

029.7

๖๔๖๑ ๖

๖๖

แหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้า ความต้องการการบริการและปัญหาอุปสรรคในการใช้
บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ปริญญานิพนธ์
ของ
วันทณีย์ ณ พัทลุง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
มีนาคม 2542
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอก บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชรี ตรีโลจน์วงศ์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชรี ตรีโลจน์วงศ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์พวงผกา คงอุทัยกุล)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์)

วันที่ 12 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2542

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาและความช่วยเหลือเป็นอย่างดีจาก
รองศาสตราจารย์พวา พันธุ์เมฆา ผู้ช่วยศาสตราจารย์นุชรี ตริโลจน์วงศ์ ที่ได้ให้ข้อแนะนำและ
เสนอแนะตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์เกษร เจริญรักษ์ และอาจารย์พวงผกา คง
อุทัยกุล ที่กรุณาเป็นกรรมการเพิ่มเติมในการสอบปากเปล่า และได้แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ซึ่ง
ทำให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์

ขอขอบคุณนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ปีการศึกษา 2540 ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่ให้ความช่วยเหลือในการตอบแบบสอบถาม

ขอขอบคุณเพื่อนๆ ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจในการศึกษาและดำเนินการวิจัย
ตลอดมา

คุณค่าและประโยชน์ใดๆ ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่
คุณพ่อ คุณแม่ ที่เห็นค่าความสำคัญของการศึกษาของลูกตลอดมา

วันทณีย์ ณ พัทลุง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	3
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า.....	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	7
การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.....	7
ความหมายและประเภทของแหล่งสารนิเทศ.....	8
ความสำคัญของห้องสมุดต่อการศึกษาทางไกล.....	11
ความหมายและความสำคัญของการบริการสารนิเทศ.....	12
วิธีการใช้บริการสารนิเทศ.....	16
การติดต่อด้วยตนเอง.....	16
การติดต่อทางบันทึก.....	17
การติดต่อทางไปรษณีย์.....	17
การติดต่อทางโทรศัพท์.....	17
การติดต่อทางโทรสาร.....	18
การติดต่อทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์.....	18
แหล่งสารนิเทศที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจัดให้บริการแก่	
นักศึกษา.....	19
การให้บริการในส่วนกลาง.....	19
การให้บริการในส่วนภูมิภาค.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	24
งานวิจัยในประเทศไทย.....	25

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า..... 28
	การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง..... 28
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล..... 28
	การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล..... 29
	การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล..... 30
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 33
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 33
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 33
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 34
5	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 67
	สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 67
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า..... 67
	สมมุติฐานในการศึกษาค้นคว้า..... 67
	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า..... 68
	สรุปผลการศึกษาค้นคว้า..... 69
	อภิปรายผล..... 72
	ข้อเสนอแนะ..... 77
	บรรณานุกรม..... 78
	ภาคผนวก..... 82
	ภาคผนวก ก แบบสอบถาม..... 84
	ภาคผนวก ข ที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการ..... 98
	ประวัติย่อของผู้วิจัย..... 100

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน.....	30
2	สถานภาพส่วนตัวของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา.....	35
3	แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา.....	39
4	เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามที่พักอาศัย.....	41
5	เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา.....	43
6	เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา ในรายชื่อที่พบความแตกต่าง.....	46
7	สภาพการใช้ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จำแนกตามที่พักอาศัย.....	48
8	สภาพการใช้ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ.....	50
9	การใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ ที่ให้บริการ ในปัจจุบัน.....	53
10	วิธีการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่ให้บริการใน ปัจจุบัน.....	54
11	เปรียบเทียบการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ ที่ให้บริการในปัจจุบัน จำแนกตามเขตที่พักอาศัย.....	55
12	เปรียบเทียบการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ ที่ให้บริการในปัจจุบัน จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา.....	56
13	ความต้องการการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่ ให้บริการในอนาคต.....	58
14	เปรียบเทียบความต้องการการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนา บริการที่ให้บริการในอนาคต จำแนกตามเขตที่พักอาศัย.....	59
15	เปรียบเทียบความต้องการการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนา บริการที่ให้บริการในอนาคต จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา.....	60
16	ปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ.....	62
17	เปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์ วิทย์พัฒนาบริการจำแนกตามเขตที่พักอาศัย.....	63

18	เปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์ วิทยพัฒนาบริการจำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา.....	64
19	เปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษาในรายชื่อที่พบความแตกต่าง.....	66

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาระดับอุดมศึกษา เป็นการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความเจริญงอกงามทางสติปัญญาและความคิดเพื่อความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ สร้างสรรค์กำลังคนในระดับวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง เพื่อพัฒนาประเทศและมุ่งพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จริยธรรม มีความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตอันมีคุณค่าแก่บุคคล สังคม และประเทศชาติ การจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาอาจจัดในรูปวิทยาลัย มหาวิทยาลัย หรือสถาบันเฉพาะวิชาชีพใดก็ได้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2520 : 10)

สำหรับการเรียนการสอนในชั้นบัณฑิตศึกษานั้น เป็นการศึกษาในระดับสร้างความรู้ (Generate knowledge) มุ่งหวังให้ผู้เรียนเป็นนักวิจัย นักวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ ด้วยการผลิตผลงานวิจัย การเรียนในระดับนี้ให้อิสระแก่ผู้เรียนสูง กล่าวคือ เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเนื้อหา เลือกวิธีการและเรียนรู้ในเรื่องที่ตัวเองสนใจ ซึ่งจะสนองความต้องการของแต่ละบุคคล โดยผู้เรียนได้ก้าวหน้าไปอย่างเต็มความสามารถของแต่ละบุคคล อันจะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาศักยภาพได้อย่างไม่มีข้อจำกัด

การที่ผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษา จะดำเนินการวิจัยหรือทำวิทยานิพนธ์แต่ละขั้นให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้น ผู้เรียนต้องศึกษาค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งสารนิเทศต่าง ๆ เช่น อาจารย์ผู้สอน ผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ และที่สำคัญคือห้องสมุด ห้องสมุดเป็นแหล่งที่ได้รวบรวมทรัพยากรสารนิเทศและเครื่องมือต่าง ๆ ที่จะช่วยเหลือผู้วิจัยให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ และตรงตามวัตถุประสงค์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยจึงควรมีการวางแผนจัดการที่จะจัดหาทรัพยากรและพัฒนาการให้บริการต่าง ๆ เพื่อเอื้อต่อการศึกษาค้นคว้าสำหรับผู้เรียนระดับบัณฑิตศึกษาให้ได้สารนิเทศที่ตรงกับความต้องการมากที่สุด

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ได้เปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาเมื่อ ปี 2536 ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ โดยแบ่งเป็น 3 แขนงวิชา ได้แก่ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน แขนงวิชาบริหารการศึกษา และแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 มหาวิทยาลัยกำลังเตรียมดำเนินการขยายการเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษาในสาขาวิชาอื่นอีกหลายสาขา การจัดการศึกษาระบบการศึกษาทางไกล โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้นักศึกษาได้เรียนรู้ด้วยตนเองให้มากที่สุด พัฒนาความคิดให้กว้างไกล และรู้จักนำความรู้จากแหล่งวิทยาการต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในเชิงวิชาการและวิชาชีพของตนเอง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชมุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าได้อย่างมีอิสระด้วยตนเอง ภายใต้การให้คำปรึกษาแนะนำอย่างมีระบบด้วยวิธีนัดหมายระหว่างอาจารย์กับ

นักศึกษา ตามแต่ละช่วงเวลาที่เหมาะสม การเข้ารับการปฐมนิเทศเชิงปฏิบัติการ การเข้ารับการสัมมนาเสริมประจำชุดวิชา การเข้ารับการสัมมนาเข้มเพื่อทำวิทยานิพนธ์ และการเข้ารับการอบรมเข้มเสริมประสบการณ์มหาบัณฑิต กิจกรรมการสัมมนาเสริมและสัมมนาเข้ม เป็นกิจกรรมที่อำนวยความสะดวกให้นักศึกษาได้เสนอข้อมูลแสดงผลงานจากการประดิษฐ์คิดค้น และการวิเคราะห์พิจารณาของตนเอง ต่ออาจารย์ผู้สอนและเพื่อนนักศึกษาที่เรียนชุดวิชาเดียวกัน เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ตลอดทั้งเป็นการวัดและประเมินความรู้ความสามารถของนักศึกษาตามวัตถุประสงค์ของแต่ละชุดวิชาด้วย (ครบรอบ 19 ปี

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. 2540 : 39-40) จะเห็นได้ว่า การเรียนการสอนในมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีลักษณะที่แตกต่างออกไปจากสถาบันการศึกษาแห่งอื่น ๆ คือ ไม่มีการเรียนการสอนในชั้นเรียน นักศึกษาจึงจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ด้วยเหตุนี้แหล่งสารสนเทศจึงมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับนักศึกษามากเป็นพิเศษ และในการศึกษาด้วยระบบทางไกลที่เปิดโอกาสทางการศึกษาให้กว้างขวาง จึงมีนักศึกษาของมหาวิทยาลัยในระดับอุดมศึกษาและระดับบัณฑิตศึกษากระจายอยู่ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ มหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองของนักศึกษาที่จะต้องมีความรู้ แหล่งสารสนเทศ เพื่อรองรับการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยจึงจัดให้มีบริการห้องสมุดขึ้นเป็นระบบเครือข่าย 3 ระดับ คือ

1. การบริการห้องสมุดในระดับส่วนกลางที่สำนักบรรณสารสนเทศในบริเวณมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ทำหน้าที่ให้บริการสารสนเทศในส่วนกลาง
2. การบริการห้องสมุดในระดับภาค มหาวิทยาลัยได้จัดตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการขึ้นตามภาคต่าง ๆ ตามเป้าหมาย 10 ศูนย์ กระจายอยู่ตามจังหวัดใหญ่ ๆ และศูนย์วิทยบริการบัณฑิตศึกษาขึ้นตามจังหวัดต่าง ๆ ที่เห็นสมควร
3. การบริการห้องสมุดในระดับจังหวัด จัดบริการ ณ ศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มุม มสธ. ในห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัดทุกจังหวัด เพื่อให้ นักศึกษาสามารถใช้บริการห้องสมุดและสารสนเทศต่าง ๆ สำหรับศึกษาค้นคว้าได้อย่างสมบูรณ์

ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยจะได้จัดตั้งศูนย์บริการสารสนเทศต่าง ๆ ขึ้นแล้วก็ตาม นักศึกษาอาจมีความจำเป็นที่จะใช้แหล่งสารสนเทศอื่น ๆ อีกนอกเหนือจากที่มหาวิทยาลัยจัดให้บริการ ซึ่งทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับปัจจัยในความต้องการใช้แหล่งสารสนเทศ วัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรสารสนเทศของนักศึกษาเป็นสำคัญ จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยซึ่งเป็นบรรณารักษ์ปฏิบัติงานที่ศูนย์วิทยพัฒนาบริการของมหาวิทยาลัยมีความสนใจที่จะศึกษาว่านักศึกษาไปใช้แหล่งสารสนเทศที่ไหนบ้างที่มหาวิทยาลัยจัดให้บริการและนอกเหนือจากนี้นักศึกษาได้ไปใช้แหล่งสารสนเทศที่ไหนอีกบ้าง นักศึกษามีความต้องการให้ศูนย์วิทยพัฒนาบริการของมหาวิทยาลัยจัดบริการสารสนเทศในลักษณะใดบ้าง รวมถึงปัญหาอุปสรรคในการใช้บริการ

สารนิเทศ ทั้งนี้เพื่อสามารถนำผลวิจัยที่ได้รับนำมาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงการให้บริการ สารนิเทศของศูนย์วิทยพัฒนาบริการของมหาวิทยาลัยที่เปิดให้บริการอีกหลายศูนย์ในอนาคต อันใกล้นี้ รวมถึงการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการในด้าน ประเภทและวิธีการให้บริการ สารนิเทศแก่นักศึกษาให้ตรงกับความต้องการของนักศึกษาในระดับบัณฑิตศึกษาให้ได้มากที่สุด เท่าที่สามารถจะกระทำได้

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาแหล่งสารนิเทศในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ศูนย์วิทยพัฒนาบริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. เพื่อศึกษาความต้องการการบริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนา บริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
4. เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้บริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
5. เพื่อเปรียบเทียบแหล่งสารนิเทศในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับบัณฑิต ศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกตามเขตที่พักอาศัยและแขนงวิชาที่ศึกษา
6. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการบริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนา บริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกตามเขตที่พัก อาศัยและแขนงวิชาที่ศึกษา
7. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการใช้บริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนา บริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกตามเขตที่พัก อาศัยและแขนงวิชาที่ศึกษา

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้าจะเป็นข้อมูลสำหรับมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และ มหาวิทยาลัยเปิดอื่น ๆ ที่มีการเรียนการสอนระบบเดียวกันนี้ ได้ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา และดำเนินงานด้านการให้บริการสารนิเทศสำหรับนักศึกษาในส่วนภูมิภาคให้มีประสิทธิภาพ ยิ่งๆ ขึ้นสามารถสนองความต้องการสารนิเทศของนักศึกษาให้ได้มากที่สุด

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ที่เข้ารับการศึกษ สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ เมื่อปีการศึกษา 2540 ใน 3 แขนงวิชา ยกเว้นนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครและนักศึกษาภาคตะวันออก ได้แก่

แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน	จำนวน	60 คน
แขนงวิชาบริหารการศึกษา	จำนวน	53 คน
แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	จำนวน	55 คน
รวมทั้งสิ้น 168 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจะสุ่มมาให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80		

2. ตัวแปรที่ศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1 เขตที่พักอาศัย

2.1.1.1 เขตจังหวัดที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการ

2.1.1.2 เขตจังหวัดที่ไม่ได้เป็นที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการ

2.1.2 แขนงวิชาที่ศึกษา

2.1.2.1 แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน

2.1.2.2 แขนงวิชาบริหารการศึกษา

2.1.2.3 แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่

2.2.1 แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

2.2.2 ความต้องการการบริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ

2.2.3 ปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. แหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้า หมายถึง แหล่งที่รวบรวม เผยแพร่ ข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ต่าง ๆ ที่นักศึกษาระดับบัณฑิตของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชเลือกใช้ในการศึกษาค้นคว้า เช่น ห้องสมุดต่าง ๆ ศูนย์วิชาการ หรือศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา การเข้าอบรมสัมมนา ตลอดจนบุคคลที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้น ๆ

2. ความต้องการการบริการสารสนเทศ หมายถึง ความต้องการหรือความประสงค์ที่จะใช้บริการสารสนเทศจากศูนย์วิทยพัฒนาบริการของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชในด้านต่าง ๆ ดังนี้

2.1 ประเภทของบริการ ได้แก่ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการสาระสังเขปและดรรชนี บริการสืบค้นสารสนเทศ (ฐานข้อมูลซีดี-รอมและฐานข้อมูลออนไลน์)

2.2 วิธีการใช้บริการ ได้แก่ การติดต่อด้วยตนเอง การติดต่อทางบันทึก การติดต่อทางโทรศัพท์ การติดต่อทางไปรษณีย์ การติดต่อทางโทรสาร การติดต่อทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์

3. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้บริการ หมายถึง ข้อขัดข้องและความไม่สะดวกในการใช้บริการสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าจากศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ

4. ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ หมายถึง ห้องสมุดที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้จัดขึ้นภายในศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ เพื่อเป็นที่รวบรวมสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อให้บริการสำหรับนักศึกษาในการศึกษาค้นคว้าและทำวิจัย 5 ศูนย์ ได้แก่ ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการจังหวัดนครศรีธรรมราช ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการจังหวัดเพชรบุรี ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการจังหวัดนครสวรรค์ ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการจังหวัดสุโขทัย ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการจังหวัดอุบลราชธานี

5. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หมายถึง นักศึกษาที่เข้ารับการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชสาขาศึกษาศาสตร์ ใน 3 แขนงวิชาคือ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน แขนงวิชาบริหารการศึกษา และแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ในปีการศึกษา 2540 ยกเว้นนักศึกษาในกรุงเทพมหานครและนักศึกษาในภาคตะวันออก ซึ่งศูนย์วิทย์พัฒนาบริการยังไม่ได้เปิดให้บริการ

6. เขตที่พักอาศัย หมายถึง จังหวัดที่นักศึกษาพักอาศัยหรือสถานที่ที่ทำงานของนักศึกษา ได้แก่

6.1 เขตจังหวัดที่เป็นที่ตั้งศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ

6.2 เขตจังหวัดที่ไม่ได้เป็นที่ตั้งศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ

7. แขนงวิชา หมายถึง แขนงวิชาในสาขาศึกษาศาสตร์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่เปิดสอน 3 แขนงวิชา ได้แก่

7.1 แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน

7.2 แขนงวิชาบริหารการศึกษา

7.3 แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่มีเขตที่พักอาศัยต่างกันมีแหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าแตกต่างกัน

2. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่เรียนแขนงวิชาต่างกันมีแหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าแตกต่างกัน

3. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิราชที่มีเขตที่พักอาศัยต่างกันมีความต้องการการบริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการแตกต่างกัน
4. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิราชที่เรียนแขนงวิชาต่างกันมีความต้องการการบริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการแตกต่างกัน
5. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิราชที่มีเขตที่พักอาศัยต่างกันมีปัญหาในการค้นคว้าสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการแตกต่างกัน
6. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิราชที่เรียนแขนงวิชาต่างกันมีปัญหาในการค้นคว้าสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
2. ความหมายและประเภทของแหล่งสารนิเทศ
3. ความสำคัญของห้องสมุดต่อการศึกษาทางไกล
4. ความหมายและความสำคัญของการบริการสารนิเทศ
5. แหล่งสารนิเทศที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจัดให้บริการแก่นักศึกษา
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ภายหลังการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีโดยระบบการศึกษาทางไกลได้รับความสำเร็จเป็นที่ยอมรับว่ามีมาตรฐานอยู่ในระดับเดียวกันกับมหาวิทยาลัยปิดโดยทั่วไป มหาวิทยาลัยได้รับการเรียกร้องจากผู้สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีให้มหาวิทยาลัยเปิดสอนระดับบัณฑิตศึกษา ทั้งนี้เพราะไม่อาจจะละภารกิจการงานประจำมาเรียนในระบบปิดได้ เมื่อมหาวิทยาลัยได้พิจารณาถึงความต้องการบุคลากรในระดับสูงกว่าปริญญาตรี ประกอบกับความพร้อมด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจึงจัดให้มีการเปิดสอนหลักสูตรระดับบัณฑิตศึกษารุ่นแรกขึ้น ในปีการศึกษา 2536 โดยเปิดรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ใน 3 แขนงวิชา คือ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน แขนงวิชาบริหารการศึกษา และแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และกำลังเตรียมดำเนินการขยายการเปิดสอนในสาขาวิชาอื่นอีก

ในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าอย่างมีอิสระด้วยตนเอง ภายใต้การให้คำปรึกษาแนะนำอย่างมีระบบ ด้วยวิธีการนัดหมายระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา ตามแต่ละช่วงเวลาที่เหมาะสม การเข้ารับการสัมมนาเข้มประจำชุดวิชา การสัมมนาเข้มวิทยานิพนธ์ และการเข้ารับการอบรมเข้มประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิต

ในด้านการถ่ายทอดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ทางวิชาการนั้น จะจัดทำผ่านสื่อประสมซึ่งประกอบด้วย สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อโทรคมนาคม สำหรับการจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์ทางวิชาการ จะจัดทำเป็นชุดวิชา แต่ละชุดวิชา มีค่าไม่น้อยกว่า 5 หน่วยกิต เรียกว่า ชุดการสอนระดับบัณฑิตศึกษา

ชุดการสอน หมายถึง ประมวลเนื้อหาสาระ สื่อการสอน และกิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอนซึ่งประกอบด้วยสื่อหลัก สื่อเสริม และกิจกรรมปฏิสัมพันธ์

1. สื่อหลัก เป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่รวบรวมเนื้อหาสาระ มโนคติ กิจกรรม และวิธีปฏิบัติ การทั้งหมดของชุดวิชาซึ่งประกอบด้วย แนวการศึกษา และประมวลสาระชุดวิชา

1.1 แนวการศึกษา เป็นเอกสารคู่มือการเรียนการสอนของชุดวิชา ประกอบด้วย ส่วนแนะนำ ขอบข่าย วัตถุประสงค์ และวิธีการศึกษา

1.2 ประมวลสาระชุดวิชา เป็นเนื้อหาสาระของชุดวิชา จัดอยู่ในรูปเอกสาร การสอน

2. สื่อเสริม นอกจากสื่อหลักซึ่งประกอบด้วยเอกสาร แนวการศึกษา และประมวล สาระชุดวิชาแล้ว ในการถ่ายทอดเนื้อหาสาระบางประเภทจำเป็นต้องใช้สื่อเสริมในลักษณะอื่นมา ประกอบ คือ สื่อโสตทัศน ซึ่งได้แก่ เทปเสียง วิดีทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

3. กิจกรรมปฏิสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่จะช่วยเติมเต็มในส่วนที่เป็นทักษะพิสัยและ เจตพิสัยซึ่งไม่สามารถทดแทนด้วยสิ่งอื่นได้ เพราะเป็นส่วนที่ต้องมีการพบปะสนทนาโต้ตอบ อภิปรายแลกเปลี่ยนผลงานและประสบการณ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับนักศึกษา และระหว่าง นักศึกษาด้วยกัน ในส่วนนี้ได้จัดกิจกรรมปฏิสัมพันธ์ต่าง ๆ ดังนี้

3.1 การสัมมนาเสริม เป็นกิจกรรมที่บังคับให้นักศึกษาทุกคนต้องเข้าร่วม กิจกรรมเพื่อส่งงานและเสนอผลงานซึ่งกำหนดไว้ในเอกสาร แผนกิจกรรมการเรียนและแนวการ ศึกษา นักศึกษาต้องอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และอาจารย์จะให้คะแนนการสัมมนา เสริมจากผลงาน การเสนอผลงาน และการร่วมอภิปราย

3.2 การสัมมนาเข้ม เป็นกิจกรรมที่นัดหมายให้นักศึกษาไปส่งงาน เสนอผลงาน และฝึกปฏิบัติระยะสั้น การจัดสัมมนาเข้มจะใช้กับชุดวิชาที่ต้องฝึกทักษะ หรือเพิ่มเติม ประสบการณ์ หรือการพัฒนาบุคลิกภาพเป็นการเฉพาะเพิ่มเติมจากการสัมมนาเสริม รวมทั้ง การสัมมนาเข้มชุดวิทยานิพนธ์ด้วย

3.3 การอบรมเข้มประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิต นักศึกษาทุกคนจะต้องเข้า รับการอบรมเข้มประสบการณ์วิชาชีพมหาบัณฑิตก่อนสำเร็จการศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้ร่วม ฝึกทักษะที่จำเป็นต่อวิชาชีพและเพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ ประสบการณ์วิชาชีพ คุณธรรม จริยธรรม โดยใช้เวลาในการอบรม 30 ชั่วโมง

ความหมายและประเภทของแหล่งสารสนเทศ

ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ (2537 : 57-58) ให้ความหมายไว้ว่า แหล่งบริการ สารสนเทศ (Information Source) หมายถึง แหล่งที่ให้กำเนิดสารสนเทศ หรือแหล่งที่รวบรวม สารสนเทศไว้ให้บริการ ในสังคมปัจจุบันมีแหล่งสารสนเทศเกิดขึ้นมากมาย การพิจารณาเลือก แหล่งสารสนเทศนั้นขึ้นอยู่กับงานที่บุคคลมีความตระหนักถึงแหล่งสารสนเทศนั้น ๆ ในระดับใด

การพิจารณาเลือกแหล่งสารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการมากที่สุด ซึ่งการพิจารณาเลือกแหล่งสารสนเทศนั้นประภาวดี สืบสนธิ์ (2532 : 27) ได้พิจารณาเลือก 4 ระดับ ดังนี้

1. แหล่งสารสนเทศที่ปรากฏ หมายถึง แหล่งสารสนเทศทั้งหลายที่มีอยู่ในสังคมโลกทั้งในและต่างประเทศ ทั้งแหล่งสารสนเทศที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ
2. แหล่งสารสนเทศที่รู้ หมายถึง แหล่งสารสนเทศที่ผู้ใช้รู้จักซึ่งอาจจะน้อยหรือมากขึ้นอยู่กับผู้ใช้ ซึ่งแหล่งสารสนเทศที่รู้จักนี้จะเป็นส่วนหนึ่งของแหล่งสารสนเทศที่ปรากฏ
3. แหล่งสารสนเทศที่สามารถจะใช้ได้ หมายถึง แหล่งที่ผู้ใช้สะดวก และสามารถเข้าใช้ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบ เช่น ระยะเวลา แรงงาน เงิน ที่บุคคลนั้นจะพิจารณาเลือกใช้ แหล่งสารสนเทศที่สามารถจะใช้ได้จะเป็นส่วนหนึ่งของสารสนเทศที่รู้
4. แหล่งสารสนเทศที่ใช้ หมายถึง แหล่งสารสนเทศที่บุคคลตัดสินใจเลือกใช้ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแหล่งสารสนเทศที่สามารถจะใช้ได้ โดยอาจจะเลือกแหล่งที่ผู้ใช้คุ้นเคย สะดวกในการเข้าถึง แหล่งที่เลือกใช้นี้อาจจะไม่ใช้แหล่งที่มีสารสนเทศที่ดีที่สุดก็ได้

ดังนั้น ถ้าผู้ใช้ขาดความรู้เกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศแล้ว แหล่งสารสนเทศในแต่ละระดับก็จะมีจำนวนลดลง ซึ่งส่งผลให้เมื่อเลือกแหล่งสารสนเทศที่ใช้แล้วนั้นได้สารสนเทศที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการ หรือขาดความครบถ้วน สารนิเทศที่ได้รับอาจจะไม่มีคุณค่าเพียงพอสำหรับการตัดสินใจ องค์ประกอบที่สำคัญในระบบสารสนเทศก็คือ แหล่งสารสนเทศที่มีหน้าที่ในการรวบรวม จัดเก็บ วิเคราะห์ และเผยแพร่สารสนเทศให้ผู้ใช้สารสนเทศที่ต้องการซึ่ง ชูติมา สัจจามันท์ (2532 : 89-98) ได้จัดแบ่งแหล่งสารสนเทศออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. แหล่งบุคคล (Personal Resources) หมายถึง บุคคลที่สามารถให้ข้อมูลข่าวสารกับผู้อื่นได้ ซึ่งได้แก่ เพื่อนร่วมงานในองค์กร สมาชิกในครอบครัว ที่ปรึกษา ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะสาขาวิชา เป็นต้น ซึ่งแหล่งบุคคลเหล่านี้จะเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารแบบสองทางมากกว่าแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ผู้ใช้สารสนเทศมักจะใช้สารสนเทศประเภทบุคคลก่อนที่จะเลือกใช้แหล่งสารสนเทศประเภทอื่น ๆ

2. แหล่งสื่อมวลชน (Mass Media Resources) เป็นแหล่งสารสนเทศที่เป็นการให้ข้อมูลข่าวสารประเภทข่าว (News) เป็นส่วนใหญ่ โดยผ่านทางสื่อมวลชนประเภทต่างๆ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์หรือนิตยสารและวารสาร เป็นต้น ซึ่งสื่อมวลชนจะเข้าถึงผู้ใช้ได้อย่างกว้างขวาง แต่การสื่อสารจากแหล่งสื่อมวลชน จะเป็นการสื่อสารแบบทางเดียว และเป็นสารสนเทศเป็นสิ่งที่สำคัญในสังคมปัจจุบัน เพราะสังคมโลกเป็นสังคมโลกาภิวัตน์ทำให้ข้อมูลข่าวสารเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา เพราะฉะนั้นอาจจะเกิดความคลาดเคลื่อนได้ง่าย จึงต้องมีความรอบคอบในการใช้แหล่งสารสนเทศประเภทสื่อมวลชน ข้อมูลที่ผลิตทางสื่อมวลชนนั้น มีปัญหาในเรื่องการจัดเก็บและประมวลผล ทำให้ความสมบูรณ์ของสารสนเทศยังไม่เพียงพอ ถ้ามีการพัฒนาในการจัดเก็บและค้นคืนได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว แหล่งสารสนเทศประเภทสื่อมวลชนจะมีความสำคัญและเป็นประโยชน์แก่สังคมมากยิ่งขึ้น

3. สถาบันบริการสารนิเทศ (Information Services Resources) เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐบาล หรือเอกชน เพื่อทำหน้าที่ในการแสวงหาสารนิเทศโดยดำเนินการรวบรวม วิเคราะห์ จัดเก็บ และให้บริการเผยแพร่สารนิเทศ ซึ่งสามารถจำแนกตามขอบเขตหน้าที่ และวัตถุประสงค์ในการให้บริการได้ดังนี้

3.1 ห้องสมุด (Library) เป็นแหล่งสารนิเทศหรือสถานที่รวบรวมความรู้ทั้งหลายของมนุษย์ไว้ในบันทึก รูปแบบและลักษณะต่างๆ เช่น หนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ต้นฉบับตัวเขียน และโสตทัศนวัสดุ ซึ่งมีการจัดเก็บและบริหารงานเพื่ออำนวยความสะดวกในการค้นหาความรู้ที่รวบรวมไว้ให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด โดยมีบรรณารักษ์วิชาชีพเป็นผู้ดำเนินงานและเป็นผู้ให้บริการ เพื่อให้เป็นการศึกษา เพื่อให้ความรู้และข่าวสาร เพื่อการค้นคว้าวิจัย เพื่อจรรโลงใจ และเพื่อนันทนาการ ห้องสมุดโดยทั่วไปสามารถแบ่งตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งลักษณะของวัสดุ สิ่งพิมพ์ที่รวบรวมและประเภทของผู้ใช้บริการออกได้ 5 ประเภท ได้แก่

3.1.1 หอสมุดแห่งชาติ (National Library) เป็นห้องสมุดที่จัดตั้งขึ้นโดยรัฐบาล ทำหน้าที่ในการรวบรวมสิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้นในประเทศนั้น ซึ่งหอสมุดแห่งชาติจะได้รับตามพระราชบัญญัติการพิมพ์ รวมทั้งสิ่งพิมพ์ที่ผลิตขึ้นในประเทศอื่น ๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย สามารถเข้าใช้ศึกษาค้นคว้าได้

3.1.2 ห้องสมุดประชาชน (Public Library) เป็นห้องสมุดที่รัฐบาลหรือเทศบาลเมืองนั้นๆ จัดตั้งขึ้นเพื่อบริการสารนิเทศแก่ประชาชนในท้องถิ่น

3.1.3 ห้องสมุดโรงเรียน (School Library) เป็นห้องสมุดที่จัดตั้งขึ้นในโรงเรียนเพื่อใช้เป็นแหล่งค้นคว้าประกอบการเรียน การสอนของครู และนักเรียนในโรงเรียน

3.1.4 ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา (Academic Library) เป็นห้องสมุดที่จัดตั้งขึ้นในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสถาบันชั้นอุดมศึกษาเป็นการให้บริการสารนิเทศครอบคลุมสารนิเทศประกอบการสอน การศึกษาค้นคว้า วิจัย การทำนุบำรุงวัฒนธรรม และการบริการชุมชนตามเป้าหมายหลักของมหาวิทยาลัย

3.1.5 ห้องสมุดเฉพาะ (Special Library) เป็นห้องสมุดที่จัดตั้งขึ้นในหน่วยงาน ราชการ องค์กร บริษัท สมาคม หรือโรงงานต่าง ๆ ห้องสมุดเฉพาะถือว่าเป็นแหล่งรวบรวมสารนิเทศเฉพาะวิชา หรือที่เกี่ยวข้องกับวิชานั้น ๆ ซึ่งบุคลากรของหน่วยงานจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้า เช่น ห้องสมุดรัฐสภา ห้องสมุดธนาคาร เป็นต้น

3.2 ศูนย์เอกสาร (Documentation Center) เป็นหน่วยงานที่รวบรวม และให้บริการเอกสารเฉพาะด้านใดด้านหนึ่งอย่างลึกซึ้ง และให้บริการแก่ผู้ใช้เฉพาะกลุ่ม

3.3 ศูนย์ข้อมูล (Data Center) จะทำหน้าที่ในการรวบรวมข้อมูลในลักษณะที่เป็นตัวเลขและจัดระบบในการเผยแพร่สารนิเทศให้แก่กลุ่มเป้าหมายที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

3.4 หน่วยงานและทะเบียนสถิติ เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับสถิติของหน่วยงาน มีหน้าที่จัดเก็บรวบรวมสถิติเพื่อใช้ในการดำเนินงานของหน่วยงาน ได้แก่ สำนักงานสถิติแห่งชาติ เป็นต้น

3.5 ศูนย์วิเคราะห์สารสนเทศ (Information Analysis Center) เป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่เลือกสรร ประเมินค่าโดยการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และจัดเก็บ

3.6 ศูนย์แจกจ่ายสารสนเทศ (Clearing House) เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รวบรวมจัดเก็บสารสนเทศ ได้แก่ รายงานการวิจัย รายงานความก้าวหน้าของโครงการ เป็นต้น

3.7 ศูนย์แนะแหล่งสารสนเทศ (Referral Center) เป็นหน่วยงานที่รวบรวมสารสนเทศเกี่ยวกับแหล่งข้อมูลไว้ให้บริการกับผู้ใช้งาน

3.8 หน่วยงานจดหมายเหตุ (Archives Center) เป็นหน่วยงานที่ทำหน้าที่รวบรวม เก็บรักษา รายงาน ซึ่งเป็นเอกสารทางประวัติศาสตร์ของหน่วยงานหรือประเทศ

3.9 สถาบันบริการสารสนเทศเชิงพาณิชย์ (Information Company) เป็นหน่วยงานที่ดำเนินการจัดการ และให้บริการสารสนเทศ ซึ่งดำเนินงานในรูปของบริษัท หรือหน่วยงานที่ประกอบธุรกิจสารสนเทศเพื่อหวังผลกำไร

ความสำคัญของห้องสมุดต่อการศึกษาทางไกล

ห้องสมุดเป็นแหล่งสะสมสารสนเทศทางวิชาการและเป็นศูนย์กลางแห่งความรู้ทั้งปวง ห้องสมุดจึงนับว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง การศึกษาและวัฒนธรรม โดยด้านการศึกษาดำเนินงานนั้นเน้นที่โอกาสอันเท่าเทียมกันในการศึกษา เสริมภาพในการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองและการศึกษาตลอดชีพ (Life Long Education) ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การศึกษาดำเนินไปบรรลุผลได้คือห้องสมุด การศึกษากับห้องสมุดจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก กล่าวกันว่า การศึกษาที่ขาดห้องสมุดเปรียบเสมือนร่างกายที่ปราศจากวิญญาณ ทั้งนี้เพราะห้องสมุดเป็นแหล่งวิทยาการที่สำคัญทั้งในวิถีทางการเรียนรู้ ทั้งในระบบโรงเรียน (Formal Education) และนอกระบบโรงเรียน (Non-Formal Education) และเป็นแหล่งวิทยาการที่มีราคาถูกกว่าเทคโนโลยีชนิดอื่น กุลชลรัตน์ สุวรรณรัตน์ (2519 : 366) ได้กล่าวไว้ว่า ห้องสมุดเกี่ยวข้องกับการศึกษาทุกระดับเพราะจะเป็นแหล่งคลี่คลายปัญหาที่เกิดต่อผู้ใช้โดยเฉพาะเรื่องการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายที่สำคัญของห้องสมุดที่จะให้ต่อผู้ใช้ นอกจากนี้ เราต้องเรียนรู้ตราบไต่ที่เรายังมีชีวิตอยู่ ซึ่งทำให้เป็นที่ยอมรับกันว่าชีวิตคือการศึกษ และคนเราสามารถที่จะศึกษาได้ตลอดชีวิต ความเจริญก้าวหน้าในการจัดการศึกษาในระบบทางไกล ความเปลี่ยนแปลงของสังคมและความเจริญอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีในปัจจุบัน ทำให้ประชาชนในวัยต่างๆ โดยเฉพาะผู้ใหญ่ตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องได้รับการศึกษาเพิ่มเติม เพื่อให้ได้รับความรู้และทักษะใหม่ๆ ที่จะนำมาใช้ในชีวิตประจำวันและการประกอบอาชีพ รวมทั้งเพื่อยกระดับความรู้ให้สูงขึ้น จึงนิยมเข้ารับ

การศึกษาในระบบทางไกลกันอย่างมาก การจัดบริการห้องสมุดนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาในระบบนี้ เพราะคุณภาพการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกลของสถาบันการศึกษาทั้งระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัยวัดได้จากแหล่งความรู้สำหรับการเล่าเรียนซึ่งหมายถึงห้องสมุด ทั้งในวิทยาเขตและนอกวิทยาเขตซึ่งทำให้นักศึกษามีอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ห้องสมุดจึงมีความสำคัญอย่างมากในกระบวนการศึกษา สำหรับในระบบการศึกษาทางไกลคุณภาพการศึกษาและความน่าเชื่อถือเป็นผลจากคุณภาพบริการของห้องสมุดที่ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนการสอนทั้งผู้เรียนและผู้สอน สถาบันการศึกษาจึงควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เลือกศึกษาหาความรู้เลือกแหล่งข้อมูลที่จะศึกษาค้นคว้าได้อย่างกว้างขวาง

จากความสำคัญดังกล่าว ห้องสมุดจึงเป็นส่วนสำคัญในการจัดการศึกษาทุกระดับ โดยเฉพาะการศึกษาระบบเปิดที่ใช้ระบบการเรียนการสอนทางไกล ที่ใช้หลักการศึกษาตลอดชีวิต ห้องสมุดจะทำหน้าที่เป็นแหล่งเพิ่มพูนความรู้ เพื่อให้นักศึกษาได้มีกองทุนแห่งความรู้ อย่างเพียงพอและยังเป็นแหล่งช่วยเสริมสร้างให้เป็นผู้มีทักษะทางปัญญาอีกด้วย

ความหมายและความสำคัญของการบริการสารนิเทศ

สังคมปัจจุบันนี้ถือได้ว่าทรัพยากรสารสนเทศเป็นทรัพยากรที่สำคัญชนิดหนึ่ง ในการช่วยพัฒนาการดำเนินชีวิตด้านต่าง ๆ ของบุคคลทุกอาชีพ ทั้งด้านการเรียนการสอน การทำงาน การศึกษาค้นคว้าและวิจัย แหล่งสารนิเทศของมหาวิทยาลัยซึ่งอาจจะจัดอยู่ในลักษณะของห้องสมุด ศูนย์สารสนเทศ หรืออาจจะเรียกในชื่ออื่น ๆ นั้น จึงจัดให้บริการสารนิเทศขึ้นเป็นภารกิจหลักเพื่อส่งเสริมการเรียนการสอน การค้นคว้าและวิจัย ตลอดจนเพื่อตอบสนองความต้องการในการแสวงหาทรัพยากรสารสนเทศของผู้ใช้บริการให้ตรงกับความต้องการให้ได้มากที่สุด

ทัศน หาญพล (2536 : 47-60) ได้กล่าวไว้ว่า การให้บริการสารนิเทศจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งนี้เนื่องมาจาก การให้บริการสารนิเทศในห้องสมุด ได้รับผลกระทบมาจากความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ เนื่องจากในปัจจุบันเป็นยุคของสังคมข่าวสาร มีสารสนเทศและแหล่งสารนิเทศเพิ่มขึ้นมากมาย และมีการเข้าถึงสารนิเทศด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ ในการแพร่กระจายข้อมูลข่าวสารทำได้รวดเร็ว โดยการเชื่อมโยงเทคโนโลยีต่าง ๆ เข้าด้วยกัน เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์ โทรสาร โทรทัศน์ วิทยุสื่อสาร และดาวเทียม เป็นต้น ดังนั้นการดำเนินงานบริการสารนิเทศของห้องสมุดจึงจำเป็นต้องขยายขอบเขตกว้างมากขึ้น และมีการเรียกร่อง บริการแตกต่างกันออกไป เช่น บริการอ้างอิง บริการตอบคำถาม บริการช่วยการค้นคว้า บริการสนเทศ บริการสารนิเทศ เป็นต้น

บริการสารนิเทศเป็นการจัดการบริการของห้องสมุดซึ่งสัมพันธ์กับความต้องการสารนิเทศของผู้ใช้บริการ โดยที่ห้องสมุดเป็นผู้จัดเตรียมกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งคาดว่าผู้ให้บริการจะให้ความสนใจและตรงกับความต้องการของผู้ใช้มากที่สุด (Harrod's Librarians Glossary.

1995 : 322) โดยที่ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศได้ง่ายและสะดวกรวดเร็วที่สุด บุคลากรที่ให้บริการจะต้องรู้จักและมีความสามารถในการใช้แหล่งสารสนเทศ การจัดเก็บ สารนิเทศและวิธีค้นคืนสารสนเทศ มีทักษะการสื่อสารระหว่างบุคคล รวมทั้งการติดต่อกับ ห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศอื่น ๆ เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้รับสารสนเทศที่ต้องการ

สำหรับประเภทและขอบเขตการบริการสารสนเทศที่จะนำมาศึกษาในครั้งนี้จะศึกษา ในขอบเขตที่ห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์มราชได้จัดบริการอยู่ 3 ประเภท คือ

1. บริการตอบคำถาม
2. บริการสารระสังเขปและดรรชนี
3. บริการค้นคืนสารสนเทศ

โดยมีรายละเอียดในแต่ละประเภทของบริการ ดังนี้คือ

1. บริการตอบคำถาม (Replies to Inquiries) หรือบริการอ้างอิง (Reference Services) หรือบริการช่วยการค้นคว้า เป็นบริการที่ให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการในการค้นหา สารนิเทศอย่างเต็มที่ตามความต้องการของผู้ใช้บริการ โดย คูก (Cook. 1981 : 81-89) ได้กล่าว ถึงลักษณะและขอบเขตของงานบริการตอบคำถามไว้ดังต่อไปนี้

1.1 การตอบคำถามเพื่อให้ข้อมูลและข้อเท็จจริงโดยรวดเร็ว เป็นบริการตอบคำถามโดยตรงและทางโทรศัพท์ เมื่อผู้มาใช้บริการต้องการคำตอบอย่างรีบด่วน ในกรณีนี้ผู้ใช้บริการสามารถให้คำตอบซึ่งเป็นข้อเท็จจริงเหล่านั้นได้โดยใช้คู่มือและหนังสืออ้างอิงที่เหมาะสม และอาจใช้ข้อมูลหรือสถิติที่เคยรวบรวมไว้ก่อนแล้ว เป็นเครื่องช่วยในการค้นหาคำตอบได้อย่างรวดเร็ว ส่วนเวลาในการหาคำตอบแต่ละครั้งจะช้าหรือเร็วขึ้นอยู่กับความยากง่ายของคำถาม ประกอบกับประสบการณ์และความรู้ของผู้ให้บริการค้นคืนสารสนเทศเป็นสำคัญ

1.2 การช่วยค้นคว้าโดยให้ข้อมูล/สารนิเทศในรูปแบบต่าง ๆ เป็นการบริการช่วยค้นหาสารนิเทศให้แก่ผู้ใช้เป็นรายบุคคลหรือกลุ่มบุคคล โดยการขอใช้บริการด้วยตนเอง โดยทางโทรศัพท์ ทางไปรษณีย์ ทางโทรสาร ทางบันทึก หรือทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ระยะเวลาในการค้นคว้าข้อมูล อาจจะใช้เวลาเป็นชั่วโมงหรือหลายวันนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะความยากง่ายของคำถาม หากเป็นคำถามที่ยุ่งยากซับซ้อนอาจต้องค้นหาโดยการสำรวจจากแหล่ง สารนิเทศหลาย ๆ แห่ง ทั้งจากภายในและภายนอกห้องสมุด การช่วยค้นคว้าโดยให้ข้อมูลสาร นิเทศแบบนี้เป็นวิธีการจัดหาคำตอบที่เป็นข้อมูล ข้อเท็จจริง หรือรายการบรรณานุกรม ดรรชนี และสารระสังเขป หรือผลงานแปล นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นการบริการเนื้อหาสาระทางวิชาการตาม ที่ผู้ใช้ต้องการ

1.3 การแนะนำวิธีค้นหาสารนิเทศด้วยตนเอง เป็นวิธีการสอนและแนะนำให้ผู้ใช้ รู้จักวิธีใช้แหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ที่มีอยู่ ซึ่งได้แก่ บัตรรายการ บรรณานุกรม ดรรชนี หนังสือ

อ้างอิง หรือการค้นคืนสารสนเทศจากฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้ผู้ให้บริการสามารถค้นคืนสารสนเทศที่ต้องการได้ด้วยตนเอง

ห้องสมุดส่วนใหญ่จะแนะนำวิธีการค้นหาสารสนเทศให้กับผู้ใช้บริการหลาย ๆ ลักษณะ ซึ่งขึ้นอยู่กับความพร้อมทางด้านบุคลากร งบประมาณ สถานที่และเวลา ห้องสมุดบางแห่งมีการจัดตั้งกลุ่มทำงานเพื่อการแนะนำการใช้ห้องสมุดโดยเฉพาะ กิจกรรมที่จัดให้มีขึ้นส่วนมากคือ การนำชมห้องสมุด การปฐมนิเทศการใช้ห้องสมุด การสอนวิธีการใช้ห้องสมุด บางแห่งอาจมีสไลด์ วิดีทัศน์ในการแนะนำการใช้ห้องสมุด ซึ่งช่วยให้ผู้ใช้บริการมีความเข้าใจวิธีการใช้ห้องสมุดมากขึ้น โดยทั่ว ๆ ไป ห้องสมุดจะจัดทำคู่มือการใช้ห้องสมุดในรูปของเอกสาร แผ่นพับไว้ให้บริการแก่ผู้ใช้

1.4 การแนะนำการอ่านเป็นการแนะนำช่วยเหลือผู้ใช้ในการเลือกอ่านหนังสือ สารคดี วารสาร บันเทิงคดี หรือโสตทัศนวัสดุที่เกี่ยวกับหัวข้อที่ผู้ใช้บริการสนใจและต้องการ ทำให้ผู้ใช้บริการได้รับสารสนเทศหลากหลายรูปแบบยิ่งขึ้น

2. บริการสารสังเขปและดรรชนี (Abstracting and Indexing Services)

จารุวรรณ สินธุโสภณ (2533 : 37-50) ได้ให้ความหมายของ การจัดทำสารสังเขปไว้ว่า หมายถึง การย่อสาระสำคัญของเอกสารในรูปแบบที่สั้นและมีความถูกต้อง โดยปราศจากการตีความหมาย หรือการวิพากษ์วิจารณ์ ด้วยเหตุที่เป็นข้อความสั้น ๆ สารสังเขปจึงไม่สามารถจะเก็บข้อมูลทั้งหมดที่มีอยู่ในเอกสารต้นฉบับเดิมได้ สามารถที่จะวิเคราะห์เนื้อหาของเอกสารว่าตรงกับความต้องการหรือไม่ และจำเป็นต้องไปอ่านบททวนเอกสารต้นฉบับอย่างละเอียดอีกครั้งหรือไม่ ส่วนใหญ่แล้วสารสังเขปจะเน้นเนื้อหาสำคัญตามลำดับจากเอกสารต้นฉบับ รวมทั้งให้ข้อมูลทางบรรณานุกรมด้วย

กุลธิดา บุญอิต (2528 : 24-38) ได้กล่าวไว้ว่า ปัจจุบันความก้าวหน้าทางวิทยาการในสาขาวิชาต่าง ๆ ได้เจริญอย่างรวดเร็ว เนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และเอกสารประเภทให้ความรู้และเพื่อการสอนก็เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมากไปด้วย ดังนั้น จึงมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งที่เอกสารแต่ละเล่มควรมีเนื้อเรื่องที่ย่อสรุปแต่ละสาระสำคัญของเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านวรรณกรรมขั้นปฐมภูมิ (Primary Literature) และสำหรับผู้ใช้บริการขั้นทุติยภูมิ (Secondary Literature) สามารถทราบได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องว่าเอกสารนั้นมีเนื้อเรื่องตรงกับที่ตนต้องการหรือไม่ นอกจากนี้สารสังเขปยังช่วยในการจัดทำดรรชนีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ช่วยการจัดทำบรรณานุกรมเฉพาะสาขาวิชาพร้อมบรรณนิทัศน์ ช่วยให้การค้นหาและรวบรวมข้อมูลได้ง่ายขึ้นเพราะสามารถจัดเก็บสารสังเขปได้ตามหัวเรื่อง (Subject) และสารสังเขปประเภทให้ความรู้ (Informative Abstracts) ที่ได้เขียนและเรียบเรียงอย่างดีนี้สามารถใช้แทนต้นฉบับเดิมได้

โดยทั่ว ๆ ไปการให้บริการสารสังเขปและดรรชนีส่วนใหญ่มีจุดมุ่งหมายจัดทำเฉพาะหัวเรื่องสาขาวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ หรือจัดทำตามผู้แต่ง มีการจัดเรียงดรรชนีตามลำดับอักษร เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาเกี่ยวกับการจำแนกหัวเรื่องตามสาขาวิชา สำหรับค้นรายการ

ในฉบับต่าง ๆ ห้องสมุดอาจจะบอกรับสารสังเขปและดรรชนีในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ หรือบอกรับในรูปแบบของฐานข้อมูลสำเร็จรูปซีดี-รอม เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถติดตามความก้าวหน้าในสาขาวิชาการแขนงต่าง ๆ ในบางครั้งห้องสมุดอาจจะมีแฟ้มข้อมูลสำรองในรูปแบบของสิ่งพิมพ์ไว้ให้บริการคู่ขนานไปกับฐานข้อมูลซีดี-รอมแก่ผู้ใช้อีกด้วย

3. บริการค้นคืนสารนิเทศ (Information Retrieval Services) การให้บริการ

ค้นคืนสารนิเทศเปรียบเสมือนหัวใจของการดำเนินงานบริการสารนิเทศที่มีขอบเขตกว้างขวางมาก เนื่องจากในปัจจุบันมีการผลิตข่าวสาร ข้อมูลในหลาย ๆ รูปแบบไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนวัสดุ วัสดุย่อส่วน หรือรูปแบบของฐานข้อมูลและสื่ออื่น ๆ จำนวนมากและมีการแพร่กระจายสารนิเทศอย่างรวดเร็ว การพัฒนาทวิทัศน์ค้นคืนสารนิเทศจึงพัฒนาควบคู่ไปกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีสารนิเทศ ซึ่งเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสื่อสารโทรคมนาคม การให้บริการค้นคืนสารนิเทศที่นับว่าให้ความสะดวกและรวดเร็วมาก คือ บริการค้นคืนสารนิเทศด้วยระบบฐานข้อมูลออนไลน์และฐานข้อมูลซีดี-รอม

3.1 บริการค้นคืนสารนิเทศฐานข้อมูลออนไลน์ คือ การค้นหาข้อมูลที่ต้องการ โดยเฉพาะข้อมูลด้านบรรณานุกรมโดยใช้คอมพิวเตอร์ เป็นรูปแบบของการติดต่อโดยตรงและมีการค้นที่ผู้ค้นค่อย ๆ ปรับกลวิธีจนได้คำตอบที่ต้องการ คอมพิวเตอร์ที่ใช้ค้นจะติดต่อกับคอมพิวเตอร์ซึ่งอยู่ห่างไกล ซึ่งจะมีข้อมูลเก็บไว้ ฐานข้อมูลนี้เป็นข้อมูลที่บันทึกด้วยสัญลักษณ์อิเล็กทรอนิกส์ในลักษณะดรรชนีและสารสังเขป ผู้ค้นข้อมูลสามารถตรวจสอบสารบัญของฐานข้อมูลโดยผ่านโครงสร้างที่ได้ตกลงกันไว้ด้วยระบบการค้นคืนข้อมูล (Retrieval System) โดยใช้หัวเรื่อง (Subject Descriptor) คำสำคัญ (Keyword) และตรรกะแบบบูล (Boolean Logic) (จินดารัตน์ โกสุวรรณ. 2530 : 10-16)

3.2 บริการค้นคืนสารนิเทศฐานข้อมูลซีดี-รอม

ลานนา ทวีเศรษฐ (2531 : 9-18) ได้กล่าวไว้ว่า ระบบการสืบค้นคืนสารนิเทศจากฐานข้อมูลสำเร็จรูปซีดี-รอม ในปัจจุบันได้รับความนิยมมาก เพราะเป็นแหล่งสารนิเทศรวบรวมบันทึกข้อมูลทางบรรณานุกรมและข้อมูลภาพ กราฟฟิก ในปัจจุบันเป็นสื่อที่มีพัฒนาการทางเทคโนโลยีที่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้กับคอมพิวเตอร์ขนาดเล็ก หรือคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล ซึ่งเริ่มพัฒนาขึ้นมาในปี ค.ศ.1985 การค้นคืนสารนิเทศจากฐานข้อมูลซีดี-รอม จึงเข้ามามีบทบาทในการให้บริการสารนิเทศ เนื่องด้วยการเข้าถึงฐานข้อมูลแก่ผู้ใช้ระบบนี้ไม่จำกัดปริมาณการใช้ จะค้นเมื่อใดเวลาใดก็ได้ และผู้ใช้สามารถใช้ระบบการสืบค้นได้ง่าย เมื่อได้รับคำแนะนำไม่มากนัก การค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลซีดี-รอม ไม่ต้องใช้เครื่องมือที่ใช้ระบบออนไลน์ เป็นระบบที่ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับผู้ให้บริการในบางส่วน และผู้ใช้สามารถคาดคะเนราคาในการค้นข้อมูลแต่ละครั้งได้ นับเป็นสิ่งที่ดึงดูดผู้ใช้และกลายเป็นเครื่องมือที่มีผู้สนใจมาก ฐานข้อมูลซีดี-รอม จึงมีความสำคัญต่องานบริการสารนิเทศเช่นเดียวกับการค้นคืนสารนิเทศด้วยฐานข้อมูลออนไลน์ที่ผ่านมา ในขณะเดียวกันปัจจุบันยังมีฐานข้อมูลเนื้อหาเต็ม (Full Text) มีให้บริการอีกด้วย

ปัจจุบันการค้นข้อมูลจากซีดี-รอม ยังมีข้อจำกัดคือ ข้อมูลที่บันทึกบนแผ่นไม่ทันสมัยเท่ากับการค้นในระบบออนไลน์ และบางครั้งค้นได้ช้ากว่า แต่ก็ไม่ได้ทำให้การใช้ฐานข้อมูลซีดี-รอมเสื่อมความนิยมเนื่องจากผู้ต้องการข้อมูลที่ทันสมัยก็สามารถค้นด้วยระบบออนไลน์ได้เป็นเฉพาะกรณี และในปัจจุบันได้มีเครือข่ายซีดี-รอม (CD-ROM Network) เพื่อให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงฐานข้อมูลได้หลายฐานในเวลาเดียวกันได้

จากประเภทและขอบเขตของบริการสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่นำมาศึกษาทั้ง 3 ประเภทดังกล่าว เมื่อพิจารณาถึงขอบเขตหน้าที่การทำงาน จะเห็นได้ว่าการบริการสารสนเทศนั้น คือ งานบริการของห้องสมุดซึ่งมีความสัมพันธ์กับผู้ใช้บริการโดยตรง ในอันที่จะส่งเสริมและสนับสนุน ให้ผู้ใช้ได้รับสารสนเทศตามต้องการ ถึงแม้ว่าแต่ละห้องสมุดมหาวิทยาลัยจะจัดประเภทและขอบเขตงานบริการสารสนเทศมากน้อยแตกต่างกันไป แต่ทุกห้องสมุดก็ยึดถือนโยบายที่ว่า การให้บริการผู้ใช้เป็นหัวใจสำคัญของห้องสมุด ดังนั้นการจัดประเภทบริการสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัยให้มีประสิทธิภาพ จึงควรคำนึงถึงปัจจัยด้านความต้องการและความคาดหวังของผู้ใช้บริการ ควบคู่ไปกับพฤติกรรมและทักษะการสื่อสารของผู้ใช้บริการ โดยอยู่ภายในสภาพแวดล้อมของงานบริการที่ดี รวมทั้งระดับขวัญและกำลังใจและภาระงานของผู้ปฏิบัติงานบริการสารสนเทศในระดับที่เหมาะสมด้วย

วิธีการให้บริการสารสนเทศ เคทซ์ (Katz, 1992 : 23-24) กล่าวว่า การให้บริการสารสนเทศในห้องสมุดนั้นถือเป็นกระบวนการร่วมกันระหว่างบรรณารักษ์หรือผู้ปฏิบัติงานบริการสารสนเทศ ผู้ใช้บริการห้องสมุดซึ่งมีคำถามหรือปัญหาที่ต้องการจะถาม และทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดโดยบริการดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในอันที่จะสร้างความพึงพอใจหรือสนองตอบความต้องการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศให้กับผู้ใช้บริการ ดังนั้นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการให้บริการสารสนเทศคือ ตัวปัญหา ความต้องการสารสนเทศ คำถาม การเจรจา กลวิธีการค้น ขั้นตอนการค้นคำตอบ และผลที่ได้รับ ฉะนั้นบรรณารักษ์หรือผู้ปฏิบัติงานบริการสารสนเทศซึ่งทำหน้าที่เชื่อมโยงผู้ใช้บริการกับแหล่งทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุดมหาวิทยาลัย จึงจำเป็นต้องอาศัยช่องทางการสื่อสารหลาย ๆ รูปแบบ เพื่อช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับสารสนเทศที่ต้องการ

วิธีการให้บริการสารสนเทศสามารถแบ่งได้ดังนี้คือ

1. การติดต่อด้วยตนเอง วิธีการให้บริการสารสนเทศที่ผู้ใช้บริการเข้ามาติดต่อขอใช้บริการด้วยตนเองนั้น บรรณารักษ์หรือผู้ปฏิบัติงานบริการสารสนเทศ จำเป็นต้องติดต่อสื่อสารกับผู้ใช้บริการโดยตรงในสถานที่และเวลาเดียวกัน ตลอดจนมีการสนทนาโต้ตอบกันโดยไม่ต้องผ่านสื่อใด ๆ วิธีการที่ผู้ใช้บริการติดต่อด้วยตนเองนั้นอาจจะทำได้ทั้งในรูปแบบของกาที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและค้นหาสารสนเทศที่ต้องการได้ด้วยตนเอง หรือโดยวิธีการที่ผู้ใช้สอบถามและระบุความต้องการแก่บรรณารักษ์ผู้ให้บริการ โดยวิธีดังกล่าวจะเป็นวิธีที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงและ

ค้นคว้าสารนิเทศใหม่ ๆ ได้ และเป็นการค้นคว้าที่มีประสิทธิภาพ กล่าวคือ บรรณารักษ์จะสอบถามความต้องการของผู้ใช้ว่ามีความต้องการสารนิเทศด้านใด ต้องการแหล่งสารนิเทศหรือคำตอบกว้างหรือลึกเพียงใด การให้บริการช่วยการค้นคว้านี้ บรรณารักษ์ผู้ให้บริการจะต้องมีประสบการณ์และมีทักษะเกี่ยวกับการบริการ ในการที่จะช่วยให้ผู้ใช้ได้รับสารนิเทศ หรือสามารถเข้าถึงแหล่งสารนิเทศได้ตามความต้องการและความพอใจของผู้ใช้อย่างแท้จริง หรือกล่าวได้ว่าผู้ใช้บริการนั้น ๆ มีความพึงพอใจกับสารนิเทศที่ตนได้รับ

2. การติดต่อทางบันทึก ในกรณีที่ผู้ใช้บริการมีความต้องการใช้บริการสารนิเทศ แต่เนื่องจากมีข้อจำกัดด้านเวลาสถานที่และข้อจำกัดด้านอื่น ๆ จึงทำให้ผู้ใช้บริการไม่สามารถมาใช้บริการด้วยตนเองในขณะนั้น ๆ ได้ กรณีนี้ผู้ใช้บริการสามารถติดต่อด้วยวิธีการเขียนเป็นบันทึกเพื่อระบุความต้องการสารนิเทศ ขอบเขตของสารนิเทศ และรูปแบบของทรัพยากรสารนิเทศที่ต้องการ นอกจากนี้ผู้ใช้บริการควรที่จะบอกถึงสถานที่ที่ผู้ให้บริการสามารถติดต่อกลับได้สะดวก เพราะหากในกรณีที่ผู้ให้บริการต้องการซักถามรายละเอียดเกี่ยวกับความต้องการสารนิเทศที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในการที่จะช่วยให้ผู้ใช้ได้รับสารนิเทศตามความต้องการและความพอใจของผู้ใช้อย่างแท้จริงนั้น ผู้ให้บริการก็สามารถจะติดต่อกับผู้ใช้ได้สะดวกและรวดเร็ว (อัญชลี ภูมิดิษฐ์. 2533 : 58-76)

3. การติดต่อทางไปรษณีย์ ในบางครั้งห้องสมุดอาจจะได้รับจดหมายขอข้อมูลทางไปรษณีย์จากผู้ใช้บริการ ซึ่งในทางปฏิบัติถึงแม้ว่าบรรณารักษ์หรือผู้ให้บริการสารนิเทศจะมีภาระงานมากและไม่ค่อยมีเวลามากนัก แต่เมื่อผู้ใช้บริการติดต่อขอใช้บริการลักษณะเช่นนี้ ผู้ให้บริการก็จะพยายามที่จะตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการเท่าที่เวลาจะเอื้ออำนวย คำถามที่ได้รับส่วนมากเป็นการระบุข้อมูลที่เฉพาะเจาะจงหรือบางครั้งเป็นข้อมูลเพื่อทำการวิจัย ซึ่งผู้ให้บริการอาจจะให้สารนิเทศอย่างย่อ หากในกรณีที่ต้องค้นหาสารนิเทศจากแหล่งอื่นและมีการถ่ายสำเนาเอกสาร ผู้ให้บริการจะระบุค่าใช้จ่ายในส่วนนี้ให้ผู้ใช้บริการทราบ รวมทั้งค่าอากรแสตมป์และค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่ห้องสมุดได้รับไว้ เพื่อการติดต่อชำระเงินต่อไป ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในการติดต่อทางไปรษณีย์ก็คือ ผู้ใช้บริการอาจจะได้รับสารนิเทศที่ไม่สมบูรณ์ ต้องใช้เวลาในการติดต่อหลายวัน และผู้ใช้บริการอาจจะไม่พอใจกับสารนิเทศที่ได้รับ เนื่องจากขาดการสื่อสารโดยตรง (Thomas and Eisenbach. 1981 : 22)

4. การติดต่อทางโทรศัพท์ การติดต่อขอใช้บริการสารนิเทศโดยทางโทรศัพท์นั้นช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อ หากมีข้อจำกัดในเรื่องสถานที่ ระยะทางและการเผชิญหน้าระหว่างกัน แต่ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้คือ หากคลื่นเสียงโทรศัพท์ถูกรบกวน จะทำให้การสื่อความหมายไม่ชัดเจน นอกจากนี้การออกเสียง การสะกดคำศัพท์ อาจทำให้การตีความหมายของข้อความผิดไปได้เช่นกัน รวมทั้งข้อจำกัดเรื่องเวลาที่เป็นอุปสรรคต่อการให้บริการสารนิเทศ ห้องสมุดบางแห่งอาจมีนโยบายไม่ให้บริการทางโทรศัพท์ในขณะ

บรรณารักษ์มีผู้ใช้บริการสารนิเทศ มาติดต่อด้วยตนเองในเวลานั้น หรือในขณะนั้นผู้ให้บริการมีภาระงานยุ่งมาก ห้องสมุดบางแห่งอาจใช้เทปบันทึกเสียงแทน เพื่อที่จะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานสามารถดำเนินการบริการได้ในภายหลัง ปัญหาอีกประการหนึ่งของการใช้บริการทางโทรศัพท์ คือ ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นระหว่างการติดต่อสื่อสาร ทั้งนี้เพราะว่ากระบวนการให้บริการต้องมีการเจรจาซักถาม กระบวนการค้นคำตอบซึ่งต้องใช้เวลามากตามลักษณะความยากง่ายของคำถามนั้นๆ ทำให้ผู้ใช้บริการคนอื่น ๆ ต้องรอคอยสายโทรศัพท์ ผู้ให้บริการจะต้องมีศิลปะในการสื่อสารและคำนึงถึงมารยาทในการพูดโทรศัพท์ (Katz. 1992 : 26)

5. การติดต่อทางโทรสาร ถ้าเปรียบเทียบการส่งข้อมูลข่าวสารด้วยวิธีอื่น ๆ โดยผ่านทางโทรศัพท์หรือเทเล็กซ์ (Telex) ซึ่งเสียค่าใช้จ่ายในอัตราที่ใกล้เคียงกันแล้ว โทรสารมีความได้เปรียบกว่าเพราะสามารถส่งข้อมูลได้หลายรูปแบบโดยรูปแบบของข้อมูลเป็นได้ทั้งตัวอักษรภาษาใดก็ได้ เป็นลายเส้น รูปกราฟ ตาราง และรูปแบบอื่น ๆ เป็นต้น โดยไม่มีข้อจำกัดข้อมูลที่ได้รับก็มีความชัดเจนและถูกต้องกว่า และเมื่อเปรียบเทียบโทรสารกับไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail) แล้ว จะเห็นว่าโทรสารจะใช้ง่ายกว่า ปัจจุบันโทรสารรุ่นใหม่จะสามารถเก็บข่าวสารข้อมูลและเลือกส่งไปยังอีกเครื่องหนึ่งในช่วงที่มีอัตราค่าโทรศัพท์ต่ำ นอกจากนี้ยังสามารถปรับระดับความเข้มของสีพิมพ์ออกมาได้ เปลี่ยนจากการใช้กระดาษไวต์ต่อความร้อนเป็นการพิมพ์ข่าวสารลงบนกระดาษธรรมดา และมีการป้องกันกระดาษแบบอัตโนมัติ (นที ปัญญาสุข. 2530 : 112-118)

การให้บริการสารนิเทศโดยวิธีการใช้โทรสารนั้น ห้องสมุดสามารถส่งบทความรายชื่อวารสารใหม่ให้ผู้ให้บริการได้ทราบ การส่งบทความหน้าสารบัญวารสารให้ห้องสมุดอื่นที่ไม่ได้บอกรับวารสารชื่อเรื่องนั้น ๆ หรือใช้ในการติดต่อขอยืมระหว่างหน่วยงานอื่น เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการให้บริการสารนิเทศ แต่ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นคือ ผู้ใช้บริการอาจได้รับสารนิเทศที่ไม่ชัดเจน ข้อมูลขาดหาย อ่านไม่ออก เนื่องจากในขณะที่ใช้โทรสารนั้นคลื่นเสียงโทรศัพท์ถูกรบกวน

6. การติดต่อทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ หรือเรียกสั้น ๆ ว่า E-Mail เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับใช้สื่อสารส่งจดหมายและบันทึกจากคนหนึ่งไปถึงอีกคนหนึ่งหรืออีกหลายคนผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซึ่งอาจจะเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ภายในหน่วยงานเองหรือเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมโยงทอดออกไปสู่หน่วยงานอื่น ๆ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ทั่วไปมีส่วนสำคัญ 3 ส่วนคือ 1) หัวข้อเรื่อง (Subject) ที่บอกให้ผู้รับทราบว่า เป็นเรื่องอะไร 2) เนื้อความ คือส่วนที่เป็นตัวจดหมาย และ 3) ชื่อผู้รับสำเนา (Carbon Copy) ใ้ระบุชื่อผู้ที่ได้รับสำเนา (ครรชิต มัลลียงศ์. 2537 : 30-54)

วิธีการให้บริการสารนิเทศโดยการติดต่อทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์นั้น ทำให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้ใช้บริการได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องเกรงว่าผู้รับจะไม่อยู่หรือไม่สะดวก

ผู้รับจะเปิดอ่านจดหมายก็ต่อเมื่อสะดวกที่จะอ่าน (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. 2537 : 10)

จากวิธีการให้บริการสารนิเทศหลาย ๆ ลักษณะดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่าวิธีการให้บริการสารนิเทศนั้นจะพัฒนาตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทั้งด้านคอมพิวเตอร์และโทรคมนาคมที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลาและอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัยต้องนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ เพื่อพัฒนาให้ห้องสมุดสามารถตอบสนองความต้องการด้านสารนิเทศ แก่ผู้ใช้บริการอย่างแท้จริง ทั้งยังช่วยให้ห้องสมุดจัดบริการที่มีประสิทธิภาพแก่ผู้ใช้บริการและช่วยให้บริการสารนิเทศแพร่กระจายอย่างกว้างขวาง สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น แต่ทั้งนี้บรรณารักษ์หรือผู้ปฏิบัติงานบริการสารนิเทศควรมองเทคโนโลยี สมัยใหม่ในลักษณะเป็นเครื่องมือที่ช่วยเสริมปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงาน ควรเลือกใช้ที่เหมาะสม และนำมาใช้อย่างผสมผสานกัน ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้บริการสามารถได้รับสารนิเทศ หรือสามารถเข้าถึงแหล่งสารนิเทศได้ตามความต้องการอย่างแท้จริง

แหล่งสารนิเทศที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจัดให้บริการแก่นักศึกษา

นักศึกษาในระบบเปิดเช่น มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช มีนักศึกษากระจายอยู่ทั่วภูมิภาคของประเทศ ทางมหาวิทยาลัยได้ตระหนักถึงความสำคัญในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาที่จะต้องแหล่งสารนิเทศเพื่อรองรับการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยจึงจัดให้มีบริการห้องสมุดขึ้นทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้สามารถเลือกใช้ที่ห้องสมุดใกล้บ้าน หรือใกล้ที่ทำงาน ได้ตามสะดวก ดังนี้คือ

การให้บริการในส่วนกลาง จัดที่สำนักบรรณสารสนเทศ ณ อาคารบรรณสาร และอาคารวิชาการ 1 ในบริเวณที่ทำการของมหาวิทยาลัย ตำบลบางพูด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

สำนักบรรณสารสนเทศ ทำหน้าที่เป็นห้องสมุดกลางของมหาวิทยาลัยโดยจัดบริการห้องสมุด และสื่อสารการศึกษาแก่คณาจารย์ บุคลากรของมหาวิทยาลัย และนักศึกษา ผู้เรียนที่เข้ารับการฝึกอบรม และสัมมนาตามหลักสูตรต่าง ๆ สำนักบรรณสารสนเทศจัดดำเนินงานบริการห้องสมุดในลักษณะห้องสมุดอัตโนมัติ โดยมีบริการด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. บริการใช้ภายในห้องสมุด บุคลากรผู้ปฏิบัติงานของมหาวิทยาลัย และประชาชนทั่วไปซึ่งสมัครเป็นสมาชิกสมทบของห้องสมุดมีสิทธิใช้บริการ

2. บริการให้ยืมและรับคืนสื่อการศึกษา คณาจารย์และข้าราชการประจำมีสิทธิยืมสื่อการศึกษาทุกประเภท เช่น หนังสือ วารสารฉบับย้อนหลัง เอกสารการสอนชุดวิชา สิ่งพิมพ์รัฐบาล สื่อโสตทัศนประเภทต่าง ๆ

3. บริการช่วยการค้นคว้า ให้บริการค้นคืนสารนิเทศจากสื่อการศึกษาทุกประเภทตามที่ผู้ใช้องการ จากข้อมูลในสำนักบรรณสารสนเทศและจากแหล่งอื่น

4. บริการรวบรวมบรรณานุกรม บริการรวบรวมรายชื่อสื่อการศึกษาทุกประเภทในหัวข้อที่ผู้ใช้องการ จากข้อมูลในสำนักบรรณสารสนเทศและจากแหล่งอื่น

5. บริการสนเทศ เป็นบริการข้อมูลเฉพาะด้าน ได้แก่ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับด้านการศึกษาทางไกล สุขทัยศึกษา และจดหมายเหตุมหาวิทยาลัย บรรณารักษ์จะจัดเตรียมคู่มือและจัดทำบรรณานุกรมเรื่อง และสาระสังเขปอย่างละเอียด เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้ที่ต้องการข้อมูลโดยเฉพาะ

6. บริการยืมระหว่างห้องสมุด ในกรณีข้อมูลที่ผู้ใช้องการไม่มีในสำนักบรรณสารสนเทศหรือไม่เพียงพอ บรรณารักษ์ช่วยการค้นคว้าจะติดต่อไปยังแหล่งข้อมูลอื่นในลักษณะการยืมระหว่างห้องสมุด และการขอถ่ายสำเนาเอกสารระหว่างห้องสมุด สำหรับข้อมูลต่างประเทศได้จัดบริการถ่ายเอกสารจาก The British Library Document Supply Center

7. บริการสืบค้นสารนิเทศระบบฐานข้อมูลออนไลน์ไดอะล็อก (Online Dialog) เป็นบริการค้นข้อมูลระบบออนไลน์ ประมาณ 380 ฐานข้อมูล เช่น วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี แพทยศาสตร์ บริหารธุรกิจ นิติศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ให้บริการแก่บุคลากร และหน่วยงานของมหาวิทยาลัย

8. บริการค้นคืนสารนิเทศ บริการค้นคืนสารนิเทศจากฐานข้อมูลสำเร็จรูป และฐานข้อมูลที่สำนักบรรณสารสนเทศได้พัฒนาขึ้นมาเอง เพื่อให้บริการแก่บุคลากรและนักศึกษา ระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัย ขณะนี้สำนักบรรณสารสนเทศ ได้พัฒนาข้อมูลบรรณานุกรม จำนวน 7 ฐานข้อมูลได้แก่ ฐานข้อมูลบทคัดย่อ ฐานข้อมูลบรรณานุกรมหนังสือทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ฐานข้อมูลการศึกษาทางไกล ฐานข้อมูลเทคโนโลยีการพิมพ์ ฐานข้อมูลเทคโนโลยีคมนาคม ฐานข้อมูลเทคโนโลยีสารนิเทศ ฐานข้อมูลพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณีพระบรมราชินี และได้บอกรับฐานข้อมูล CD-ROM ได้แก่ ERIC, DAO, Periodical Abstracts, Social Sciences, Citation Index, Lawyer Guest และ Distance Education Database เพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด

9. บริการถ่ายสำเนาเอกสาร สำนักบรรณสารสนเทศได้จัดเครื่องถ่ายเอกสารเพื่อให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดสำหรับถ่ายเอกสารสิ่งพิมพ์ที่ไม่อนุญาตให้ยืมออกจากห้องสมุด

10. บริการพิเศษอื่น ๆ ได้แก่ บริการคำแนะนำการใช้ห้องสมุด ผูกค้นคว้าทำรายงาน แก่นักศึกษา บริการช่วยค้นคว้าผ่านทางโทรศัพท์ จดหมาย และโทรสารสำหรับนักศึกษา (ครบรอบ 17 ปี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2538 : 71-72)

การให้บริการในส่วนภูมิภาค โดยที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชใช้ระบบการสอนทางไกล มุ่งให้นักศึกษาได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองให้มากที่สุด และในการเสริมสร้างระบบการศึกษาที่จะช่วยให้ผู้เรียนเรียนได้ด้วยตนเอง จึงมีการขยายบริการด้านต่างๆ ของมหาวิทยาลัยให้ไปไกลถึงนักศึกษา จึงมีการจัดตั้งศูนย์วิทยพัฒนามาบริการขึ้น ทำหน้าที่สนับสนุนการจัดการศึกษาในระบบการศึกษาทางไกล โดยเป็นศูนย์บริการทางวิชาการระดับอุดมศึกษา

แก่คณาจารย์ นักศึกษาของมหาวิทยาลัย ตลอดจนประชาชนในท้องถิ่นทั่วประเทศในลักษณะเครือข่ายของมหาวิทยาลัยในการบริการทางวิชาการและวิชาชีพ เป็นแหล่งกลางในการดำเนินกิจกรรม การประสาน การประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยและแนวการศึกษาและอาชีพ การบริการทางวิชาการเคลื่อนที่

แต่โดยที่การดำเนินการจัดสร้างศูนย์วิทยพัฒนาบริการจำเป็นต้องใช้เวลาและงบประมาณในการดำเนินงานค่อนข้างสูง ในปี 2536 ที่มหาวิทยาลัยเริ่มเปิดสอนการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษานั้น ศูนย์วิทยพัฒนาบริการเพิ่งเปิดให้บริการได้เพียง 1 แห่ง คือ ศูนย์วิทยพัฒนาบริการจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งยังไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมบัณฑิตศึกษา ซึ่งมีนักศึกษากระจายอยู่ทั่วภูมิภาค ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงได้เตรียมความพร้อมในแหล่งวิทยบริการให้นักศึกษาชั่วคราว โดยมหาวิทยาลัยได้ทำความตกลงและขอความร่วมมือ ขอใช้สถานที่ของหน่วยงานต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการและกรุงเทพมหานครเพื่อจัดตั้งเป็นศูนย์วิทยบริการบัณฑิตศึกษาให้เป็นแหล่งวิทยบริการเพิ่มเติมให้แก่ นักศึกษาก่อนจำนวน 6 แห่ง ดังนี้

1. ห้องสมุดประชาชนสวนลุมพินี กรุงเทพมหานคร ภายในบริเวณสวนลุมพินี ถนนราชดำริ เขตปทุมวัน กรุงเทพฯ
2. หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก จังหวัดจันทบุรี ถนนเทศบาล 3 อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี
3. หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ถนนเพชรเกษม อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
4. หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก จังหวัดเชียงใหม่ ถนนบุญเรืองฤทธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
5. หอสมุดแห่งชาติเฉลิมพระเกียรติรัชกาลที่ 9 จังหวัดนครราชสีมา ถนนราชดำเนิน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
6. หอสมุดดิณสุลานนท์ โรงเรียนมหาวชิราวุธ จังหวัดสงขลา ภายในโรงเรียนมหาวชิราวุธ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา

โดยทั่วไปศูนย์วิทยบริการบัณฑิตศึกษาจะจัดให้มีบริการสื่อการศึกษา ดังต่อไปนี้
สื่อสิ่งพิมพ์ ได้แก่ หนังสือแผนกิจกรรมการศึกษา หนังสือแนวการศึกษา และหนังสือประมวลสาระของชุดวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา หนังสืออ้างอิงในสาขาวิชาการต่าง ๆ งานวิจัยและวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง หนังสือทั่วไปและเอกสารทางวิชาการที่จำเป็นวารสารทางวิชาการที่จำเป็น

สื่อโสตทัศน ได้แก่ วิดีทัศน์ประกอบชุดวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา แถบบันทึกเสียงประกอบชุดวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา สื่อโสตทัศนอื่นๆ ที่กำหนดให้เป็นแหล่งวิทยบริการในแบบกิจกรรมการศึกษาของชุดวิชาการระดับบัณฑิตศึกษา สื่อคอมพิวเตอร์ ได้แก่ ชุดการสอนด้วย

คอมพิวเตอร์ที่มหาวิทยาลัยผลิต การให้บริการเข้าถึงฐานข้อมูลประเภทต่างๆ เช่น ฐานข้อมูลซีดี-รอม ฐานข้อมูลออนไลน์ไดอะล็อก ฐานข้อมูลต่าง ๆ ของสำนักบรรณสารสนเทศ และของสถาบันการศึกษาหรือแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ที่มีข้อตกลงในการบริการสารสนเทศร่วมกัน

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยได้จัดตั้งศูนย์วิทย์พัฒนาบริการต่าง ๆ ขึ้นตามเป้าหมายแล้ว และได้กระจายอยู่ทั่วภูมิภาคในประเทศ แต่ถึงแม้ว่ามหาวิทยาลัยจะได้จัดตั้งศูนย์วิทย์พัฒนาบริการขึ้นแล้วก็ตาม ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการบัณฑิตศึกษาที่ได้จัดขึ้นเป็นแหล่งสำรองนั้น บัดนี้ยังให้บริการอยู่เช่นเดิม และศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่จัดขึ้นกระจายอยู่ตามภูมิภาคต่างๆ แล้วนั้นมีดังนี้

1. ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จังหวัดนครราชสีมา เปิดให้บริการตั้งแต่ปี 2534 ตั้งอยู่เลขที่ 68 ถนนนครศรี – ร่อนพิบูลย์ ต.นาสาร อำเภอพระพรหม จังหวัดนครราชสีมา

2. ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จังหวัดนครสวรรค์ เปิดให้บริการในปี 2540 ตั้งอยู่ที่หลังสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ถนนสายนครสวรรค์-พิษณุโลก ตำบลวัดไทร อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

3. ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จังหวัดอุบลราชธานี เปิดให้บริการในปี 2540 ตั้งอยู่ที่ 199 หมู่ที่ 10 ตำบลแจระแม ถนนเลี่ยงเมือง อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี

4. ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จังหวัดเพชรบุรี เปิดให้บริการในปี 2540 ตั้งอยู่ที่ 90 หมู่ที่ 9 ตำบลไร่ส้ม อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี

5. ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จังหวัดสุโขทัย เปิดให้บริการในปี 2541 ตั้งอยู่ที่ 4 หมู่ที่ 7 ถนนสุโขทัย-กำแพงเพชร อำเภอเมือง จังหวัดสุโขทัย

ส่วนอีก 2 ศูนย์ ก่อสร้างอาคารเสร็จเรียบร้อยแล้ว แต่อยู่ในระหว่างการจัดเตรียมด้านบุคลากรและการบริหาร คือ

1. ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จังหวัดอุดรธานี ตั้งอยู่ที่ หมู่ 10 บ้านดงกลิ้ง ตำบลบ้านจั่น อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

2. ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จังหวัดลำปาง ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 2 ตำบลปงยางคก อำเภอห้างฉัตร จังหวัดลำปาง และอีก 3 ศูนย์ อยู่ระหว่างการดำเนินการก่อสร้าง คือ

3. ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จังหวัดจันทบุรี ตั้งอยู่ที่ หมู่ที่ 1 ถนนจันทบุรี-สระแก้ว ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี

4. ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จังหวัดยะลา ตั้งอยู่ที่ ตำบลท่าสาป อำเภอเมือง จังหวัดยะลา

5. ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จังหวัดนครนายก ตั้งอยู่ที่ ตำบลศรีกะอาง อำเภอบ้านนา จังหวัดนครนายก

บริการของห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ

1. บริการยืม - คืน (Circulation Service) เป็นบริการให้ยืมคืนหนังสือ สื่อการศึกษาต่าง ๆ ตลอดจนวัสดุทัศนวัสดุในห้องสมุดตามความต้องการของผู้ใช้

2. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (Reference Service) เป็นบริการที่ให้ความช่วยเหลือผู้ใช้บริการห้องสมุดให้ได้รับความรู้ และช่วยแนะนำแหล่งความรู้ที่มีอยู่ทั้งในและนอกห้องสมุด เพื่อประโยชน์ในการศึกษา การวิจัย และช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ใช้ห้องสมุดในการค้นหาข้อเท็จจริงได้อย่างรวดเร็วและถูกต้องมากที่สุด

3. บริการหนังสือจอง (Reserved Book Service) เป็นบริการที่ให้ยืมหนังสือหรือสื่อโสตทัศนที่ห้องสมุดมีจำนวนน้อยแต่มีผู้ต้องการใช้มาก

4. บริการถ่ายเอกสาร (Photocopying Service) เป็นบริการที่ห้องสมุดจัดขึ้น เพื่อช่วยให้ผู้ใช้ในการประหยัดเวลาคัดลอก ในกรณีที่เอกสารเล่มนั้น ๆ ไม่สามารถยืมออกนอกห้องสมุด หรือผู้ใช้บริการไม่ต้องการยืม

5. บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด (Library Instruction Service) บริการที่ห้องสมุดแนะนำให้ผู้ใช้รู้จักวิธีค้นหาและวิธีการใช้ทรัพยากรต่าง ๆ ของห้องสมุด

6. บริการดรรชนี (Indexing Service) เป็นบริการที่ห้องสมุดได้จัดทำขึ้นเพื่อความสะดวกแก่ผู้ใช้ห้องสมุด ต้องการค้นคว้าบทความที่ต้องการได้อย่างรวดเร็ว โดยจัดทำดรรชนีซึ่งให้รายละเอียดเกี่ยวกับ ชื่อคน สถานที่ คำศัพท์ ชื่อเรื่อง ชื่อผู้แต่ง หัวเรื่อง หรือรายการอื่น ๆ ที่สำคัญว่าอยู่ที่ใด เล่มใด หน้าใดของหนังสือ วารสาร

7. บริการยืมระหว่างห้องสมุด (Inter-Library Loan Service) เป็นบริการที่ห้องสมุดยืมสารนิเทศที่ห้องสมุดไม่มี จากห้องสมุดแห่งอื่น เพื่อบริการตามความต้องการของผู้ใช้ ตามระยะเวลาที่ตกลงกันไว้ระหว่างห้องสมุด เพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถใช้ประโยชน์จากห้องสมุดเท่าที่จะทำได้

8. บริการวารสารและหนังสือพิมพ์ (Periodicals and Newspaper) เป็นบริการวารสารและหนังสือพิมพ์ทั้งวารสารวิชาการ และวารสารด้านบันเทิง หนังสือพิมพ์ทั่วไป และหนังสือพิมพ์ในท้องถิ่นให้ผู้ใช้ได้อ่านเพื่อความจรรโลงใจ และเพื่อการศึกษาค้นคว้า

9. บริการวิทยานิพนธ์ หรือปริญญาานิพนธ์ (Thesis and Dissertation) เป็นบริการที่ห้องสมุดได้รวบรวมวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้องกับสาขาวิชาที่เปิดสอนของมหาวิทยาลัยสุโขทัย ธรรมาราช จากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้ได้ศึกษาค้นคว้า

10. บริการค้นคืนสารนิเทศ (Information Retrieval Services) เป็นบริการสืบค้นข้อมูลสารสนเทศจากฐานข้อมูลสำเร็จ ซึ่งได้แก่ ERIC, DAO, Periodcal Abstacts, และฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ในกรณีที่ข้อมูล que ผู้ใช้ต้องการไม่มีในห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ ก็จะจัดส่งแบบขอสืบค้นสารนิเทศของผู้ใช้บริการไปที่สำนักบรรณสารสนเทศ เพื่อดำเนินการค้นและจัดส่งไปให้ผู้ใช้ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

วิลสัน (Wilson. 1978 : 270-282) ได้ศึกษาพบว่า นักศึกษาในมหาวิทยาลัยเปิดจะมีอาชีพต่าง ๆ กัน และจะมาเรียนได้บ้างบางเวลาไม่สามารถมาเรียนได้ทั้งวัน เพราะปัญหาด้านค่าใช้จ่ายและปัญหาในการเดินทาง ส่วนปัญหาที่พบเมื่อมาใช้ห้องสมุด คือ ปัญหาด้านทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดมีให้บริการไม่เพียงพอต่อความต้องการ ไม่ได้รับความช่วยเหลือจากบรรณารักษ์ การเข้าถึงสารสนเทศทำได้ยากมาก และบริการที่นักศึกษาใช้กันมากที่สุดคือ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการหนังสืออ้างอิง

ชมิทท์ (Schmidt. 1980 : 87-95) ได้ศึกษาพบว่า การให้บริการสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพของห้องสมุดมหาวิทยาลัย 3 แห่ง ในนิว เซาท์ เวลส์ (New South Wales) โดยศึกษาในประเด็นเรื่องสถานภาพและวัตถุประสงค์ของห้องสมุด วิธีการประเมินการให้บริการของห้องสมุดสาขา และปัจจัยที่มีผลต่อแนวปฏิบัติด้านบริการสารสนเทศ ผลจากการศึกษาพบว่า บรรณารักษ์หรือผู้ให้บริการสารสนเทศมักจะไม่วางรวมสถิติคำถามทั้ง ๆ ที่คำถามของผู้ใช้บริการมีประโยชน์ต่อการจัดหาสารสนเทศในครั้งต่อไป ผู้ให้บริการขาดการวิเคราะห์คำถามและวิธีการค้น นอกจากนี้ยังพบว่า การศึกษาและการฝึกอบรมของผู้ให้บริการมีผลต่อการให้บริการสารสนเทศด้วย

รอยสดอมและเอลเลียต (Roysdom and Elliott. 1988 : 82-93) ได้ศึกษาเรื่องโครงสร้างหน้าที่และการให้บริการของห้องสมุดในระบบผสมผสานอิเล็กทรอนิกส์ โดยรายงานครอบคลุมทั่ววิทยาเขตห้องสมุด เพื่อศึกษาศักยภาพของผู้ใช้บริการในชุมชนมหาวิทยาลัย เพื่อสร้างรูปแบบที่หลากหลายให้กับผู้ใช้บริการและเพื่อขยายงานบริการสารสนเทศของห้องสมุดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น วิธีการให้บริการช่วยค้นคว้าจะใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ การค้นคืนสารสนเทศด้วยระบบออนไลน์ และการบันทึกแฟ้มข้อมูล บรรณานุกรม โดยที่ผู้ใช้บริการสามารถเลือกบรรณานุกรม การใช้คู่มือช่วยค้น ส่วนบรรณารักษ์บริการสารสนเทศจะใช้วิธีการติดต่อทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Mail) ผลการศึกษาพบว่า บริการสารสนเทศของห้องสมุดลีไฮท์ (Le-high) ได้ขยายเพิ่มมากขึ้น ระบบการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานบริการสารสนเทศ และช่วยให้ผู้ใช้บริการได้รับการตอบสนองด้วยสารสนเทศที่ต้องการ

อัลเลน (Allen. 1990 : 88-93) ได้สำรวจความต้องการในการฝึกอบรมการใช้ซีดี-รอม ที่มหาวิทยาลัยอิลลินอยส์ (Illinois) วิทยาเขตเออบานา (Urbana) ผลการสำรวจพบว่า ผู้ใช้จำนวน 87 คน ที่ไม่มีประสบการณ์ในการใช้ ซีดี-รอม ต้องการให้มีการฝึกอบรมการใช้ซีดี-รอม ในเรื่องกลวิธีการค้น ขั้นตอนการค้น การเชื่อมคำ การใช้เครื่องมือ และมีความต้องการจัดฝึกอบรมเฉพาะรายโดยใช้วิธีสาธิต ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มผู้ใช้จำนวน 31 คน ที่มีประสบการณ์ในการใช้ซีดี-รอม ยกเว้น ความต้องการในเรื่องการฝึกอบรมการใช้ฮาร์ดแวร์ของซีดี-รอม

บัคนอลและแมงกรัม (Bucknall and Mangrum. 1992 : 542-550) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้ใช้ห้องสมุดเกี่ยวกับการใช้บริการซีดี-รอมของห้องสมุดเดวิส (Davis) มหาวิทยาลัยนอร์ทแคลิฟอร์เนีย (Northcalolina) ที่เซฟเฟิล ฮิลล์ (Chapel Hill) โดยมีเป้าหมายเพื่อประเมินความสำเร็จของระบบคอมพิวเตอร์ และรวบรวมข้อมูลเพื่อที่จะปรับปรุงงานบริการซีดี-รอมให้ดียิ่งขึ้น พบว่าผู้ใช้มีความพึงพอใจในการใช้บริการซีดี-รอม ผู้ใช้ที่มีประสบการณ์ในการใช้ซีดี-รอมจะใช้ซีดี-รอมเป็นครั้งแรกในการทำวิจัย

สมิธ (Smith. 1993 : 254-264) ศึกษาโดยการทดลองการใช้โทรสารในการพัฒนาทรัพยากรสารสนเทศ งานบริการยืมระหว่างห้องสมุด และค้นคืนสารสนเทศในระยะห่างไกลของห้องสมุดมหาวิทยาลัยที่เป็นศูนย์กลางของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐนิวยอร์กทั้ง 4 แห่ง เพื่อสำรวจความต้องการของผู้ใช้ เพื่อศึกษาประโยชน์ของวิธีการใช้โทรสารในงานห้องสมุด รวมทั้งศึกษาความพึงพอใจ ปัญหาและอุปสรรคในการใช้โทรสารของผู้ใช้บริการ ผลการศึกษาพบว่า วิธีการใช้โทรสารมีประสิทธิภาพและเป็นวิธีการที่ผู้ใช้บริการพึงพอใจ สำหรับการเผยแพร่สารสนเทศของห้องสมุด ช่วยให้มีการยืมระหว่างห้องสมุดมากยิ่งขึ้น และผู้ใช้บริการสามารถใช้บริการของห้องสมุดได้ตลอดเวลา นอกจากนี้บรรณารักษ์หรือผู้ปฏิบัติงานบริการสารสนเทศสามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เพราะการใช้โทรสารสามารถลดข้อจำกัดด้านเวลา และการสะกดคำศัพท์ที่ถูกผิดของผู้ใช้บริการได้มากกว่าวิธีการใช้บริการทางโทรศัพท์

งานวิจัยในประเทศไทย

สมสรวง พฤติกุล และเพ็ญศรี ทิพย์สุวรรณกุล (2526 : 32-34) ได้ศึกษาเฉพาะกรณี สภาพและปัญหาการใช้บริการศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจมม มสธ. ผลการศึกษาพบว่า ผู้เรียนใช้มม มสธ. ส่วนใหญ่เป็นประชาชนทั่วไป ไม่ใช่ นักศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช นักศึกษามาใช้มม มสธ.น้อย วันเวลาที่นักศึกษามาใช้สะดวก คือวันหยุดราชการหรือเมื่อมีเวลาว่าง เนื่องจากนักศึกษาจะเป็นผู้ที่ทำงานทำ ส่วนวิธีการค้นหาสื่อการศึกษาที่ต้องการ พบว่าผู้ใช้มม มสธ. ค้นหาสื่อการศึกษาด้วยตนเอง บางส่วนตรงไปค้นหาตามชั้นหนังสือโดยตรง บางส่วนจะขอคำแนะนำจากผู้ปฏิบัติงานมม มสธ.

มนัส สายเสมา (2530 : 104-116) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้ทรัพยากรห้องสมุดในการทำปริญญานิพนธ์ของมหาบัณฑิตและนิสิตระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ มหาสารคาม ระหว่างปีการศึกษา 2523-2526 จำนวน 81 คน พบว่า มหาบัณฑิตและนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาได้เข้ามาใช้ห้องสมุดมากกว่า 1 ครั้งต่อสัปดาห์ เมื่อมีเวลาว่างและส่วนใหญ่รู้จักการใช้ห้องสมุด นิสิตทั้งสองกลุ่มใช้บริการของห้องสมุดแห่งอื่นน้อย สำหรับทรัพยากรห้องสมุดมหาบัณฑิตและนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามีความคิดเห็นว่า ทรัพยากรห้องสมุด ที่ใช้ในการทำปริญญานิพนธ์นั้นตัวเล่มที่ต้องการมีผู้ยืมไปและไม่ทราบวิธีค้นหาเล่มที่ต้องการ ด้าน

การใช้วารสาร พบว่าไม่ทราบวิธีค้นวารสารฉบับที่ต้องการ รวมทั้งบทความในตัวเล่ม วารสาร และหนังสือพิมพ์

รุ่งรัตนา เจริญจิตต์ (2533 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการของนักศึกษาปริญญาโทที่เข้าใช้บริการที่สำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหงจำนวน 66 คน พบว่า นักศึกษาเห็นความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อการศึกษามากที่สุด และเข้าใช้บริการมากกว่า 1 ครั้ง ต่อสัปดาห์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ เพื่อบริการยืม-คืนหนังสือทั่วไป และความสามารถค้นหาหนังสือและวัสดุการอ่านอื่น ๆ ได้ตามความต้องการเป็นบางครั้ง ในการค้นหาหนังสือจากบัตรรายการหนังสือ สำหรับปัญหาการใช้หนังสือและวัสดุการอ่านอื่น ๆ ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจาก สิ่งที่ต้องการไม่มีในสำนักหอสมุดกลาง ในด้านที่เกี่ยวกับความต้องการใช้บริการ นักศึกษาปริญญาโทมีความต้องการในการใช้ทุกประเภทในระดับมาก ได้แก่ ความต้องการในการขยายเวลาในการยืม-คืน หนังสือทั่วไป ด้านบุคลากรมีความพร้อมและรับผิดชอบในการให้บริการ ด้านอาคารสถานที่ ต้องการให้มีที่สำหรับนักศึกษาปริญญาโทค้นคว้าเฉพาะกลุ่ม

ธิดาพร นามสุข (2534 : 57-66) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ในการเข้าใช้และในการเข้าถึงสารนิเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ชั้นปีที่ 1-2 ที่กำลังศึกษาอยู่ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2533 จาก 4 สาขาวิชา คือ สาขาวิชาบริหารธุรกิจ สาขาวิชานิติศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ และสาขาวิชานิติศาสตร์ธุรกิจ จำนวน 180 คน มีปัญหาและอุปสรรคในการใช้และในการเข้าถึงสารนิเทศในด้านต่าง ๆ คือ ปัญหาด้านห้องสมุดของมหาวิทยาลัยเกี่ยวกับ ปริมาณเอกสารและสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชาที่ศึกษา ความสามารถในการแนะนำแหล่งค้นคว้าของผู้ให้บริการ ความรวดเร็วในการให้บริการของผู้ให้บริการ ความรู้ ความชำนาญของผู้ให้บริการในการตอบคำถามทั่วไป การให้บริการของบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ เวลาที่เปิดให้บริการ และประชาสัมพันธ์ให้ทราบเกี่ยวกับบริการที่มี เครื่องมือช่วยค้น เช่น ดัชนีบัตรรายการบรรณานุกรม ตามลำดับ ส่วนในด้านการค้นคว้าสารนิเทศจากภายนอกสถาบันนั้น มีปัญหาเกี่ยวกับด้านความสามารถในการแนะนำแหล่งค้นคว้าของผู้ให้บริการ ความรู้ ความชำนาญของผู้ให้บริการในด้านการค้นหาข้อมูล ความรวดเร็วในการให้บริการ การประชาสัมพันธ์ให้ทราบเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ที่มีความสะดวก สำหรับบุคคลภายนอกในการค้นหาเอกสารและความสะดวกในการใช้เครื่องมือช่วยค้นสมัยใหม่ เช่น ซีดี-รอม บริการออนไลน์ ฯลฯ และด้านส่วนตัวของนักศึกษามีปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับเรื่องเวลา การค้นคว้าข้อมูลที่เป็นภาษาอังกฤษ ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือช่วยค้นต่าง ๆ และ ภาษาต่างประเทศอื่น ๆ

อภิยา ประกอบผล (2534 : 29-43) ได้ศึกษาศักยภาพงานบริการสารนิเทศ หอสมุดมหาวิทยาลัยในยุคอิเล็กทรอนิกส์เพื่อให้ทราบศักยภาพของงานบริการและแนวทางสำหรับการพัฒนาศักยภาพของงานบริการสารนิเทศของห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา โดยสุ่มแบบสอบถามไปยังสถาบันอุดมศึกษาจำนวน 105 แห่ง และได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาจาก

ห้องสมุดระดับสถาบัน จำนวน 20 แห่ง และห้องสมุดคณะ 41 แห่ง ผลการศึกษาพบว่าบริการส่วนใหญ่ของห้องสมุดอุดมศึกษายังคงเน้นการให้บริการหนังสือ วารสาร วัสดุการศึกษา วัสดุย่อยส่วน บริการตอบคำถาม บริการถ่ายเอกสาร บริการยืมระหว่างห้องสมุด และบริการรายชื่อหนังสือใหม่ ส่วนการบริการสารสนเทศที่ใช้อุปกรณ์คอมพิวเตอร์มีเพียง ร้อยละ 0.12 ของงานบริการห้องสมุดระดับอุดมศึกษา มีโทรศัพท์สายตรงและเครื่องฟ่งใช้ 56 แห่ง และอีก 21 แห่งมีโทรสารใช้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชที่เข้ารับการศึกษในปีการศึกษา 2540 ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ 3 แขนง วิชา คือ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน แขนงวิชาบริหารการศึกษา และแขนงวิชาเทคโนโลยี และสื่อสารการศึกษา รวม 168 คน ยกเว้นนักศึกษาในกรุงเทพมหานครและนักศึกษาภาคตะวันออก โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจะสุ่มมาให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ และมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาหลักการ วิธีการสร้างแบบสอบถามตามวิธีของ ลิเคิร์ท
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าความต้องการการบริการ ปัญหาอุปสรรคในการใช้สารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
3. สัมภาษณ์นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาเป็นแนวทางในการสร้างข้อคำถาม
4. นำความรู้ที่ได้จากข้อ 1, 2 และ 3 มาสร้างแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งเป็นแบบสอบถามเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ แหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ สภาพการใช้ห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการในการศึกษาค้นคว้าซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามเกี่ยว ความต้องการการบริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการที่ให้บริการในปัจจุบัน ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ความต้องการการใช้บริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการที่จะให้บริการในอนาคต ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 6 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัญหาในการใช้บริการจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบ มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับคือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

5. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อคำถาม และการใช้ภาษา

6. นำแบบสอบถามที่ผ่านมาปรับปรุงแล้วเสนอต่อประธานและกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโทอีกครั้งหนึ่งเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

7. ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีส่งแบบสอบถามไปให้นักศึกษาทางไปรษณีย์ โดยส่งไปให้นักศึกษาเมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน 2541 และรอรับกลับคืน ซึ่งใช้เวลา 1 เดือน ในวันที่ 5 ธันวาคม 2541 โดยส่งแบบสอบถามไปจำนวน 85 ชุด และได้กลับคืน 62 ชุด ได้แจกแบบสอบถามให้นักศึกษาด้วยตนเองในวันที่นักศึกษาเข้ารับการสัมมนาเข้มที่มหาวิทยาลัยในวันที่ 7 พฤศจิกายน 2541 จำนวน 83 ชุด และได้กลับคืนมา 80 ชุด แบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 168 ชุด และได้รับกลับคืนทั้งหมดจำนวน 142 ชุด คิดเป็นร้อยละ 84.5

ตาราง 1 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน

แขนงวิชาที่ศึกษา	จำนวนประชากรทั้งหมด	จำนวนแบบสอบถามที่ส่ง	จำนวนแบบสอบถามที่ได้รับคืน	ร้อยละ
1. หลักสูตรและการสอน	60	60	56	90.00
2. เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	55	55	36	65.45
3. บริการการศึกษา	53	53	50	94.33
รวม 3 แขนงวิชา	168	168	142	84.50

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามคืนแล้ว ดำเนินการจัดกระทำข้อมูล ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด
2. นำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์มาวิเคราะห์โดยนำเข้าเครื่องคอมพิวเตอร์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติด้านสังคมศาสตร์ (SPSS/PC+) ดังนี้

2.1 นำข้อมูลตอนที่ 1 เกี่ยวกับสภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 3 เกี่ยวกับสภาพการใช้ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษาในการศึกษาค้นคว้าสารนิเทศมาคำนวณหาค่าร้อยละ

2.2 นำข้อมูลตอนที่ 2 เกี่ยวกับแหล่งสารนิเทศในการศึกษาค้นคว้า และตอนที่ 4 เกี่ยวกับความต้องการการบริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษาที่ให้บริการในปัจจุบัน ตอนที่ 5 เกี่ยวกับความต้องการการบริการสารนิเทศที่จะให้บริการในอนาคตและตอนที่ 6 ปัญหาในการใช้บริการจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษา มาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดมาตราส่วนประมาณค่าไว้ 5 ระดับ ดังนี้

มากที่สุด	ค่าคะแนนเท่ากับ	5
มาก	ค่าคะแนนเท่ากับ	4
ปานกลาง	ค่าคะแนนเท่ากับ	3
น้อย	ค่าคะแนนเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	ค่าคะแนนเท่ากับ	1

สำหรับการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ใช้เกณฑ์ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายความว่า ปริมาณการใช้ ความต้องการ และปัญหาในระดับมากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายความว่า ปริมาณการใช้ ความต้องการ และปัญหา
ในระดับมาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายความว่า ปริมาณการใช้ ความต้องการ และปัญหา
ในระดับปานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายความว่า ปริมาณการใช้ ความต้องการ และปัญหา
ในระดับน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายความว่า ปริมาณการใช้ ความต้องการ และปัญหา
ในระดับน้อยที่สุด

2.3 เปรียบเทียบ แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการ ศึกษาค้นคว้า ความต้องการการ
บริการสารสนเทศปัญหาอุปสรรคในการใช้บริการจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ ของ
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ตามแขนงวิชา 3 แขนงวิชา โดยใช้สถิติ F-test และเปรียบเทียบ
ตามเขตที่พักอาศัยโดยใช้สถิติ t-test

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าร้อยละ

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

2. การหาค่าเฉลี่ยใช้สูตร ($\bar{X}$)

$$\bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

เมื่อ $\bar{X}$ แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum fx$ แทน ผลรวมของคะแนนคูณกับความถี่ของคะแนนนั้น

n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

3. การหาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานใช้สูตร

$$S.D. = \sqrt{\frac{N\sum fx^2 - (\sum fx)^2}{N(N-1)}}$$

เมื่อ S.D. แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

$\sum fx^2$ แทน ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง

$(\sum fx)^2$ แทน ผลรวมของคะแนนดิบทั้งหมดยกกำลังสอง

N แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด

4. เปรียบเทียบความแตกต่างในการใช้แหล่งสารสนเทศ ความต้องการการบริการ
สารสนเทศ ปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยสุโขทัย
ธรรมาราช จำแนกตาม เขตที่พักอาศัย โดยใช้สูตร

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ n_1, n_2 แทน จำนวนข้อมูลในกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

$\bar{X}_1, \bar{X}_2$ แทน ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

S_1, S_2 แทน ค่าความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างกลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2

5. เปรียบเทียบความแตกต่างในการใช้แหล่งสารสนเทศ ความต้องการการบริการ
สารสนเทศ ปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมาราช จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา โดยใช้สูตร

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ F แทน ค่าความแตกต่างของคะแนนเฉลี่ย

MS_b แทน ค่าความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม

MS_w แทน ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่ม

6. สถิติทดสอบความแตกต่างรายคู่ตามวิธีทดสอบของนิวแมน-คูลส์ (Newman
Keuls) โดยใช้สูตร

$$W = q(\infty; r, df, \sqrt{\frac{MS_w}{N}})$$

เมื่อ q แทน ค่าที่ได้จากตาราง Studentized Range Statistic

MS_w แทน ความคลาดเคลื่อนภายในกลุ่ม

N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละกลุ่ม

df แทน ชั้นแห่งความอิสระ

∞ แทน ค่าความเชื่อมั่นที่ระดับ .05

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลผลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

- N แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{X}$ แทน คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
- S แทน ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
- MS แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน
- df แทน ชั้นของความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
- SS แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Square)
- t แทน ค่าที่ใช้พิจารณา t-distribution
- F แทน ค่าที่ใช้พิจารณา F-distribution
- * แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
- ** แทน ความมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้สรุปผลตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้าและได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา
2. ปริมาณการใช้แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. เปรียบเทียบปริมาณการใช้แหล่งสารสนเทศ ของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชตามตัวแปรเขตที่พักอาศัยและแขนงวิชาที่ศึกษา
4. สภาพการใช้ห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนามาบริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
5. การใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนามาบริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้บริการในปัจจุบัน
6. เปรียบเทียบการใช้บริการห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนามาบริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้บริการในปัจจุบันตามตัวแปรเขตที่พักอาศัยและแขนงวิชาที่ศึกษา

7. ความต้องการการให้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษาบริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ให้บริการในอนาคต

8. เปรียบเทียบความต้องการการให้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษาบริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกตามตัวแปรเขตที่พักอาศัยและแขนงวิชาที่ศึกษา

9. ปัญหาการให้บริการห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษาบริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

10. เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษาบริการของนักศึกษาตามตัวแปรเขตที่พักอาศัยและแขนงวิชาที่ศึกษา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. รายละเอียดเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวระดับบัณฑิตศึกษา ปรากฏตามตาราง 2

ตาราง 2 (ต่อ)

รายละเอียดส่วนตัว	ชาย						หญิง					
	โสด			สมรส			โสด			สมรส		
	จำนวน	%	จำนวน	จำนวน	%	จำนวน	จำนวน	%	จำนวน	จำนวน	%	จำนวน
ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง												
-อาจารย์ 1 ระดับ 4	2	1.4	2	1.4	2	1.4	13	9.1	2	1.4	15	10.5
-อาจารย์ 1 ระดับ 5	4	2.8	3	2.1	7	4.9	2	1.4	7	4.9	9	6.3
-อาจารย์ 1 ระดับ 6	-	-	1	0.7	1	0.7	-	-	-	-	-	-
-อาจารย์ 2 ระดับ 5	1	0.7	1	0.7	2	1.4	1	0.7	2	1.4	3	2.1
-อาจารย์ 2 ระดับ 6	-	-	5	3.5	5	3.5	2	1.4	2	1.4	4	2.8
-อาจารย์ 2 ระดับ 7	1	0.7	14	9.8	15	10.5	6	4.2	17	11.9	23	16.1
-อาจารย์ 2 ระดับ 8	-	-	-	-	-	-	1	0.7	-	-	1	0.7
-อาจารย์ 3 ระดับ 7	-	-	1	0.7	1	0.7	1	0.7	3	2.1	4	2.8
-อาจารย์ 3 ระดับ 8	-	-	1	0.7	1	0.7	1	0.7	3	2.1	4	2.8
-ศึกษานิเทศก์ไม่ระบุระดับ	1	0.7	3	2.1	4	2.8	-	-	-	-	-	-
-ศึกษานิเทศก์ ระดับ 4	-	-	-	-	-	-	-	-	1	0.7	1	0.7
-ศึกษานิเทศก์ ระดับ 6	-	-	5	3.5	5	3.5	-	-	1	0.7	1	0.7

ตาราง 2 (ต่อ)

รายละเอียดส่วนตัว	ชาย				หญิง			
	โสด	สมรส	รวม	โสด	สมรส	รวม	รวม	รวม
	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%	จำนวน	%
-ศึกษาในเทศก์ ระดับ 7	-	-	5	3.5	-	-	-	5
-ศึกษาในเทศก์ ระดับ 8	-	-	1	0.7	-	-	-	1
-ตำแหน่งอื่น ๆ (นักวิชาการ- ศึกษา, ผู้อำนวยการ โรงเรียน)	2	1.4	19	13.3	3	2.1	5	3.5
รวม	11	7.7	61	42.9	30	21.1	70	49.2
			72	50.6	40	28.0	142	100
ตำแหน่งบริหาร								
-มี	2	1.4	18	12.6	4	2.8	9	6.3
-ไม่มี	9	6.3	43	30.3	26	18.3	61	42.9
รวม	11	7.7	61	42.9	30	21.1	70	49.2
			72	50.6	40	28.0	142	100.0

จากตาราง 2 แสดงว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นชาย (ร้อยละ 50.7) มีสถานภาพสมรสแล้ว (ร้อยละ 42.9) และมีอายุส่วนใหญ่อยู่ในระหว่าง 37-44 ปี (ร้อยละ 40.8)

เรื่องเขตที่พักอาศัย นักศึกษาส่วนใหญ่จะไม่ได้พักอาศัยอยู่ในจังหวัดที่มีศูนย์วิทยพัฒนาบริการตั้งอยู่ (ร้อยละ 67.6) ตำแหน่งหน้าที่ที่นักศึกษาส่วนใหญ่ จะมีตำแหน่งเป็นอาจารย์ 2 ระดับ 7 (ร้อยละ 26.7) รองลงมาคือ ตำแหน่งอาจารย์ 1 ระดับ 4 (ร้อยละ 13.3) ตำแหน่งทางการบริหาร นักศึกษาส่วนใหญ่จะไม่มีตำแหน่งทางการบริหาร (ร้อยละ 79.5)

ด้านแขนงวิชาที่ศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่จะศึกษาในแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน (ร้อยละ 39.4)

ด้านสถานภาพในการศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่กำลังศึกษาวิทยานิพนธ์ 2 (ร้อยละ 47.1) รองลงมาคือวิทยานิพนธ์ 1 (ร้อยละ 35.2)

2. ปริมาณการใช้แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา

แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
แหล่งสารสนเทศที่ มสธ. จัดให้บริการ			
1. สำนักบรรณสารสนเทศ	2.84	1.23	ปานกลาง
2. ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ	2.41	1.16	น้อย
3. ศูนย์วิทยบริการบัณฑิตศึกษา	2.22	1.11	น้อย
4. ศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มุม มสธ.	2.08	1.11	น้อย
5. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ของสำนักบรรณสารสนเทศ	2.27	0.97	น้อย
6. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ	2.10	0.97	น้อย
7. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ศูนย์บริการบัณฑิตศึกษา	1.91	0.94	น้อย
8. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์มุม มสธ.	1.83	1.04	น้อย
9. พบปะสนทนากับอาจารย์ที่กำหนดไว้ให้	3.54	1.19	มาก
แหล่งสารสนเทศอื่นๆ นอกเหนือจากที่ มสธ. จัดให้บริการ			
1. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น	3.53	1.29	มาก
2. ห้องสมุดเฉพาะในท้องถิ่น	2.39	1.35	น้อย
3. หอสมุดแห่งชาติในกรุงเทพฯ	1.38	0.71	น้อย

ตาราง 3 (ต่อ)

แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. หอสมุดแห่งชาติสาขาในต่างจังหวัด	1.70	1.08	น้อย
5. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	2.58	1.11	ปานกลาง
6. ห้องสมุดโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานอยู่	3.09	1.13	ปานกลาง
7. สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏ	3.00	1.33	ปานกลาง
8. ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ	1.38	0.64	น้อยที่สุด
9. สำนักวิทยบริการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	1.30	0.60	น้อยที่สุด
10. การพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์จังหวัด	2.26	1.17	น้อย
11. การพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์อำเภอ	2.15	1.14	น้อย
12. การประชุม สัมมนาทางวิชาการด้านการศึกษา	2.72	1.09	ปานกลาง
13. การฟังบรรยาย อภิปรายทางวิชาการตามสถาบัน องค์กรต่าง ๆ	2.87	1.01	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงว่า แหล่งสารสนเทศที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจัดให้จำนวน 9 ข้อ มีข้อที่มีการใช้สูงสุดอยู่ระดับมากเพียงข้อเดียว คือ การพบปะสนทนากับอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดให้ แต่คำตอบข้อนี้มีความแตกต่างของคำตอบในกลุ่มค่อนข้างสูง คือ ($\bar{X} = 3.54$; S.D. = 1.19) รองลงมาใช้ระดับปานกลางคือสำนักบรรณสารสนเทศ ($\bar{X} = 2.84$) ส่วนอีก 7 ข้อ มีค่าการใช้ในระดับน้อย ทั้งหมด ซึ่งศูนย์วิทย์พัฒนบริการที่ทางมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการแก่นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยตรงก็มีการใช้ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.41$)

แหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ที่นักศึกษาใช้สูงสุดมีค่าในระดับมากคือ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น คำตอบข้อนี้มีความแตกต่างกันในกลุ่มค่อนข้างสูงคือ ($\bar{X}=3.53$; S.D.=1.29) ส่วนแหล่งที่มีค่าการใช้ระดับปานกลางมี 5 ข้อ ตามลำดับคือ คือ ห้องสมุดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ ($\bar{X} = 3.09$) สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏ ($\bar{X} = 3.00$) การฟังบรรยาย อภิปรายทางวิชาการตามสถาบันต่าง ๆ ($\bar{X} = 2.87$) การประชุมสัมมนาทางวิชาการด้านการศึกษา ($\bar{X} = 2.72$) และห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด ($\bar{X} = 2.58$) นอกนั้นมีค่าในระดับน้อยและน้อยที่สุด

3. เปรียบเทียบปริมาณการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษา จำแนกตาม เขตที่พักอาศัยและแขนงวิชาที่ศึกษาดังปรากฏในตาราง 4-7

ตาราง 4 เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามเขต
ที่พักอาศัย

แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	จังหวัดที่ตั้ง ศูนย์ฯ		จังหวัดที่ไม่ได้ ตั้งศูนย์ฯ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
แหล่งสารสนเทศที่ มสธ. จัดให้บริการ					
1. สำนักบรรณสารสนเทศ	2.96	1.28	2.78	1.22	0.79
2. ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ	3.02	1.26	2.12	0.99	4.31**
3. ศูนย์วิทยบริการบัณฑิตศึกษา	2.52	1.28	2.05	1.01	2.29*
4. ศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มุม มสธ.	2.21	1.15	2.01	1.10	1.04
5. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ของ สำนักบรรณสารสนเทศ	2.30	0.90	2.26	1.01	0.25
6. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ	2.37	1.08	1.97	0.89	2.33*
7. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ ศูนย์บริการบัณฑิตศึกษา	2.00	1.01	1.86	0.90	0.80
8. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ มุม มสธ.	1.69	0.73	1.88	1.16	-1.19
9. พบปะสนทนากับอาจารย์ที่กำหนดไว้ให้	3.80	1.08	3.40	1.22	1.88
รวม	2.54	0.71	2.26	0.67	2.30*
แหล่งสารสนเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ มสธ. จัดให้บริการ					
1. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น	3.63	1.24	3.49	1.33	0.65
2. ห้องสมุดเฉพาะในท้องถิ่น	2.44	1.16	2.37	1.45	0.29
3. หอสมุดแห่งชาติในกรุงเทพฯ	1.48	0.84	1.33	0.65	1.04
4. หอสมุดแห่งชาติสาขาในต่างจังหวัด	1.61	0.93	1.75	1.14	-0.73
5. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	2.70	1.19	2.54	1.07	0.80
6. ห้องสมุดโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานอยู่	3.26	1.25	3.00	1.38	1.10
7. สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏ	3.11	1.41	2.95	1.31	0.87
8. ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวง ศึกษาธิการ	1.41	0.70	1.37	0.62	0.52

ตาราง 4 (ต่อ)

แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	จังหวัดที่ตั้งศูนย์ฯ		จังหวัดที่ไม่ได้ตั้งศูนย์ฯ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
9. สำนักวิทยบริการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	1.27	0.58	1.33	0.61	-0.55
10. การพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์จังหวัด	2.31	1.26	2.22	1.10	0.43
11. การพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์อำเภอ	2.22	1.22	2.15	1.10	0.35
12. การประชุม สัมมนาทางวิชาการด้านการศึกษา	3.24	1.03	2.81	1.08	1.09
13. การฟังบรรยาย อภิปรายทางวิชาการตามสถาบันองค์กรต่าง ๆ	3.13	1.06	2.73	0.96	0.18
รวม	2.43	0.47	2.30	0.57	1.36

$$t_{(.05)} = 1.96$$

จากตาราง 4 แสดงว่า โดยรวมนักศึกษา ที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการมีการใช้แหล่งสารสนเทศที่มหาวิทยาลัยจัดให้บริการมากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้มีเขตที่พักอาศัยในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษาที่อยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการมีการใช้แหล่งสารสนเทศที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชจัดให้บริการมากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้อยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการในแหล่งสารสนเทศจากศูนย์วิทยพัฒนาบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีการใช้ศูนย์วิทยบริการบัณฑิตศึกษา การพบปะสนทนากับบรรณารักษ์ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ในแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ โดยรวมนักศึกษาที่มีเขตที่พักอาศัยต่างกัน มีการใช้แหล่งสารสนเทศไม่แตกต่างกันและเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อก็พบว่า มีการใช้แหล่งสารสนเทศไม่แตกต่างกัน

ตาราง 5 เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา

แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
แหล่งสารสนเทศที่ มสธ. จัดให้บริการ					
1. สำนักบรรณสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	9.13	4.56	3.10*
	ภายในกลุ่ม	139	204.14	1.43	
	รวม	141	213.27		
2. ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ	ระหว่างกลุ่ม	2	4.73	2.36	1.79
	ภายในกลุ่ม	139	183.57	1.32	
	รวม	141	188.30		
3. ศูนย์วิทยบริการบัณฑิตศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	3.60	1.80	1.46
	ภายในกลุ่ม	139	170.63	1.22	
	รวม	141	174.23		
4. ศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มุม มสธ.	ระหว่างกลุ่ม	2	2.01	1.00	0.81
	ภายในกลุ่ม	139	172.13	1.23	
	รวม	141	174.14		
5. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ของสำนักบรรณสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.32	.66	.70
	ภายในกลุ่ม	139	130.95	.94	
	รวม	141	132.28		
6. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ	ระหว่างกลุ่ม	2	.36	.18	.19
	ภายในกลุ่ม	139	132.25	.95	
	รวม	141	132.61		
7. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ศูนย์บริการบัณฑิตศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	.69	.34	.39
	ภายในกลุ่ม	139	123.11	.88	
	รวม	141	123.80		
8. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ของ มุม มสธ.	ระหว่างกลุ่ม	2	.62	.31	.28
	ภายในกลุ่ม	139	151.97	1.09	
	รวม	141	152.59		

ตาราง 5 (ต่อ)

แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
9. พบปะสนทนากับอาจารย์ที่กำหนดไว้ให้	ระหว่างกลุ่ม	2	1.03	.57	
	ภายในกลุ่ม	139	198.28	1.42	.36
	รวม	141	199.32		
แหล่งสารสนเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ มสธ. จัดให้บริการ					
1. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	5.37	2.68	
	ภายในกลุ่ม	139	230.01	1.65	1.62
	รวม	141	235.38		
2. ห้องสมุดเฉพาะในท้องถิ่น	ระหว่างกลุ่ม	2	14.99	1.49	
	ภายในกลุ่ม	139	242.69	1.74	1.29
	รวม	141	259.69		
3. หอสมุดแห่งชาติในกรุงเทพฯ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.04	.52	
	ภายในกลุ่ม	139	70.42	.50	1.02
	รวม	141	71.46		
4. หอสมุดแห่งชาติสาขาในต่างจังหวัด	ระหว่างกลุ่ม	2	10.77	5.38	
	ภายในกลุ่ม	139	152.80	1.09	4.90**
	รวม	141	163.57		
5. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด	ระหว่างกลุ่ม	2	3.69	1.84	
	ภายในกลุ่ม	139	168.78	1.21	1.52
	รวม	141	172.48		
6. ห้องสมุดโรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานอยู่	ระหว่างกลุ่ม	2	34.64	17.3	
	ภายในกลุ่ม	139	215.16	1.54	11.19**
	รวม	141	249.80		
7. สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.01	1	
	ภายในกลุ่ม	139	247.98	1.78	.56
	รวม	141	250.00		

ตาราง 5 (ต่อ)

แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
8. ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ	ระหว่างกลุ่ม	2	.96	.48	
	ภายในกลุ่ม	139	56.50	.40	1.18
	รวม	141	57.46		
9. สำนักวิทยบริการ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล	ระหว่างกลุ่ม	2	.46	.23	
	ภายในกลุ่ม	139	49.51	.35	.65
	รวม	141	49.97		
10. การพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์จังหวัด	ระหว่างกลุ่ม	2	20.50	10.25	
	ภายในกลุ่ม	139	172.85	1.24	8.24**
	รวม	141	193.35		
11. การพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์อำเภอ	ระหว่างกลุ่ม	2	10.59	5.29	
	ภายในกลุ่ม	139	171.29	1.23	4.30*
	รวม	141	181.89		
12. การประชุม สัมมนาทางวิชาการด้านการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	6.59	3.29	
	ภายในกลุ่ม	139	161.55	1.16	2.83
	รวม	141	168.14		
13. การฟังบรรยาย อภิปรายทางวิชาการตามสถาบันองค์กรต่าง ๆ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.43	1.21	
	ภายในกลุ่ม	139	142.02	1.02	1.19
	รวม	141	144.45		

$$F_{(.05; df 2, 140)} = 3.06$$

$$F_{(.01; df 2, 140)} = 4.75$$

จากตาราง 5 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาแขนงวิชาที่แตกต่างกันมีการใช้แหล่งสารสนเทศที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาราชจัดให้ประเภทสำนักบรรณสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักศึกษาใช้แหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ที่แตกต่างกันคือ จากหอสมุดแห่งชาติสาขาในต่างจังหวัด ห้องสมุดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน การพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์จังหวัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และการพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์อำเภอแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .05

เพื่อให้ทราบว่า นักศึกษาที่ศึกษาแขนงวิชาที่แตกต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม มีกลุ่มใดบ้างที่ใช้แหล่งสารสนเทศแตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ นิวแมน-คูลส์ ปรากฏผลดัง ตาราง 6

ตาราง 6 เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษาในรายข้อที่พบความแตกต่าง โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

		บริหารการศึกษา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	หลักสูตรและการสอน
	$\bar{X}$	2.52	2.86	3.10
<u>สำนักบรรณสารสนเทศ</u>				
บริหารการศึกษา	2.52	-	0.34	0.48*
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	2.86		-	0.24
หลักสูตรและการสอน	3.10			-

		เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	บริหารการศึกษา	หลักสูตรและการสอน
	$\bar{X}$	1.38	1.56	2.03
<u>หอสมุดแห่งชาติสาขาในต่างจังหวัด</u>				
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	1.38	-	0.18	.65*
บริหารการศึกษา	1.56		-	.47
หลักสูตรและการสอน	2.03			-

		บริหารการศึกษา	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	หลักสูตรและการสอน
	$\bar{X}$	2.48	3.11	3.62
<u>ห้องสมุดโรงเรียนที่ปฏิบัติอยู่</u>				
บริหารการศึกษา	2.48	-	.63	1.14*
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	3.11		-	.41
หลักสูตรและการสอน	3.62			-

ตาราง 6 (ต่อ)

		เทคโนโลยีและ สื่อสารการศึกษา	บริหารการศึกษา	หลักสูตรและการสอน
	$\bar{X}$	1.61	2.44	2.51
<u>การพบปะสนทนากับ</u>				
<u>ศึกษาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา</u>				
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	1.61	-	.83	.90*
บริหารการศึกษา	2.44		-	.07
หลักสูตรและการสอน	2.51			-

		เทคโนโลยีและ สื่อสารการศึกษา	หลักสูตรและการสอน	บริหารการศึกษา
	$\bar{X}$	1.75	2.12	2.46
<u>การพบปะสนทนากับ</u>				
<u>ศึกษานิเทศก์อำเภอ</u>				
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	1.75	-	.37	.71*
หลักสูตรและการสอน	2.12			-.34
บริหารการศึกษา	2.46			-

จากตาราง 6 แสดงว่า นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มีการใช้แหล่งสารนิเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศ มากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาบริหารการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักศึกษาในแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มีการใช้แหล่งสารนิเทศจากหอสมุดแห่งชาติสาขาในต่างจังหวัด มากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักศึกษาในแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มีการใช้แหล่งสารนิเทศจากห้องสมุดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน มากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาบริหารการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มีการใช้แหล่งสารนิเทศจากการพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์จังหวัด มากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักศึกษาแขนงวิชาบริหารการศึกษา มีการใช้แหล่งสารนิเทศจากการพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์อำเภอ มากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 แสดงว่า สภาพการใช้ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษา มีดังนี้
ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา นักศึกษาส่วนใหญ่ (ร้อยละ 80.9) เคยเข้าใช้ห้องสมุดศูนย์
วิทย์พัฒนาศึกษา

ความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษาในรอบ 1 ปี นักศึกษาส่วนใหญ่
จะเข้าใช้ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษา ภาคการศึกษาละ 2-3 ครั้ง (ร้อยละ 63.4) รองลงมา
คือ จะเข้าใช้ภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง คือ (ร้อยละ 16.5)

ช่วงเวลาที่นักศึกษาเข้าใช้บริการที่ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษา นักศึกษาส่วนใหญ่
(ร้อยละ 35.1) จะเข้าใช้ในช่วงระยะที่เข้าสัมมนาเสริม

ตาราง 8 สภาพการใช้ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษา

สภาพการใช้ห้องสมุดศูนย์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดศูนย์			
1. เพื่อใช้ศึกษาค้นคว้าพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพ	3.51	1.05	มาก
2. เพื่อศึกษาค้นคว้าสารนิเทศเพิ่มเติมจากประมวล สาระชุดวิชา	3.64	0.91	มาก
3. เพื่อติดตามข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย	2.53	1.05	ปานกลาง
4. เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ	1.88	0.88	น้อย
5. เพื่อพบปะระหว่างเพื่อน	1.96	0.92	น้อย
6. เพื่อใช้ศึกษาค้นคว้าหาแนวทางในการทำรายงาน วิทยานิพนธ์	4.49	0.73	มาก
7. เพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนและปรึกษาเพื่อทำงานร่วมกับ เพื่อน	2.50	1.14	น้อย
5. ทรัพยากรสารนิเทศที่ท่านใช้			
1. หนังสือทั่วไป	3.30	1.04	ปานกลาง
2. หนังสืออ้างอิง	4.13	0.88	มาก
3. วิทยานิพนธ์ของ มสธ.	4.37	0.74	มาก
4. วิทยานิพนธ์ของ มศว.ประสานมิตร	3.91	0.96	มาก
5. วิทยานิพนธ์ของ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	2.44	0.98	น้อย
6. วิทยานิพนธ์ของ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	3.25	1.10	ปานกลาง
7. วิทยานิพนธ์ของ มหาวิทยาลัยศิลปากร	2.52	1.06	ปานกลาง

ตาราง 8 (ต่อ)

สภาพการใช้ห้องสมุดศูนย์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
8. ประมวลสารระชุดวิชาและแนวการศึกษา	3.40	1.11	ปานกลาง
9. วารสารทางด้านการศึกษา	3.44	1.02	ปานกลาง
10. สื่อโสตทัศน์	2.45	1.05	น้อย
11. ซีดี-รอม	2.32	1.09	น้อย
6. วิธีค้นหาสารนิเทศที่ท่านใช้			
1. ค้นจากบัตรรายการ	3.30	1.07	ปานกลาง
2. ค้นจากบัตรดัชนี	2.56	1.14	ปานกลาง
3. ค้นจากบัตรกฤตภาค	2.22	1.06	น้อย
4. สอบถามจากบรรณารักษ์หรือพนักงานห้องสมุด	3.66	0.93	มาก
5. คำแนะนำจากเพื่อน	2.46	1.14	น้อย
6. เดินค้นหาสารนิเทศที่ต้องการตามชั้นต่าง ๆ	3.12	1.16	ปานกลาง
7. สาเหตุที่ท่านไม่ไปใช้ห้องสมุดศูนย์			
1. ไม่ทราบว่ามีห้องสมุดศูนย์	1.89	1.22	น้อย
2. ไม่ทราบที่ตั้งศูนย์	2.04	1.34	น้อย
3. ใช้แหล่งสารนิเทศอื่น ๆ เป็นประจำ	4.07	1.14	มาก
4. จุดที่ตั้งศูนย์อยู่ห่างไกลกับที่พักหรือที่ทำงาน	4.26	1.13	มาก
5. การคมนาคมไปศูนย์ไม่สะดวก	3.74	1.29	มาก
6. ทำเลที่ตั้งของศูนย์ไม่ปลอดภัย	1.67	0.92	น้อย
7. วัน-เวลาที่เปิดให้บริการไม่ตรงกับช่วงเวลาว่าง ของนักศึกษา	3.59	1.37	มาก
8. ระเบียบการใช้บริการห้องสมุดไม่ยืดหยุ่นต่อผู้ใช้ บริการ	2.00	1.00	น้อย
9. ทรัพยากรสารนิเทศมีน้อยไม่เพียงพอกับความ ต้องการ	2.81	1.42	ปานกลาง

จากตาราง 8 แสดงว่า นักศึกษามีวัตถุประสงค์ในการใช้ศูนย์วิทยพัฒนาบริการในระดับมาก 3 ข้อคือ เพื่อใช้ศึกษาค้นคว้าหาแนวทางในการทำรายงานและวิทยานิพนธ์ ($\bar{X} = 4.49$) เพื่อศึกษาค้นคว้าสารนิเทศเพิ่มเติมจากประมวลสารระชุดวิชา ($\bar{X} = 3.64$) และเพื่อศึกษา

ค้นคว้าพัฒนาความรู้ทางวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.51$) ตามลำดับ รองลงมาในระดับปานกลาง คือ เพื่อติดตามข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย ($\bar{X} = 2.53$)

ทรัพยากรสารสนเทศที่นักศึกษาใช้ในระดับมากมี 3 ข้อคือ วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช ($\bar{X} = 4.37$) หนังสืออ้างอิง ($\bar{X} = 4.13$) และปริญานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ($\bar{X} = 3.91$)

วิธีที่นักศึกษาใช้ค้นหาสารสนเทศสูงสุดมีค่าในระดับมากคือวิธีสอบถามจากบรรณารักษ์หรือพนักงานห้องสมุด ($\bar{X} = 3.66$) ส่วนวิธีรองลงมาใช้ในระดับปานกลาง 3 ข้อ คือ ค้นจากบัตรรายการ ($\bar{X} = 3.30$) เดินค้นหาตามชั้นต่างๆ ($\bar{X} = 3.12$) และค้นจากบัตรดัชนี ($\bar{X} = 2.56$)

สาเหตุที่นักศึกษาไม่ไปใช้ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการในระดับมากมี 4 ข้อคือ จุดที่ตั้งศูนย์วิทย์พัฒนาบริการอยู่ห่างไกลกับที่ทำงาน ($\bar{X} = 4.26$) ใช้แหล่งสารสนเทศอื่น ๆ เป็นประจำ ($\bar{X} = 4.07$) การคมนาคมไปศูนย์วิทย์พัฒนาบริการไม่สะดวก ($\bar{X} = 3.74$) และวันเวลาที่เปิดให้บริการไม่ตรงกับช่วงเวลาว่างของนักศึกษา ($\bar{X} = 3.59$)

5. การใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการที่ให้บริการในปัจจุบัน ปรากฏในตาราง 9

ตาราง 9 การใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์ฯ ที่ให้บริการในปัจจุบัน

ประเภทบริการสารสนเทศในปัจจุบัน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. บริการช่วยค้นคว้าสารนิเทศที่นักศึกษาสนใจ	4.07	1.17	มาก
2. บริการชี้แนะแหล่งสารสนเทศ	3.39	1.21	ปานกลาง
3. บริการรวบรวมบรรณานุกรมที่เกี่ยวข้อง	3.17	1.17	ปานกลาง
4. บริการยืมระหว่างห้องสมุด	2.71	1.30	ปานกลาง
5. บริการถ่ายเอกสารที่ไม่มีในห้องสมุดจากห้องสมุดอื่น	3.51	1.27	มาก
6. บริการค้นคืนฐานข้อมูล DAO	3.12	1.41	ปานกลาง
7. บริการค้นคืนฐานข้อมูล ERIC	2.61	1.31	ปานกลาง
8. บริการค้นคืนฐานข้อมูล Periodical Abstracts	2.11	1.22	น้อย
9. บริการค้นคืนฐานข้อมูล Distance Education Data base	2.01	1.22	น้อย
10. บริการค้นคืนฐานข้อมูลการศึกษาทางไกลของ มสธ.	2.19	1.33	น้อย
11. บริการค้นคืนฐานข้อมูล วิทยานิพนธ์ ของ มศว. ประสานมิตร	3.19	1.37	ปานกลาง
12. บริการติดต่อประสานงานระหว่างศูนย์วิทยพัฒนา บริการกับสำนักบรรณสารสนเทศ	3.05	1.34	ปานกลาง
13. บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด	2.88	1.23	ปานกลาง

จากตาราง 9 แสดงว่า การใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนา บริการที่ให้บริการในปัจจุบัน นักศึกษามีการใช้สูงสุดในระดับมาก 2 ข้อ คือ บริการช่วยค้นคว้าสารนิเทศที่นักศึกษาสนใจ ($\bar{X} = 4.07$) และบริการถ่ายเอกสารที่ไม่มีในห้องสมุดจากห้องสมุดอื่น ($\bar{X} = 3.51$) และที่ใช้น้อยมี 3 ข้อ ตามลำดับคือ บริการค้นคืนฐานข้อมูลการศึกษาทางไกลของ มสธ. ($\bar{X} = 2.19$) บริการค้นคืนข้อมูล Periodical Abstracts ($\bar{X} = 2.11$) และ บริการค้นคืนฐานข้อมูล Distance Education Database ($\bar{X} = 2.01$) ทุกข้อมีความแตกต่างในคำตอบค่อนข้างสูง

ตาราง 10 วิธีการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์ฯในปัจจุบัน

วิธีการใช้บริการ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การติดต่อด้วยตนเอง	4.39	1.02	มาก
2. การติดต่อทางบันทึก	3.02	1.29	ปานกลาง
3. การติดต่อทางไปรษณีย์	2.72	1.34	ปานกลาง
4. การติดต่อทางโทรศัพท์	2.28	1.26	ปานกลาง
5. การติดต่อทางโทรสาร	1.63	0.87	น้อย
6. การติดต่อทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์	1.21	0.52	น้อยที่สุด

จากตาราง 10 แสดงว่า วิธีการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์ฯวิทย์พัฒนาบริการที่ให้บริการในปัจจุบัน นักศึกษาจะใช้วิธีการติดต่อสูงสุดอยู่ในระดับมาก ด้วยวิธีการติดต่อด้วยตนเอง ($\bar{X} = 4.39$) วิธีที่ใช้ในระดับน้อยที่สุดคือ การติดต่อทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ($\bar{X} = 1.21$)

6. เปรียบเทียบการให้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่ให้บริการในปัจจุบัน จำแนกตามเขตที่พักอาศัย และแขนงวิชาที่ศึกษา ปรากฏในตาราง 11

ตาราง 11 เปรียบเทียบการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์ฯ ที่ให้บริการในปัจจุบัน
จำแนกตามเขตที่พักอาศัย

ประเภทการบริการสารสนเทศในปัจจุบัน	จังหวัดที่ตั้งศูนย์ฯ		จังหวัดที่ไม่ได้ตั้งศูนย์ฯ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. บริการช่วยค้นคว้าสารนิเทศที่นักศึกษาสนใจ	4.07	1.20	4.05	1.16	-.06
2. บริการชี้แนะแหล่งสารสนเทศ	3.42	1.22	3.37	1.20	.25
3. บริการรวบรวมบรรณานุกรมที่เกี่ยวข้อง	3.12	1.30	3.20	1.11	-0.36
4. บริการยืมระหว่างห้องสมุด	2.58	1.26	2.79	1.32	-.84
5. บริการถ่ายเอกสารที่ไม่มีในห้องสมุดจากห้องสมุดอื่น	3.42	1.33	3.60	1.21	-.62
6. บริการค้นคืนฐานข้อมูล DAO	2.95	1.30	3.22	1.46	-.99
7. บริการค้นคืนฐานข้อมูล ERIC	2.65	1.23	2.60	1.37	.20
8. บริการค้นคืนฐานข้อมูล Periodical Abstracts	2.09	1.15	2.13	1.28	-.15
9. บริการค้นคืนฐานข้อมูล Distance Education Data base	1.98	1.23	2.03	1.24	-.22
10. บริการค้นคืนฐานข้อมูลการศึกษาทางไกลของ มสธ.	2.12	1.26	2.24	1.39	-.49
11. บริการค้นคืนฐานข้อมูล วิทยุยานิพนธ์ของ มศว.ประสานมิตร	3.12	1.40	3.23	1.33	-.46
12. บริการติดต่อประสานงานระหว่างศูนย์วิทยพัฒนาบริการกับสำนักบรรณสารสนเทศ	2.84	1.31	3.20	1.36	-1.01
13. บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด	2.74	1.16	2.94	1.28	-.84
รวม	2.85	0.94	2.96	0.94	-0.64

$$t_{(.05; df 115)} = 1.98$$

จากตาราง 11 แสดงว่า นักศึกษาที่อาศัยในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการกับนักศึกษาที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการ มีการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการที่ให้บริการในปัจจุบัน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 เปรียบเทียบการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์ฯที่ให้บริการในปัจจุบัน
จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา

ประเภทการบริการสารสนเทศในปัจจุบัน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F
1. บริการช่วยค้นคว้าสารนิเทศที่ นักศึกษาสนใจ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.21	1.10	.80
	ภายในกลุ่ม	112	154.35	1.37	
	รวม	114	156.57		
2. บริการชี้แนะแหล่งสารนิเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	.57	.28	.19
	ภายในกลุ่ม	112	164.59	1.46	
	รวม	114	165.16		
3. บริการรวบรวมบรรณานุกรมที่ เกี่ยวข้อง	ระหว่างกลุ่ม	2	1.37	.68	.49
	ภายในกลุ่ม	112	154.48	1.37	
	รวม	114	155.86		
4. บริการยืมระหว่างห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	2	5.44	2.72	1.63
	ภายในกลุ่ม	112	186.08	1.66	
	รวม	114	191.53		
5. บริการถ่ายเอกสารที่ไม่มีในห้อง สมุดจากห้องสมุดอื่น	ระหว่างกลุ่ม	2	.61	.30	.18
	ภายในกลุ่ม	112	182.11	1.62	
	รวม	114	182.73		
6. บริการค้นคืนฐานข้อมูล DAO	ระหว่างกลุ่ม	2	.53	.26	.13
	ภายในกลุ่ม	112	223.75	1.99	
	รวม	114	224.29		
7. บริการค้นคืนฐานข้อมูล ERIC	ระหว่างกลุ่ม	2	.83	.41	.24
	ภายในกลุ่ม	112	192.32	1.71	
	รวม	114	193.16		
8. บริการค้นคืนฐานข้อมูล Periodical Abstracts	ระหว่างกลุ่ม	2	1.47	.73	.48
	ภายในกลุ่ม	112	168.82	1.50	
	รวม	114	170.29		
9. บริการค้นคืนฐานข้อมูล Distance Education Data base	ระหว่างกลุ่ม	2	.05	.02	.01
	ภายในกลุ่ม	112	172.86	1.54	
	รวม	114	172.92		

ตาราง 12 (ต่อ)

ประเภทการบริการสารสนเทศในปัจจุบัน	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
10. บริการค้นคืนฐานข้อมูลการศึกษาทางไกลของ มสธ.	ระหว่างกลุ่ม	2	2.43	1.21	.68
	ภายในกลุ่ม	112	197.96	1.76	
	รวม	114	200.40		
11. บริการค้นคืนฐานข้อมูลปริญญา นินทร์ของ มศว.ประสานมิตร	ระหว่างกลุ่ม	2	3.36	1.68	.91
	ภายในกลุ่ม	112	206.42	1.84	
	รวม	114	209.79		
12. บริการติดต่อประสานงานระหว่างศูนย์วิทยพัฒนาบริการกับสำนักบรรณสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.59	1.29	.72
	ภายในกลุ่ม	112	199.09	1.77	
	รวม	114	201.68		
13. บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	2	1.20	.60	.39
	ภายในกลุ่ม	112	171.84	1.53	
	รวม	114	173.04		

$$F_{(.05; df 2, 114)} = 3.09$$

จากตาราง 12 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาแขนงวิชาที่แตกต่างกัน มีการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการที่ให้บริการในปัจจุบันไม่แตกต่างกัน

7. ความต้องการการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการที่จะให้บริการในอนาคตปรากฏในตาราง 13

ตาราง 13 ความต้องการการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์ที่ให้บริการในอนาคต

ประเภทการบริการสารสนเทศในอนาคต	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าโดยใช้ E-mail	4.07	1.02	มาก
2. บริการส่งข่าวสารวารสารวิชาการที่เกี่ยวข้องไปให้ทางไปรษณีย์	4.38	0.87	มาก
3. บริการส่งรายชื่อสารนิเทศใหม่ ๆ ที่มีให้บริการไปให้ทางไปรษณีย์	4.32	0.94	มาก
4. บริการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อสารนิเทศที่ต้องการ	3.65	1.17	มาก
5. บริการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข่าวสาร การจัดประชุมอบรม ทางด้านการศึกษา	3.94	1.00	มาก
6. บริการบันทึกผลการค้นคืนสารนิเทศลงบนแผ่นดิสก์เกตของนักศึกษา	4.16	0.88	มาก
7. บริการแนะนำ Web Site ที่น่าสนใจเกี่ยวกับด้านการศึกษา	4.06	0.88	มาก
8. บริการแปลสารนิเทศทางวิชาการ	4.39	1.02	มาก
9. บริการแนะนำการค้นคืนสารนิเทศจากฐานข้อมูล	4.07	1.03	มาก
10. บริการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ได้ผ่านการพิจารณาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ	4.57	0.84	มากที่สุด
11. บริการรวบรวมรายชื่อสารนิเทศที่จำเป็นในการทำวิทยานิพนธ์	4.48	0.87	มาก

จากตาราง 13 แสดงว่า นักศึกษามีความต้องการใช้บริการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ได้ผ่านการพิจารณาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมาอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด เรียงตามค่าเฉลี่ยคือ บริการรวบรวมรายชื่อสารนิเทศที่จำเป็นในการทำวิทยานิพนธ์ ($\bar{X} = 4.48$) บริการแปลสารนิเทศทางวิชาการ ($\bar{X} = 4.39$) บริการส่งข่าวสารวารสารวิชาการที่เกี่ยวข้องไปให้ทางไปรษณีย์ ($\bar{X} = 4.38$) ตามลำดับ

8. เปรียบเทียบความต้องการการบริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนา
บริการที่ให้บริการในอนาคต จำแนกตามเขตที่พัทอาศัย และแขนงวิชาที่ศึกษา ปรากฏในตาราง
14-20

ตาราง 14 เปรียบเทียบความต้องการการบริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์ฯ ที่จะให้บริการ
ในอนาคต จำแนกตามเขตที่พัทอาศัย

ประเภทการบริการสารสนเทศในอนาคต	จังหวัดที่ตั้ง ศูนย์ฯ		จังหวัดที่ไม่ได้ ตั้งศูนย์ฯ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าโดยใช้ E-mail	3.97	1.16	4.10	0.94	-0.70
2. บริการส่งหนังสือสารบัญวารสารวิชาการที่เกี่ยวข้องไปให้ทางไปรษณีย์	4.41	0.95	4.35	0.84	0.39
3. บริการส่งรายชื่อสารนิเทศใหม่ ๆ ที่มีให้บริการไปให้ทางไปรษณีย์	4.33	1.08	4.31	0.88	0.11
4. บริการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อสารนิเทศที่ต้องการ	3.76	1.14	3.61	1.17	0.74
5. บริการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข่าวสารการจัดประชุม อบรม ทางด้านการศึกษา	3.98	1.00	3.91	1.01	0.35
6. บริการบันทึกผลการค้นคืนสารนิเทศลงบนแผ่นดิสก์เกตของนักศึกษา	4.20	1.06	4.14	0.79	0.38
7. บริการแนะนำ Web Site ที่น่าสนใจเกี่ยวกับด้านการศึกษา	4.00	1.13	4.08	0.73	-0.54
8. บริการแปลสารนิเทศทางวิชาการ	4.19	1.18	4.48	0.92	-1.55
9. บริการแนะนำการค้นคืนสารนิเทศจากฐานข้อมูล	4.00	1.25	4.11	0.91	-0.57
10. บริการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ได้ผ่าน การพิจารณาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ	4.26	1.22	4.32	0.51	-0.49
11. บริการรวบรวมรายชื่อสารนิเทศที่จำเป็นในการทำวิทยานิพนธ์	4.26	1.18	4.30	0.64	-1.77

$$t_{(.05; df 142)} = 1.98$$

จากตาราง 14 แสดงว่า นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการ กับนักศึกษาที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการ มีความต้องการการบริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการที่ให้บริการในขนาดไม่แตกต่างกัน

ตาราง 15 เปรียบเทียบความต้องการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์ที่จะให้บริการในขนาดจำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา

ประเภทการบริการสารสนเทศในขนาด	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าโดยใช้ E-mail	ระหว่างกลุ่ม	2	2.06	1.03	0.98
	ภายในกลุ่ม	139	141.21	1.04	
	รวม	141	143.27		
2. บริการส่งข่าวสารวารสารวิชาการที่เกี่ยวข้องไปให้ทางไปรษณีย์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.48	0.24	0.31
	ภายในกลุ่ม	139	103.93	0.77	
	รวม	141	104.41		
3. บริการส่งรายชื่อสารนิเทศใหม่ ๆ ที่มีให้บริการไปให้ทางไปรษณีย์	ระหว่างกลุ่ม	2	0.57	0.29	0.32
	ภายในกลุ่ม	139	116.42	0.90	
	รวม	141	116.99		
4. บริการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อสารนิเทศที่ต้องการ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.76	0.88	0.64
	ภายในกลุ่ม	139	186.12	1.38	
	รวม	141	187.88		
5. บริการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับข่าวสาร การจัดประชุม อบรม ทางด้านการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	5.05	2.52	1.54
	ภายในกลุ่ม	139	134.22	0.99	
	รวม	141	139.27		
6. บริการบันทึกผลการค้นคืนสารสนเทศลงบนแผ่นดิสก์เกตของนักศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.15	0.07	0.09
	ภายในกลุ่ม	139	106.32	0.79	
	รวม	141	106.47		
7. บริการแนะนำ Web Site ที่น่าสนใจเกี่ยวกับด้านการศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	3.04	1.52	1.98
	ภายในกลุ่ม	139	103.60	0.76	
	รวม	141	106.64		

ตาราง 15 (ต่อ)

ประเภทการบริการสารสนเทศในอนาคต	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
8. บริการแปลสารสนเทศทางวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.73	0.87	0.83
	ภายในกลุ่ม	139	141.34	1.05	
	รวม	141	143.07		
9. บริการแนะนำการค้นคืนสารสนเทศจากฐานข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	2	4.19	2.09	1.99
	ภายในกลุ่ม	139	142.22	1.05	
	รวม	141	146.41		
10. บริการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ได้ผ่านการพิจารณาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.19	1.09	1.54
	ภายในกลุ่ม	139	95.43	0.70	
	รวม	141	97.62		
11. บริการรวบรวมรายชื่อสารสนเทศที่จำเป็นในการทำวิทยานิพนธ์	ระหว่างกลุ่ม	2	1.18	0.59	0.78
	ภายในกลุ่ม	139	101.05	0.75	
	รวม	141	102.23		

$$F_{(.05; df 2, 139)} = 3.06$$

จากตาราง 15 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาแขนงวิชาที่แตกต่างกัน มีความต้องการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่จะให้บริการในอนาคตไม่แตกต่างกัน

9. ปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ ปรากฏใน
ตาราง 16

ตาราง 16 ปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ

ปัญหาการใช้บริการสารสนเทศ	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. เสียค่าใช้จ่ายมากในการค้นคืนสารสนเทศ	2.26	1.05	น้อย
2. วิธีการชำระเงินค่าบริการค้นคืนสารสนเทศยุ่งยาก	2.32	1.02	น้อย
3. ข้อมูลที่ได้รับจากการค้นคืนฐานข้อมูลไม่ตรงกับความต้องการ	2.49	0.96	น้อย
4. ขาดความสะดวกในการค้นคืนสารสนเทศจากฐานข้อมูล	2.64	1.20	ปานกลาง
5. มีอุปสรรคเรื่องการแปล	3.93	1.20	มาก
6. ข้อมูลที่ได้รับจากหนังสือไม่ทันสมัย	2.69	1.06	ปานกลาง
7. ข้อมูลที่ได้รับจากฐานข้อมูลไม่ทันสมัย	2.63	0.92	ปานกลาง
8. ไม่มีความรู้ในระบบการจัดเก็บ	2.75	1.19	ปานกลาง
9. ไม่ทราบว่าข้อมูลที่ต้องการจะหาได้จากวัสดุสารสนเทศประเภทไหน	2.78	1.18	ปานกลาง
10. ขาดความรู้เกี่ยวกับการบริการต่างในห้องสมุด	2.63	1.20	ปานกลาง
11. ไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับฐานข้อมูลที่ให้บริการ	2.84	1.22	ปานกลาง
12. เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูลมีน้อย	3.28	1.10	ปานกลาง
13. วัสดุสารสนเทศในสาขาที่ต้องการมีน้อย	3.41	0.99	ปานกลาง
14. บุคลากรที่มีความรู้ในการสืบค้นข้อมูลมีน้อย	2.85	1.16	ปานกลาง
15. บุคลากรที่ให้บริการขาดความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	2.48	1.11	น้อย

ตาราง 16 แสดงว่า นักศึกษามีปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ สูงสุดอยู่ในระดับ มาก คือ มีอุปสรรคในเรื่องการแปล ($\bar{X} = 3.93$) ในระดับปานกลาง 10 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย 4 ข้อแรกคือ วัสดุสารสนเทศในสาขาที่ต้องการมีน้อย ($\bar{X} = 3.41$) เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูลมีน้อย ($\bar{X} = 3.28$) และบุคลากรที่มีความรู้ในการสืบค้นข้อมูลมีน้อย ($\bar{X} = 2.85$) และไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับฐานข้อมูลที่ให้บริการ ($\bar{X} = 2.84$)

10. เปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ
จำแนกตามเขตที่พักอาศัยและแขนงวิชาที่ศึกษา ปรากฏในตาราง 17

ตาราง 17 เปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จำแนก
ตามเขตที่พักอาศัย

ปัญหาในการใช้สารสนเทศ	จังหวัดที่ตั้ง ศูนย์ฯ		จังหวัดที่ไม่ได้ ตั้งศูนย์ฯ		t
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1. เสียค่าใช้จ่ายมากในการค้นคืนสารสนเทศ	2.33	1.22	2.23	0.93	0.49
2. วิธีการชำระเงินค่าบริการค้นคืนสารสนเทศ ยุ่งยาก	2.38	1.15	2.30	0.95	0.39
3. ข้อมูลที่ได้รับจากการค้นคืนฐานข้อมูลไม่ตรง กับความต้องการ	2.71	0.97	2.35	0.93	1.97
4. ขาดความสะดวกในการค้นคืนสารสนเทศจาก ฐานข้อมูล	2.90	1.23	2.50	1.16	1.75
5. มีอุปสรรคเรื่องการแปล	3.74	1.29	4.04	1.28	-1.31
6. ข้อมูลที่ได้รับจากหนังสือไม่ทันสมัย	2.81	1.025	2.61	1.08	0.99
7. ข้อมูลที่ได้รับจากฐานข้อมูลไม่ทันสมัย	2.98	0.82	2.46	0.94	1.31
8. ไม่มีความรู้ในระบบการจัดเก็บ	2.81	1.11	2.72	1.23	0.39
9. ไม่ทราบว่าข้อมูลที่ต้องการจะหาได้จากวัสดุ สารสนเทศประเภทไหน	2.83	1.06	2.75	1.24	0.38
10. ขาดความรู้เกี่ยวกับการบริการต่าง ๆ ใน ห้องสมุด	2.64	1.08	2.63	1.27	0.04
11. ไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับฐานข้อมูลที่ให้ บริการ	2.79	1.12	2.87	1.28	-0.37
12. เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับค้นหาสารสนเทศ จากฐานข้อมูลมีน้อย	3.24	1.03	3.28	1.15	-0.20
13. วัสดุสารสนเทศในสาขาที่ต้องการมีน้อย	3.43	0.99	3.39	1.01	0.22
14. บุคลากรที่มีความรู้ในการสืบค้นข้อมูล มีน้อย	2.93	1.22	2.77	1.15	0.67
15. บุคลากรที่ให้บริการขาดความชำนาญด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ	2.63	1.20	2.37	1.07	1.22

$$t_{(.05; df 115)} = 1.98$$

จากตาราง 17 แสดงว่า นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนามีบริการกับนักศึกษาที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนามีปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนามีบริการ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 18 เปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์ฯ จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา

ปัญหาการใช้บริการสารสนเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
1. เสียค่าใช้จ่ายมากในการค้นคืนสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	.74	.37	
	ภายในกลุ่ม	112	122.35	1.09	.33
	รวม	114	123.09		
2. วิธีการชำระเงินค่าบริการค้นคืนสารสนเทศยุ่งยาก	ระหว่างกลุ่ม	2	.58	.29	
	ภายในกลุ่ม	112	117.79	1.05	.27
	รวม	114	118.38		
3. ข้อมูลที่ได้รับจากการค้นคืนฐานข้อมูลไม่ตรงกับความต้องการ	ระหว่างกลุ่ม	2	.86	.43	
	ภายในกลุ่ม	112	101.87	.90	.47
	รวม	114	102.73		
4. ขาดความสะดวกในการค้นคืนสารสนเทศจากฐานข้อมูล	ระหว่างกลุ่ม	2	5.01	2.50	
	ภายในกลุ่ม	112	156.43	1.39	1.79
	รวม	114	161.44		
5. มีอุปสรรคเรื่องการแปล	ระหว่างกลุ่ม	2	.04	.02	
	ภายในกลุ่ม	112	161.08	1.43	.01
	รวม	114	161.13		
6. ข้อมูลที่ได้รับจากหนังสือไม่ทันสมัย	ระหว่างกลุ่ม	2	6.99	3.49	
	ภายในกลุ่ม	112	118.09	1.05	3.31*
	รวม	114	125.09		
7. ข้อมูลที่ได้รับจากฐานข้อมูลไม่ทันสมัย	ระหว่างกลุ่ม	2	3.18	1.59	
	ภายในกลุ่ม	112	91.47	.81	1.95
	รวม	114	94.66		
8. ไม่มีความรู้ในระบบการจัดเก็บ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.19	.59	
	ภายในกลุ่ม	112	155.99	1.39	.42
	รวม	114	157.18		

ตาราง 18 (ต่อ)

ปัญหาการใช้บริการสารสนเทศ	แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F
9. ไม่ทราบว่าข้อมูลที่ต้องการจะหาได้จากวัสดุสารสนเทศประเภทไหน	ระหว่างกลุ่ม	2	2.10	1.05	
	ภายในกลุ่ม	112	152.88	1.36	.77
	รวม	114	154.99		
10. ขาดความรู้เกี่ยวกับการบริการต่างในห้องสมุด	ระหว่างกลุ่ม	2	7.14		
	ภายในกลุ่ม	112	153.24		2.60
	รวม	114	160.38		
11. ไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับฐานข้อมูลที่ใช้บริการ	ระหว่างกลุ่ม	2	1.96	.98	
	ภายในกลุ่ม	112	163.21	1.45	.67
	รวม	114	165.18		
12. เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับค้นหาสารสนเทศจากฐานข้อมูลมีน้อย	ระหว่างกลุ่ม	2	3.93	1.96	
	ภายในกลุ่ม	112	132.71	1.18	1.65
	รวม	114	136.64		
13. วัสดุสารสนเทศในสาขาที่ต้องการมีน้อย	ระหว่างกลุ่ม	2	2.97	1.48	
	ภายในกลุ่ม	112	108.62	.96	1.53
	รวม	114	111.60		
14. บุคลากรที่มีความรู้ในการสืบค้นข้อมูลมีน้อย	ระหว่างกลุ่ม	2	5.36	2.68	
	ภายในกลุ่ม	112	149.15	1.33	2.01
	รวม	114	154.52		
15. บุคลากรที่ให้บริการขาดความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ	ระหว่างกลุ่ม	2	10.35	5.17	
	ภายในกลุ่ม	112	130.29	1.16	4.44*
	รวม	114	140.64		

$$F_{(.05; df2, 113)} = 3.07$$

$$F_{(.01; df2, 113)} = 4.78$$

จากตาราง 18 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาแขนงวิชาที่แตกต่างกัน มีปัญหาในการใช้บริการแหล่งสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ ในด้านข้อมูลที่ได้รับจากหนังสือไม่ทันสมัย และบุคลากรที่ให้บริการขาดความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

เพื่อให้ทราบว่า นักศึกษาที่ศึกษาแขนงวิชาที่แตกต่างกันทั้ง 3 กลุ่ม มีกลุ่มใดบ้างที่มีปัญหาในการใช้บริการแหล่งสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ แตกต่างกัน จึงนำไปทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ ด้วยวิธีของ นิวแมน-คูลส์ ปรากฏผลดัง ตาราง 19

ตาราง 19 เปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการแหล่งสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ จากนักศึกษาในแขนงวิชาที่ต่างกันมีปัญหาในการแหล่งสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการแตกต่างกัน โดยเปรียบเทียบเป็นรายคู่

		หลักสูตรและการสอน	เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	บริหารการศึกษา
	$\bar{X}$	2.42	2.69	3.03
<u>ข้อมูลที่ได้รับจากหนังสือ</u>				
<u>ไม่ทันสมัย</u>				
หลักสูตรและการสอน	2.42	-	.27	.61*
บริหารการศึกษา	2.69	-	-	.34
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	3.03			-
		เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	บริหารการศึกษา	หลักสูตรและการสอน
	$\bar{X}$	2.00	2.55	2.72
<u>บุคลากรที่ให้บริการขาด</u>				
<u>ความชำนาญด้านเทคโนโลยี</u>				
<u>สารสนเทศ</u>				
เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา	2.00	-	.55	.72*
บริหารการศึกษา	2.55		-	.17
หลักสูตรและการสอน	2.72			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 19 แสดงว่า ปัญหาในด้านข้อมูลที่ได้รับจากหนังสือไม่ทันสมัย นักศึกษาแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มีปัญหามากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน

ปัญหาในด้านบุคลากรที่ให้บริการขาดความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มีปัญหามากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ปัญหาทั้ง 2 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายในการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาแหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. เพื่อศึกษาสภาพการใช้ศูนย์วิทยพัฒนาบริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
3. เพื่อศึกษาความต้องการการบริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนา บริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
4. เพื่อศึกษาปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนา บริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
5. เพื่อเปรียบเทียบแหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกตาม เขตที่พักอาศัยและแขนงวิชาที่ศึกษา
6. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการการบริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนา บริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกตาม เขตที่พักอาศัยและแขนงวิชาที่ศึกษา
7. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนา บริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จำแนกตาม เขตที่พักอาศัยและแขนงวิชาที่ศึกษา

สมมุติฐานของการศึกษาค้นคว้า

1. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่มีเขตที่พักอาศัยต่างกันมีแหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าแตกต่างกัน
2. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่เรียนแขนงวิชาต่างกันมีแหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าแตกต่างกัน
3. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่มีเขตที่พักอาศัยต่างกันมีความต้องการการบริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการแตกต่างกัน
4. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่เรียนแขนงวิชาต่างกันมีความต้องการการบริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการแตกต่างกัน
5. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่มีเขตที่พักอาศัยต่างกันมีปัญหาในการค้นคว้าสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการแตกต่างกัน

6. นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชที่เรียนแขนงวิชาต่างกันมีปัญหาในการค้นคว้าสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ใช้จำนวนนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาที่เข้ารับการศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เมื่อปีการศึกษา 2540 ใน 3 แขนงวิชา ทั้งหมด ยกเว้นนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานคร และภาคตะวันออกเฉียงเหนือทั้งสิ้น 168 คน ได้แก่ แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน 60 คน เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา 55 คน บริหารการศึกษา 53 คน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจะสุ่มมาให้ได้ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามที่แบ่งเป็น 6 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับแหล่งสารนิเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการใช้ห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการบริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการที่ให้บริการในปัจจุบัน ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการการบริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการที่จะให้บริการในอนาคต ตอนที่ 6 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการใช้บริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการในการศึกษาค้นคว้า

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม 2 วิธีคือแจกด้วยตนเอง ในโอกาสการเข้ารับการสัมมนาเข้มของนักศึกษาที่มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช และส่งทางไปรษณีย์ สำหรับนักศึกษาที่ไม่ได้เข้าสัมมนาเข้ม ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 142 ฉบับ จากจำนวน 168 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 84.5

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลได้ใช้วิธีการทางสถิติ ดังนี้

1. แบบสอบถามตอนที่ 1 และตอนที่ 3 ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นความถี่ โดยหาค่าร้อยละของข้อมูลจากแบบสอบถาม
2. แบบสอบถามตอนที่ 2 แหล่งสารนิเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ตอนที่ 4 ความต้องการการบริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการที่ให้บริการในปัจจุบันและตอนที่ 5 จะให้บริการในอนาคตและตอนที่ 6 ปัญหาในการใช้บริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์

วิทย์พัฒนาศึกษา ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำไปเปรียบเทียบความแตกต่างของการใช้แหล่งสารสนเทศ ความต้องการและปัญหาในการใช้บริการ จากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษา จำแนกตามเขตที่พักอาศัยโดยใช้ t-test จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา โดยใช้ F-test จะตรวจสอบความแตกต่างในรายข้อที่พบความแตกต่างโดยการใช้การทดสอบด้วย Studentized q-Statistic แบบ Newman-Keuls Test

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้แหล่งสารสนเทศที่มหาวิทยาลัยจัดให้บริการสูงสุดอยู่ในระดับมากคือ การพบปะสนทนากับอาจารย์ที่มหาวิทยาลัยกำหนดให้ รองลงมาคือการใช้จากสำนักบรรณสารสนเทศและศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษา ตามลำดับ

ส่วนแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากมหาวิทยาลัยจัดให้บริการ นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น

2. เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้า จำแนกตามเขตที่พักอาศัย พบว่า นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษา มีการใช้แหล่งสารสนเทศที่มหาวิทยาลัยจัดให้บริการ มากกว่า นักศึกษาที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากที่มหาวิทยาลัยจัดให้บริการ มีการใช้ไม่แตกต่างกัน

ประเภทแหล่งสารสนเทศที่มหาวิทยาลัยจัดให้บริการ นักศึกษาใช้แตกต่างกันได้แก่ ศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษา ศูนย์วิทยบริการบัณฑิตศึกษา การพบปะสนทนากับบรรณารักษ์ศูนย์วิทย์พัฒนาศึกษา และการพบปะสนทนากับอาจารย์ที่กำหนดให้ สำหรับแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ นักศึกษา มีการใช้ ไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้า จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา พบว่า แหล่งสารสนเทศที่มหาวิทยาลัยจัดให้ นักศึกษา มีการใช้แหล่งสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศแตกต่างกัน ส่วนแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ มีแหล่งสารสนเทศที่นักศึกษาใช้แตกต่างกันคือ จากหอสมุดแห่งชาติสาขาในต่างจังหวัด ห้องสมุดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน การพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์จังหวัด และการพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์อำเภอโดยพบว่า

นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มีการใช้แหล่งสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศ มากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาบริหารการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มีการใช้แหล่งสารนิเทศจากหอสมุดแห่งชาติสาขาต่างจังหวัด มากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มีการใช้แหล่งสารนิเทศจากห้องสมุดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน มากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาบริหารการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มีการใช้แหล่งสารนิเทศจากการพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์จังหวัด มากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

นักศึกษาแขนงวิชาบริหารการศึกษา มีการใช้แหล่งสารนิเทศจากการพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์อำเภอ มากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. สภาพการใช้ห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนามบริการ พบว่า ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา นักศึกษาที่เคยใช้บริการห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนามบริการ มีมากกว่า นักศึกษาที่ไม่เคยใช้บริการ โดยส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนามบริการ

ด้านความถี่ในการเข้าใช้บริการห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนามบริการ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะเข้าใช้บริการภาคการศึกษาละ 2-3 ครั้ง

ช่วงเวลาที่นักศึกษาเข้าใช้บริการห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนามบริการ พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาจะเข้าใช้ช่วงระยะเวลาที่เข้าสัมมนาเสริม

ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ศูนย์วิทยพัฒนามบริการ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ศึกษาค้นคว้าหาแนวทางในการทำรายงานและทำวิทยานิพนธ์ รองลงมา เพื่อศึกษาค้นคว้าสารนิเทศเพิ่มเติมจากประมวลสาระชุดวิชา

ด้านทรัพยากรสารนิเทศที่นักศึกษาใช้ค้นคว้า พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช รองลงมา คือหนังสืออ้างอิง

ส่วนวิธีค้นหาสารนิเทศ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิธีสอบถามจากบรรณารักษ์หรือพนักงานห้องสมุดรองลงมาคือ ค้นจากบัตรรายการ

สำหรับสาเหตุที่นักศึกษาไม่ใช้บริการห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนามบริการ พบว่า ส่วนใหญ่จะมีสาเหตุมาจากจุดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนามบริการอยู่ห่างไกลกับที่ทำงาน รองลงมาคือ ใช้แหล่งสารนิเทศอื่นเป็นประจำ

5. การใช้บริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนามบริการที่ให้บริการในปัจจุบันพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะมีการใช้บริการช่วยการค้นคว้าสารนิเทศที่สนใจรองลงมา คือ การใช้บริการถ่ายเอกสารที่ไม่มีในห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนามบริการจากห้องสมุดอื่น

ส่วนวิธีการใช้บริการสารสนเทศ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิธีการติดต่อด้วยตนเอง รองลงมาคือ การติดต่อทางบันทึก

6. เปรียบเทียบการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่ให้บริการในปัจจุบันจำแนกตามเขตที่พักอาศัย พบว่า นักศึกษามีการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่ให้บริการในปัจจุบัน ไม่แตกต่างกัน

7. เปรียบเทียบการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่ให้บริการในปัจจุบัน จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา พบว่า นักศึกษามีการใช้บริการสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน

8. ความต้องการการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่จะให้บริการในอนาคตพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความต้องการการใช้บริการด้านบริการชี้แจงข่าวสารเกี่ยวกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ได้ผ่านการพิจารณาจากมหาวิทยาลัยต่างๆ รองลงมา คือ การใช้บริการรวบรวมรายชื่อสารนิเทศที่จำเป็นในการทำวิทยานิพนธ์ และบริการแปลสารนิเทศทางวิชาการ

9. เปรียบเทียบความต้องการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่จะให้บริการในอนาคต จำแนกตามเขตที่พักอาศัย พบว่า นักศึกษาที่มีความต้องการการใช้บริการสารสนเทศจาก ไม่แตกต่างกัน

10. เปรียบเทียบ ความต้องการการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่จะให้บริการในอนาคต จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา พบว่า นักศึกษาที่มีความต้องการการใช้บริการสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน

11. ปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาการใช้บริการสารสนเทศในเรื่องมีอุปสรรคในการแปล รองลงมา คือปัญหาในด้านวัสดุสารสนเทศในสาขาที่ต้องการมีน้อย

12. เปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จำแนกตามเขตที่พักอาศัย พบว่า นักศึกษามีปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน

13. เปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา พบว่า นักศึกษามีปัญหาการใช้บริการสารสนเทศที่แตกต่างกัน ได้แก่ ปัญหาด้านข้อมูลที่ได้รับจากหนังสือไม่ทันสมัย และปัญหาด้านบุคลากรที่ให้บริการขาดความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยพบว่า

นักศึกษาแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มีปัญหาในการใช้บริการจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการในด้านข้อมูลที่ได้รับจากหนังสือไม่ทันสมัย มากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มีปัญหาในการใช้บริการจากห้องสมุดศูนย์ วิทยพัฒนาบริการในด้านบุคลากรที่ให้บริการขาดความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

อภิปรายผล

1. แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้แหล่ง สารสนเทศที่มหาวิทยาลัยจัดให้ในระดับมาก เพื่อการพบปะสนทนากับอาจารย์ที่มหาวิทยาลัย กำหนดให้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมา- ธิราช เป็นการศึกษาที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาสามารถศึกษาค้นคว้าอย่างมีอิสระด้วยตนเอง ภายใต้ การให้คำปรึกษาของอาจารย์ แหล่งสารสนเทศที่นักศึกษามาใช้ รองลงมา คือ สำนักบรรณสาร- สรสนเทศ ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ในหลักสูตรการเรียนนักศึกษาจะต้องเข้ารับการสัมมนาเข้มที่ มหาวิทยาลัยและพักภายในอาคารสัมมนาของมหาวิทยาลัย ดังนั้น ในช่วงสัมมนา สำนักบรรณ สารสนเทศจะเป็นแหล่งสารสนเทศที่ใกล้ตัว และสะดวกที่สุดในการศึกษาค้นคว้า อีกทั้งยังเป็น แหล่งรวมของสารสนเทศอย่างมากมายสำหรับนักศึกษา

สำหรับศูนย์วิทยพัฒนาบริการซึ่งเป็นศูนย์ที่มหาวิทยาลัยจัดตั้งขึ้น เพื่อเป็นแหล่ง สารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยเฉพาะ ผลปรากฏว่านัก ศึกษามีการใช้ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ที่ตั้งของศูนย์วิทยพัฒนาบริการส่วนใหญ่ จะไม่ได้ตั้งอยู่ในตัวจังหวัดทำให้การเดินทางไปใช้บริการของนักศึกษาไม่สะดวก ในขณะที่ย ากันศูนย์วิทยพัฒนาบริการเป็นแหล่งสารสนเทศที่เพิ่งเปิดให้บริการ จำนวนสารสนเทศยังคงมี จำนวนน้อย ซึ่งอาจจะไม่ตรงกับความต้องการของนักศึกษา อีกทั้งนักศึกษาส่วนใหญ่อาจจะยัง ไม่ได้รับข้อมูลเกี่ยวกับการให้บริการของศูนย์วิทยพัฒนาบริการเพียงพอ

ส่วนแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากที่มหาวิทยาลัยจัดให้ นักศึกษาส่วนใหญ่ จะใช้ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในห้องถิ่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษาจะกระจายกันอยู่ตาม จังหวัดต่าง ๆ ในท้องถิ่นจึงต้องเลือกใช้แหล่งสารสนเทศที่สามารถใช้ได้สะดวกและมีสารสนเทศที่ หลากหลายและลึกซึ้ง ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาจึงเป็นแหล่งที่นักศึกษาเลือกใช้เพราะ ห้อง สมุดสถาบันอุดมศึกษาเหมาะกับระดับการศึกษาและตรงกับความต้องการของนักศึกษาในระดับ บัณฑิตศึกษามากที่สุด

2. เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้า ของนักศึกษาจำแนก ตามเขตที่พักอาศัย พบว่านักศึกษามีการใช้แหล่งสารสนเทศที่มหาวิทยาลัยจัดให้ แตกต่างกันซึ่ง สอดคล้องกับสมมุติฐานในข้อ 1 และข้อที่นักศึกษานำมาใช้แตกต่างกันได้แก่ แหล่งสารสนเทศจากศูนย์ วิทยพัฒนาบริการ จากศูนย์วิทยบริการบัณฑิตศึกษา จากการพบปะสนทนากับบรรณารักษ์ ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์

วิทยพัฒนามบริการ สามารถเดินทางไปใช้บริการได้สะดวกมากกว่าและเมื่อไปใช้บริการก็มีโอกาสได้พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ ส่วนแหล่งสารสนเทศอื่น ๆ นักศึกษามีการใช้ไม่แตกต่างกัน

3. เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้า ของนักศึกษาจำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา พบว่า นักศึกษามีการใช้แหล่งสารสนเทศที่มหาวิทยาลัยจัดให้ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกันสมมุติฐานข้อ 2 แต่ยังพบข้อที่นักศึกษามีใช้แตกต่างกัน คือ นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มีการใช้แหล่งสารสนเทศจากสำนักบรรณสารสนเทศมากกว่านักศึกษาแขนงวิชาบริหารการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผลการวิจัยได้มาจากการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ 1 ซึ่งโครงสร้างหลักสูตรของแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน นักศึกษาต้องเรียนวิชาที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและวิทยวิธีทางการสอน ซึ่งเป็นวิชาที่ต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอย่างกว้างขวาง ส่วนนักศึกษาแขนงวิชาบริหารการศึกษาระเรียนวิชาที่เกี่ยวกับทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารการศึกษา ซึ่งมีเนื้อหาวิชาที่เป็นทฤษฎี ซึ่งไม่ค่อยมีการเปลี่ยนแปลงมาก นักศึกษาในแขนงวิชานี้จึงใช้สำนักบรรณสารสนเทศน้อยกว่า

นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มีการใช้แหล่งสารสนเทศจากห้องสมุดแห่งชาติสาขาต่างจังหวัดมากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ส่วนใหญ่จะต้องค้นข้อมูลที่เฉพาะทางด้านเทคโนโลยีจากศูนย์เทคโนโลยีการศึกษา ซึ่งห้องสมุดแห่งชาติจะมีข้อมูลทางด้านนี้น้อยกว่า

นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มีการใช้แหล่งสารสนเทศจากห้องสมุดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน มากกว่านักศึกษาแขนงวิชาบริหารการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานข้อ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอนจะเป็นครูที่ทำหน้าที่สอนโดยทั่ว ๆ ไป เมื่อไม่มีชั่วโมงสอนก็จะมีเวลาว่างเพื่อที่จะเข้าไปใช้ห้องสมุดในการเตรียมการสอนให้มีประสิทธิภาพ มากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นผู้บริหารมักจะไม่มีค่อยมีเวลาว่าง

นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน และนักศึกษาแขนงวิชาบริหารการศึกษา มีการใช้แหล่งสารสนเทศ การพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์อำเภอและการพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์จังหวัด มากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ศึกษานิเทศก์เป็นบุคคลที่มีความรู้ทางด้านหลักสูตรและการสอน รวมถึงความรู้ทางด้านนโยบายและการบริหารการศึกษา ซึ่งเป็นความรู้ที่ตรงกับการเรียนของนักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอนและนักศึกษาแขนงวิชาบริหารการศึกษา

4. สภาพการใช้ห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนามบริการ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะเคยใช้ห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนามบริการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ห้องสมุดเป็นศูนย์กลางการค้นคว้าของผู้เรียนทางไกลที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะการเรียนจากบทเรียนและสื่อประสมต่าง ๆ เนื้อหาวิชา

ที่บรรจุไว้ในสื่อไม่เพียงพอที่จะทำให้ผู้เรียนมีความรู้อย่างกว้างขวางจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมโดยเฉพาะห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ ซึ่งเป็นแหล่งที่ได้รับรวบรวมสารนิเทศต่าง ๆ ในการศึกษาค้นคว้าสำหรับนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาโดยตรง สอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งวัฒนา เจริญจิตต์ (2533 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาโทเห็นความสำคัญของห้องสมุดที่มีต่อการศึกษามากที่สุด และผลการวิจัยยังพบอีกว่า นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการ จะเคยใช้มากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการ มีความสะดวกและประหยัดทั้งทางด้านการเงินและเวลามากกว่า นักศึกษาที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการ

ด้านความถี่ในการเข้าใช้บริการห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะเข้าใช้บริการภาคการศึกษาละ 2-3 ครั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้แหล่งสารนิเทศจากหลายๆ แหล่งในการศึกษาค้นคว้า ความถี่ในการเข้าใช้ห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการจึงน้อยประกอบกับโดยสภาพที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการจะตั้งอยู่ห่างจากตัวเมืองในแต่ละจังหวัดจึงทำให้ไม่สะดวกในการไปใช้บริการบ่อย ๆ และที่สำคัญ ห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการมีการให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าทางไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรสาร ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ จึงทำให้นักศึกษาไม่จำเป็นต้องเดินทางมาใช้ห้องสมุดด้วยตนเอง

ช่วงเวลาที่นักศึกษาเข้าใช้บริการห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ พบว่า ส่วนใหญ่นักศึกษาจะเข้าใช้ช่วงระยะเวลาที่เข้าสัมมนาเสริม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การสัมมนาเสริมจะจัดที่ศูนย์วิทยพัฒนาบริการเมื่อเลิกการสัมมนาในแต่ละวันนักศึกษาก็จะเข้าใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาสารนิเทศเพื่อศึกษาเพิ่มเติมจากคำแนะนำของอาจารย์อีกทั้งนักศึกษาส่วนใหญ่จะไม่ได้อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการ จึงรอไปใช้ในช่วงเดียวกับการเข้าสัมมนาเสริม

ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ศึกษาค้นคว้าหาแนวทางในการทำรายงานและทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในการทำรายงานและทำวิทยานิพนธ์มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องค้นคว้าสารนิเทศอย่างลึกซึ้งและหลากหลาย

ด้านทรัพยากรสารนิเทศที่นักศึกษาใช้ค้นคว้า พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพราะสามารถใช้เป็นตัวอย่างในด้าน รูปแบบของการทำวิทยานิพนธ์ได้ชัดเจนและถูกต้อง

ส่วนวิธีค้นหามหาสารนิเทศ พบว่า นักศึกษาจะค้นหามหาสารนิเทศโดยการใช้วิธีสอบถามจากบรรณารักษ์หรือพนักงานห้องสมุด เพราะเป็นวิธีที่สะดวก ง่ายและสามารถเข้าถึงข้อมูลได้มากที่สุด แสดงให้เห็นว่านักศึกษายังขาดความรู้ความสามารถที่จะใช้ในการค้นคว้าด้วยตนเอง

ส่วนสาเหตุที่นักศึกษาไม่ไปใช้ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ เพราะห้องสมุดอยู่ไกลกับที่ทำงานจึงไปใช้ห้องสมุดอื่น

5. การใช้บริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่ให้บริการในปัจจุบันพบว่า นักศึกษามีการใช้บริการช่วยการค้นคว้าสารนิเทศที่สนใจมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของวิลสัน (Wilson. 1978 : 270-282) ที่พบว่า บริการที่นักศึกษาใช้กันมากที่สุดคือ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า และผลการวิจัยยังพบอีกว่า บริการที่นักศึกษาใช้รองลงมาคือ ใช้บริการการถ่ายเอกสารที่ไม่มีในห้องสมุดจากห้องสมุดแห่งอื่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษาของมหาวิทยาลัยจะเป็นผู้ที่ทำงานประจำจึงไม่ค่อยมีเวลาที่จะไปค้นคว้าจากแหล่งสารนิเทศในที่ต่าง ๆ จึงใช้บริการด้านนี้มากทั้งยังช่วยประหยัดเวลาและค่าใช้จ่ายในการเดินทางอีกด้วย

ส่วนวิธีการใช้บริการสารนิเทศ พบว่า นักศึกษาจะใช้วิธีการติดต่อด้วยตนเองมากกว่าวิธีอื่น ๆ เพราะ วิธีการใช้บริการสารนิเทศโดยการติดต่อด้วยตนเองนั้น เป็นวิธีการที่มีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้ใช้ได้รับสารนิเทศตรงตามต้องการ เพราะผู้ใช้สามารถติดต่อกับผู้ให้บริการโดยตรง (อัญชลี ภูมิดิษฐ์. 2533 : 58-59)

6. เปรียบเทียบการใช้บริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่ให้บริการในปัจจุบัน จำแนกตามเขตที่พักอาศัย พบว่า นักศึกษามีการใช้ไม่แตกต่าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานในข้อ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประเภทการบริการสารนิเทศที่มีให้บริการทุกประเภท นักศึกษาทุกคนสามารถใช้บริการได้เหมือนกันเพราะถ้าหากนักศึกษาไม่ได้อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทย์พัฒนาบริการก็สามารถส่งจดหมาย หรือโทรศัพท์มาใช้บริการได้ทุกประเภทของการบริการ ดังนั้นเขตที่พักอาศัยจึงไม่เป็นข้อจำกัดต่อการใช้บริการสารนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รอยสดอมและเอลเลียต (Roysdom and Elliott. 1988 : 82-93) ที่พบว่า ระบบการสื่อสารทางอิเล็กทรอนิกส์ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและลดข้อจำกัดในการใช้บริการ

7. เปรียบเทียบการใช้บริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ ที่ให้บริการในปัจจุบัน จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา พบว่า มีการใช้ไม่แตกต่าง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานในข้อ 4 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาทั้ง 3 แขนงวิชาเป็นนักศึกษาในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์เหมือนกันจึงมีการใช้ประเภทของสารนิเทศในลักษณะเดียวกัน

8. ความต้องการการใช้บริการสารนิเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่ให้บริการในอนาคต พบว่า นักศึกษามีความต้องการ ใช้บริการด้านชี้แจงข่าวสารเกี่ยวกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ได้ผ่านการพิจารณาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ มากทั้งนี้อาจเป็นเพราะหัวข้อวิทยานิพนธ์เหล่านั้นจะช่วยเป็นแนวทางในการคิดค้นหัวข้อวิทยานิพนธ์ของตนเอง รองลงมานักศึกษามีความต้องการการใช้บริการรวบรวมรายชื่อสารนิเทศที่จำเป็นในการทำวิทยานิพนธ์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สะดวกและประหยัดเวลาในการที่จะค้นหาจากหลาย ๆ แหล่ง

9. เปรียบเทียบความต้องการการให้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่ให้บริการในภาคตามเขตที่พักอาศัย และแขนงวิชาที่ศึกษา พบว่า นักศึกษามีความต้องการ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับ สมมุติฐานในข้อ 3 และข้อ 4 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การบริการที่จะมีให้บริการในอนาคตเป็นการบริการที่ได้รวบรวมและได้แนวคิดมาจากประสบการณ์ในการทำงานของผู้วิจัย ซึ่งได้จากการสอบถามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากนักศึกษาที่มาใช้บริการ คำตอบที่ออกมาจึงเป็นความต้องการที่เหมือนกัน

10. ปัญหาการให้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีปัญหาในเรื่องการแปลสารสนเทศมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาขาดทักษะในเรื่องภาษาอังกฤษเหมือนกันเพราะ ในการคัดเลือกเข้าเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาของ มสธ. ไม่ได้มีการทดสอบความรู้ด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาจำเป็นต้องศึกษาค้นคว้างานวิจัยของต่างประเทศอย่างมาก อีกทั้งแหล่งสารสนเทศในปัจจุบันจะอยู่ในรูปของซีดี-รอมจากงานวิจัยของต่างประเทศเป็นส่วนมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของธิดาพร นามสุข (2534 : 57-66) ที่พบว่า นักศึกษามีปัญหาและอุปสรรคในการค้นคว้าสารสนเทศที่เป็นภาษาอังกฤษมาก ส่วนปัญหารองลงมาคือ ปัญหาในด้านวัสดุสารสนเทศในสาขาที่ต้องการมีน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการเพิ่งเปิดให้บริการแก่นักศึกษาฉะนั้นวัสดุสารสนเทศในสาขาต่าง ๆ จึงยังมีจำนวนไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักศึกษา

11. เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จำแนกตามเขตที่พักอาศัย พบว่า นักศึกษามีปัญหาในการให้บริการสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมุติฐาน ข้อ 5 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะปัจจุบันการคมนาคมและการสื่อสารได้มีการพัฒนาการขึ้นจนทำให้เขตที่พักอาศัยไม่ได้มีผลต่อการเกิดปัญหาในการให้บริการสารสนเทศแต่อย่างใด

12. เปรียบเทียบปัญหาการให้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จำแนกตาม แขนงวิชาที่ศึกษา พบว่า นักศึกษามีปัญหาในการให้บริการสารสนเทศในบางข้อที่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานในข้อ 6 ที่พบคือนักศึกษาแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา มีปัญหาในการให้บริการสารสนเทศในด้านข้อมูลที่ได้รับจากหนังสือไม่ทันสมัยมากกว่า นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ นักศึกษาแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาต้องการข้อมูลทางด้านเทคโนโลยีซึ่งจะมีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา ในขณะที่นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอนอาจจะต้องใช้ข้อมูลเดิม ๆ เกี่ยวกับหลักสูตรเพื่อการอ้างอิง และผลการวิจัยยังพบอีกว่า นักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มีปัญหาในด้านบุคลากรที่ให้บริการขาดความรู้ความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ มากกว่านักศึกษาในแขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอนมีการค้นคว้าสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลายและลึกซึ้ง ซึ่งต้องการผู้ให้บริการที่มีความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศในการช่วยค้น มากกว่านักศึกษา

แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษาซึ่งมักจะใช้แหล่งสารสนเทศเฉพาะด้านอีกทั้งนักศึกษา
แขนงวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษามักจะมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้
เอง จึงมีปัญหาน้อยกว่านักศึกษาแขนงวิชาหลักสูตรและการสอน

ข้อเสนอแนะ

1. มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ เกี่ยวกับแหล่งสารสนเทศต่าง ๆ ที่
มหาวิทยาลัยจัดบริการแก่นักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาได้ทราบว่า แหล่งสารสนเทศเหล่านั้นมีการ
จัดให้บริการสารสนเทศอะไรบ้าง และการบริการสารสนเทศเหล่านั้นมีวิธีการใช้อย่างไร มีระเบียบ
ในการเข้าไปใช้บริการโดยวิธีใด โดยมหาวิทยาลัยอาจจะใช้วิธีการประชาสัมพันธ์ในรูป แผ่นพับ
แจกนักศึกษาเมื่อมีการปฐมนิเทศนักศึกษาใหม่ และโดยการให้ศูนย์แต่ละศูนย์ประชาสัมพันธ์
ตัวเองให้มากยิ่งขึ้น
2. ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ ควรทำความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบัน
อุดมศึกษาในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความสะดวกในการใช้บริการของนักศึกษา
3. ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ ควรปรับปรุงวิธีการให้บริการนักศึกษาทาง
ไปรษณีย์ โทรศัพท์ โทรสาร และไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ ที่มีอยู่แล้วให้นักศึกษาสามารถมีวิธี
การใช้ได้ง่าย สะดวกและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด
4. มหาวิทยาลัยควรจัดให้มีกิจกรรมเสริมความรู้ทางด้านภาษาอังกฤษแก่นักศึกษา
เพราะจากผลการวิจัยนักศึกษามีความรู้ไม่ถึงเกณฑ์ที่จะใช้เอกสารภาษาอังกฤษที่พอจะเข้าใจ
5. ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ ควรจัดหาทรัพยากรสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับ
สาขาวิชาต่าง ๆ ที่มหาวิทยาลัยเปิดสอนให้มากยิ่งขึ้น และควรให้นักศึกษาได้มีโอกาสเสนอรายชื่อ
สารสนเทศที่ต้องการ
6. ควรจัดอบรมให้บุคลากรที่ให้บริการในห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ มีความรู้
ความสามารถมากพอที่จะค้นคว้าข้อมูลที่ต้องการให้นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ
7. ควรจัดทำรายละเอียดเกี่ยวกับฐานข้อมูลแต่ละฐานที่มีให้สืบค้นในห้องสมุด
พร้อมคู่มือช่วยค้นฐานข้อมูลแต่ละฐานอย่างละเอียด
8. ควรจัดให้มีประเภทการบริการสารสนเทศในอนาคต ทุกข้อจากแบบสอบถาม
ความต้องการในห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ
9. ควรจัดให้มีการอบรมและให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการค้นคว้าสารสนเทศ
ในห้องสมุดให้นักศึกษา

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กุลชลรัตน์ สุวรรณรัตน์. "ความสัมพันธ์ของห้องสมุดประชาชนกับห้องสมุดโรงเรียน," วารสารห้องสมุด. 20 : 366-374 ; กันยายน - ตุลาคม 2519.
- กุลธิดา บุญอิต. "การจัดการสาระสังเขปและดรรชนี," วารสารวิทยบริการ. 7(2) : 24-38 ; กันยายน 2528.
- ครรชิต มาลัยวงศ์. "เอกสารประกอบคำบรรยาย : อนุสารานุกรมเทคโนโลยีใหม่ในงานห้องสมุด," บรรณารักษศาสตร์ มข. 13(1) : 30-54 ; ธันวาคม 2537.
- จารุวรรณ สันธุโสภณ. "บริการตอบคำถามที่มีประสิทธิภาพ," วารสารวิทยบริการ. 12(1) : 37-50 ; พฤษภาคม 2533.
- จินดารัตน์ โกสุวรรณ. "ก่อนตัดสินใจใช้บริการสนเทศออนไลน์," ชมรมนิสิตบรรณารักษศาสตร์ จุฬา. 7 : 10 -16 ; 2530.
- ชัชวาล วงษ์ประเสริฐ. บริการสารนิเทศ. กรุงเทพฯ : สาขาสารนิเทศ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, 2537.
- ชุตีมา สัจจามันท์. "สถาบันบริการสารนิเทศ," ใน สารนิเทศศาสตร์. หน้า 89-98. กรุงเทพฯ : หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู, 2532.
- ทัศนหา หล้าผล. "การใช้บริการสารสนเทศในทศวรรษหน้า," วารสารสำนักหอสมุดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่. 3 : 47-60 ; 2536.
- ธิดาพร นามสุข. ความรู้ในการเข้าใช้และในการเข้าถึงสารนิเทศของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. ปรินซ์นิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2534. ถ่ายเอกสาร.
- นที ปัญญาสุข. "โทรสารอิเล็กทรอนิกส์ผลงานที่เปี่ยมด้วยความเร็วและแม่นยำ," ออฟฟิศออโตเมชัน. 2(11) : 112 - 118 ; มีนาคม 2530.
- ประภาวดี สืบสนธิ์. "พฤติกรรมสารนิเทศ," ชมรมนิสิตวิชา บรรณารักษศาสตร์ จุฬา. 9 : 24-40 ; 2532.
- พัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ,สำนักงาน. ความเป็นมาของอินเทอร์เน็ตในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ศูนย์เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ, 2537.
- มนัส สายเสมา. การศึกษาการใช้ทรัพยากรห้องสมุดในการทำปรินซ์นิพนธ์ของมหาบัณฑิตและนิสิตระดับบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคามระหว่างปีการศึกษา 2523-2526. ปรินซ์นิพนธ์ ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2530. ถ่ายเอกสาร.

- รุ่งรัตนา เจริญจิตต์. การศึกษาความต้องการของนักศึกษาปริญญาโทที่เข้าใช้บริการในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง. กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2533.
- ลานนา ทวีเศรษฐ. "ระหว่าง CD-ROM กับ ONLINE แนวคิดและคู่มือประกอบการตัดสินใจของผู้บริหาร," วารสารวิทยบริการ. 10 (1) : 9-18 ; เมษายน 2531.
- สมสรวง พงศ์ิกุล และเพ็ญศรี ทิพย์สุวรรณกุล. รายงานการวิจัยเรื่องการศึกษาเฉพาะกรณี : สภาพและปัญหาการใช้ศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจมม มสธ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2526.
- สุโขทัยธรรมาธิราช, มหาวิทยาลัย. ครบรอบ 17 ปี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยฯ, 2538.
- _____. ครบรอบ 19 ปี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยฯ, 2540.
- อภัย ประกอบผล. "ศักยภาพของบริการสารนิเทศห้องสมุดมหาวิทยาลัยในยุคอิเล็กทรอนิกส์," ในรายงานการสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 9 บริการสารนิเทศยุคอิเล็กทรอนิกส์. หน้า 29-43. กรุงเทพฯ : สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์และคณะอนุกรรมการพัฒนาห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ทบวงมหาวิทยาลัย, 2534.
- อัญชลี ภูมิดิษฐ์. "บรรณารักษ์ตอบคำถามกับการประชาสัมพันธ์ห้องสมุด," ข่าวสารสำนักหอสมุดกลางมหาวิทยาลัยรามคำแหง. 12 (4) : 58-76 ; กุมภาพันธ์-เมษายน 2533.
- Allen, Gillian. "CD-ROM Training : what do the patrons want?," RQ. 31(1) : 88-93 ; Fall, 1990.
- American Library Association. Information Services for Information Consumers : Guidelines for Providers. Chicago : ALA, 1990.
- Bucknall, Tim and Rikki, Mangrum. "U-Search : a User Study of the CD-ROM Service at the University of North Carolina at Chapel Hill," RQ. 31(4) : 542-550 ; Summer, 1992.
- Cook, Johanna. "Concepts of Reference Service in Academic Libraries," Australian Academic & Research Libraries. 12(2) : 81-89 ; June, 1981.
- Harrod's Librarian's Glossary : 9,000 Terms Used in Information Management, Library Science, Publishing, the Book Trades and Archive Management. 8th ed. England : Gover, 1995.

- Katz, William A. Introduction to Reference Work : vol.1 Basic Information Sources.
9th ed. New York : McGraw-Hill, 1992.
- Roysdon, Christine M. and Laura Lee, Elliott. "Electronic Integration of Library Services
through a Campuswide Network," RQ. 28(1) : 82-93 ; Fall, 1988.
- Schmidt, Janine. "Reference Performance in College Libraries," Australian Academic &
Research Libraries. 11 : 87-95 ; June, 1980.
- Smith, Lorre. "Facsimile Transmission : Progress in Resource Sharing," RQ. 33(2) :
254-264 ; Winter, 1993.
- Thomas, Diana M., Ann T., Hinckley. & Elizabeth, Eisenbach R. The Effective
Reference Librarian. New York : Academic Press, 1981.
- Wilson, T.D. "Learning at a Distance and Library Use : Open University Students and
Libraries," Libri. 28 : 270-282 ; December, 1978.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง

แหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้า ความต้องการการบริการและปัญหาอุปสรรคในการใช้
บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการของ
นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัว

ตอนที่ 2 แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 3 สภาพการใช้ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ

ตอนที่ 4 ความต้องการการบริการสารสนเทศที่ให้บริการในปัจจุบัน

ตอนที่ 5 ความต้องการบริการสารสนเทศที่จะให้บริการในอนาคต

ตอนที่ 6 ปัญหาในการใช้บริการจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการในการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 1 สถานภาพส่วนตัว

โปรดกาเครื่องหมาย ☒ ลงใน () หน้าข้อความที่ท่านต้องการและกรอกข้อความ
ลงในช่องว่างที่กำหนดให้ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. ท่านอายุเท่าไร

() 21 -28 ปี

() 45-52 ปี

() 29-36 ปี

() 53-60 ปี

() 37-44

() 60 ปี ขึ้นไป

3. สถานภาพสมรส

() โสด

() สมรสแล้ว

4. เขตที่พักอาศัยของท่าน

() อยู่ในจังหวัดที่ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการตั้งอยู่

() ไม่ได้อยู่ในจังหวัดที่ศูนย์วิทย์พัฒนาบริการตั้งอยู่

5. ปัจจุบันท่านดำรงตำแหน่งใด โปรดระบุลงในช่องว่าง เช่น อาจารย์ 1 ระดับ 3

() อาจารย์.....ระดับ.....

() ศึกษาพิเศษ ระดับ.....

() ตำแหน่งอื่น ๆ (โปรดระบุ).....

6. ตำแหน่งทางการบริหาร เช่น ผู้อำนวยการโรงเรียน อาจารย์ใหญ่โรงเรียน

() มี คือ.....

() ไม่มี

7. ท่านศึกษาในแขนงวิชาใด

() หลักสูตรและการสอน

() เทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

() บริหารการศึกษา

8. สถานภาพการศึกษาของท่านในขณะนี้

() กำลังศึกษาวิทยานิพนธ์ 1

() กำลังศึกษาวิทยานิพนธ์ 2

() กำลังศึกษาวิทยานิพนธ์ 3

ตอนที่ 2 แหล่งสารสนเทศที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

คำชี้แจง ในการศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา ท่านได้ใช้แหล่งสารสนเทศต่อไปนี้ เพื่อศึกษาค้น

คว้าในระดับใด โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับการใช้

ตามความรู้สึกของท่าน

แหล่งสารสนเทศ	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ ไม่เคยใช้
แหล่งสารสนเทศที่ มสธ. จัดให้บริการ					
1. สำนักบรรณสารสนเทศ					
2. ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ					
3. ศูนย์วิทยบริการบัณฑิตศึกษา					
4. ศูนย์บริการการศึกษาเฉพาะกิจ มุม มสธ.					
5. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ของ สำนักบรรณสารสนเทศ					
6. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ของศูนย์ วิทยพัฒนาบริการ					
7. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ของศูนย์ วิทยบริการบัณฑิตศึกษา					
8. พบปะสนทนากับบรรณารักษ์ของศูนย์บริการ การศึกษาเฉพาะกิจ มุม มสธ.					
9. พบปะสนทนากับอาจารย์ที่กำหนดไว้ให้					
10. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					
แหล่งสารสนเทศอื่น ๆ นอกเหนือจากที่ มสธ. จัดให้บริการ					
1. ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น					
2. ห้องสมุดเฉพาะในท้องถิ่น					
3. หอสมุดแห่งชาติในกรุงเทพฯ					
4. หอสมุดแห่งชาติสาขาในต่างจังหวัด					
5. ห้องสมุดประชาชนประจำจังหวัด					

แหล่งสารสนเทศ	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด/ ไม่เคยใช้
6. ห้องสมุดที่โรงเรียนที่ท่านปฏิบัติงานอยู่					
7. สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏ					
8. ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ					
9. สำนักวิทยบริการ สถาบันเทคโนโลยี- ราชมนคล					
10. การพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์จังหวัด					
11. การพบปะสนทนากับศึกษานิเทศก์อำเภอ					
12. การประชุม สัมมนาทางวิชาการด้านการ ศึกษา					
13. การฟังบรรยายอภิปรายทางวิชาการตาม สถาบัน องค์การต่าง ๆ					
11. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 3 สภาพการใช้ศูนย์วิทยพัฒนาบริการในการศึกษาค้นคว้า

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลง () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพการใช้ตามความเป็นจริง

1. ในรอบ 1 ปีที่ผ่านมา ท่านเคยไปใช้ห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการหรือไม่
 () เคยใช้ () ไม่เคยใช้
 ท่านที่ตอบคำถามว่า เคยใช้ โปรดตอบคำถามข้อ 2-6
 ท่านที่ตอบคำถามว่า ไม่เคยใช้ โปรดข้ามไปตอบคำถามข้อ 7
2. ในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา ท่านใช้บริการจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการในอัตราเฉลี่ย
 ความถี่ในการเข้าใช้บริการอย่างไร (โปรดเลือกเพียงข้อเดียว)
 () ทุกวันที่เปิดบริการ
 () สัปดาห์ละ 2 – 5 ครั้ง
 () สัปดาห์ละ 1 ครั้ง
 () เดือนละ 1 ครั้ง
 () ภาคการศึกษาละ 2-3 ครั้ง
 () ภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง
 () ปีภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....
3. ท่านไปใช้บริการห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการในช่วงเวลาใดบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 () วันทำงาน (จันทร์ – ศุกร์)
 () วันหยุดทำงาน (เสาร์ – อาทิตย์)
 () ระยะเวลาสอบ
 () ระยะเวลาที่ต้องทำรายงาน
 () ระยะเวลาที่เข้าสัมมนาเสริมหรือสัมมนาเข้ม
 () อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ท่านมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ ในแต่ละข้อต่อไปนี้อยู่ในระดับ
 มากน้อยเพียงใด

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับวัตถุประสงค์ในการใช้ของท่าน

รายการวัตถุประสงค์	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เพื่อใช้ศึกษาค้นคว้า พัฒนาความรู้ทาง วิชาชีพ					
2. เพื่อศึกษาค้นคว้าสารนิเทศเพิ่มเติมจาก ประมวลสาระชุดวิชา					
3. เพื่อติดตามข่าวสารเกี่ยวกับมหาวิทยาลัย เช่น ประกาศต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย					
4. เพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ					
5. เพื่อพบปะระหว่างเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน					
6. เพื่อใช้ศึกษาค้นคว้าหาแนวทางในการทำ รายงาน วิจัย วิทยานิพนธ์					
7. เพื่อใช้เป็นที่พักผ่อนและปรึกษาเพื่อทำงาน วิจัยร่วมกับเพื่อนนักศึกษา					
8. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

5. ท่านใช้ทรัพยากรสารนิเทศประเภทต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับการใช้ของท่าน

ประเภททรัพยากรสารนิเทศ	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. หนังสือทั่วไป					
2. หนังสืออ้างอิง					
3. วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัย- ธรรมาธิราช					
4. วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒ ประสานมิตร					

ประเภททรัพยากรสารสนเทศ	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
5. วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์					
6. วิทยานิพนธ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย					
7. วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศิลปากร					
8. ประมวลสาระชุดวิชาและแนวการศึกษา					
9. วารสารทางด้านการศึกษา					
10. สื่อโสตทัศน					
11. ซีดี-รอม					
12. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

6. ท่านใช้วิธีค้นหาทรัพยากรสารสนเทศที่ต้องการ ด้วยวิธีเหล่านี้นานน้อยเพียงใด
 คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องให้ตรงกับระดับการใช้ของท่าน

วิธีการค้นหาทรัพยากรสารสนเทศ	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ค้นจากบัตรรายการหนังสือ					
2. ค้นจากบัตรดัชนี					
3. ค้นจากบัตรกฤตภาค					
4. สอบถามจากบรรณารักษ์หรือพนักงาน ห้องสมุด					
5. คำแนะนำจากเพื่อน					
6. เดินค้นหาสารสนเทศที่ต้องการตามชั้นต่าง ๆ					
7. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

7. ต่อไปนี้เป็นสาเหตุที่ท่านไม่ไปใช้ห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ (สำหรับท่านที่ไม่เคยไปใช้)

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับมากน้อยของสาเหตุที่ไม่ไปใช้

รายการ	ระดับสาเหตุการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ไม่ทราบว่ามีห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ					
2. ไม่ทราบที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการ					
3. ใช้แหล่งสารนิเทศอื่น ๆ เป็นประจำ					
4. จุดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการอยู่ห่างไกล กับที่พักหรือที่ทำงาน					
5. การคมนาคมไปศูนย์วิทยพัฒนาบริการไม่ สะดวก					
6. ทำเลที่ตั้งของศูนย์วิทยพัฒนาบริการไม่ ปลอดภัย					
7. วัน-เวลาที่เปิดให้บริการไม่ตรงกับช่วงเวลา ว่างของนักศึกษา					
8. ระเบียบการใช้บริการห้องสมุดไม่ยืดหยุ่นต่อ ผู้ใช้บริการ					
9. ทรัพยากรสารนิเทศมีน้อยไม่เพียงพอกับ ความต้องการ					
10. อื่น ๆ (โปรดระบุ)					

ตอนที่ 4 ความต้องการและการใช้บริการสารสนเทศจากศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ

คำชี้แจง 4.1 ประเภทของการบริการต่อไปนี้เป็นการที่ห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการจัดให้บริการแก่ท่านแล้วในรอบ 1 ปี ที่ผ่านมา ท่านได้เคยใช้บริการเหล่านี้มากน้อยเพียงใด โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับการใช้ของท่าน

ประเภทการบริการสารสนเทศ	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. บริการช่วยค้นคว้าสารนิเทศในเรื่องที่นักศึกษาสนใจ เช่น เลือบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวข้อง					
2. บริการชี้แนะแหล่งสารสนเทศ					
3. บริการรวบรวมบรรณานุกรมในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา					
4. บริการยืมระหว่างห้องสมุด					
5. บริการถ่ายเอกสาร ไม่มีในห้องสมุดศูนย์ฯ จากห้องสมุดอื่นให้นักศึกษา เช่น วิทยานิพนธ์ หนังสือ					
6. บริการค้นคืนสารนิเทศโดยฐานข้อมูลซีดี-รอม DAO – เป็นงานวิจัยทางด้านการศึกษา					
7. บริการค้นคืนสารนิเทศโดยฐานข้อมูลซีดี-รอม ERIC - เป็นบรรณานุกรม ครอบคลุมบทความ รายงานการประชุมสัมมนา การวิจัยในสาขาวิชาการศึกษา					
8. บริการค้นคืนสารนิเทศโดยฐานข้อมูลซีดี-รอม Periodical Abstracts - เป็นสาระสังเขปของวารสาร					
9. บริการค้นคืนสารนิเทศโดยฐานข้อมูลซีดี-รอม Distance Education Data base - เป็นข้อมูลของด้านการศึกษาทางไกล					
10. บริการค้นคืนฐานข้อมูลการศึกษาทางไกลของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชได้					

ประเภทการบริการสารสนเทศ	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11. บริการค้นคืนฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร					
12. บริการติดต่อประสานงานระหว่างศูนย์วิจัยพัฒนาบริการกับสำนักบรรณสารสนเทศในการค้นสารสนเทศให้นักศึกษา					
13. บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด เช่น การค้นหาสารสนเทศจากบัตรรายการ					

4.2 การใช้บริการ จากประเภทการบริการข้างต้นนี้ ท่านได้ใช้บริการนั้น ๆ ด้วยวิธีการต่าง ๆ เหล่านี้มากน้อยเพียงใด

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามระดับการใช้ของท่าน

วิธีการใช้บริกร	ระดับการใช้				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. การติดต่อด้วยตนเอง					
2. การติดต่อทางบันทึกตามแบบฟอร์ม					
3. การติดต่อทางไปรษณีย์					
4. การติดต่อทางโทรศัพท์					
5. การติดต่อทางโทรสาร					
6. การติดต่อทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์					

ตอนที่ 5 ความต้องการบริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ ที่คาดว่าจะจัดให้บริการในอนาคต

คำชี้แจง ประเภทบริการต่อไปนี้เป็นการบริการที่จะจัดให้มีในอนาคตท่านต้องการการบริการเหล่านี้มากน้อยเพียงใด โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามระดับความต้องการของท่าน

ประเภทการบริการในอนาคต	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าโดยใช้ E-mail					
2. บริการส่งข่าวสารวารสารวิชาการที่เกี่ยวข้องไปให้นักศึกษาทางไปรษณีย์					
3. บริการรายชื่อสารนิเทศใหม่ ๆ ที่มีให้บริการส่งให้นักศึกษาทางไปรษณีย์					
4. บริการให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการเสนอรายชื่อสารนิเทศที่ต้องการ					
5. บริการประชาสัมพันธ์ข่าวสารเกี่ยวกับการจัดประชุมสัมมนา การฝึกอบรม ทางด้านการศึกษาที่น่าสนใจ					
6. บริการบันทึกผลการค้นคืนสารนิเทศลงบนแผ่นดิสก์เกตของนักศึกษา					
7. บริการแนะนำ Web Site ที่น่าสนใจเกี่ยวกับด้านการศึกษา					
8. บริการแปลสารนิเทศทางวิชาการ					
9. บริการแนะนำการค้นคืนสารนิเทศจากฐานข้อมูลซีดี-รอม เพื่อให้นักศึกษาสามารถค้นได้ด้วยตนเอง					
10. บริการแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ที่ได้ผ่านการพิจารณาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์					

ประเภทการบริการในอนาคต	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
11. บริการรวบรวมรายชื่อวัสดุสารนิเทศที่ จำเป็นที่ค้นคว้าในการทำวิทยานิพนธ์					
12. อื่น (โปรดระบุ					

ตอนที่ 6 ปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ โดยการใช้บริการ
สารสนเทศนั้น ๆ ท่านมีปัญหาดตามรายการต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

คำชี้แจง โปรดกาเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างที่ตรงกับระดับปัญหาที่ท่านประสบ

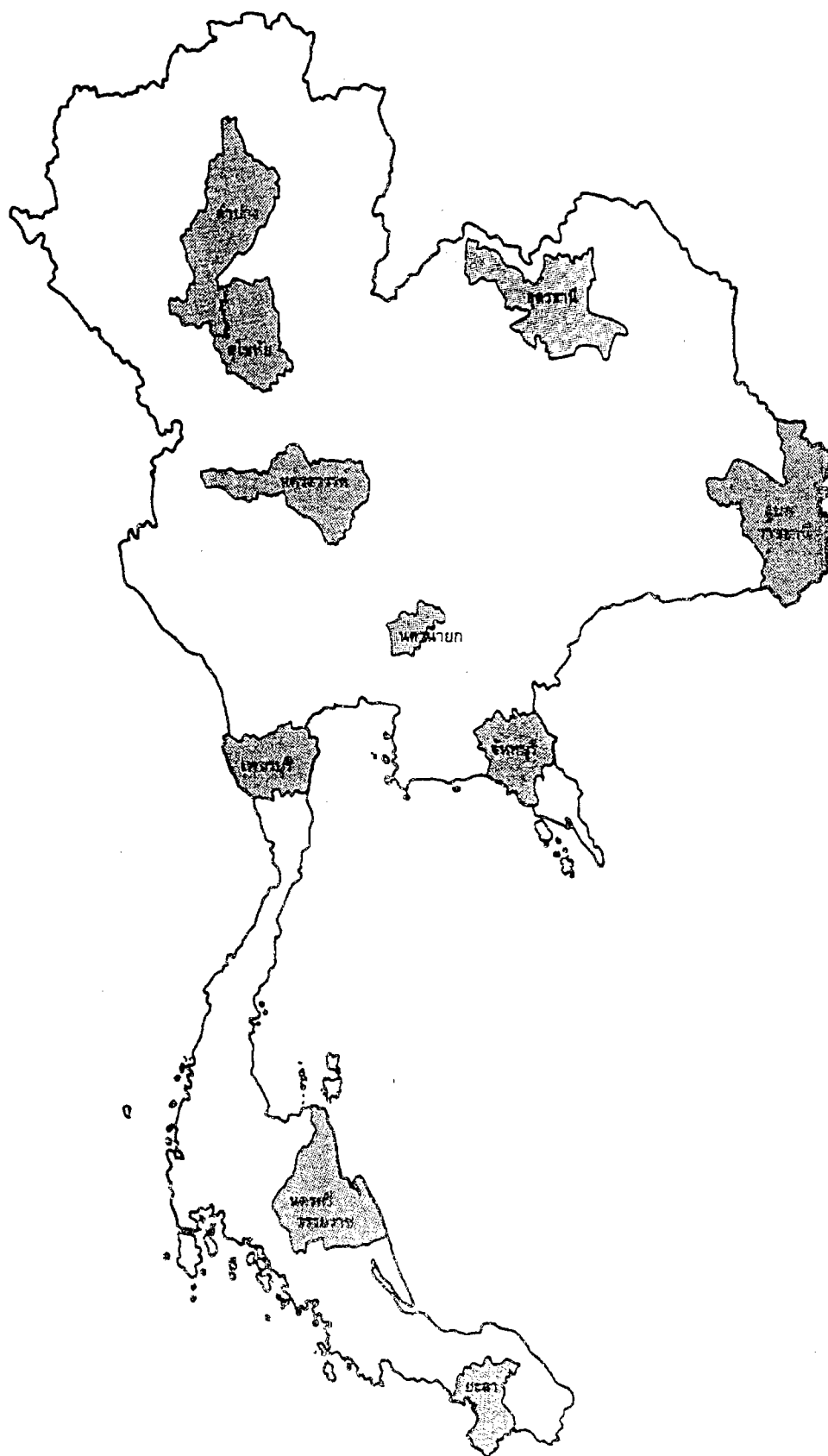
ปัญหาในการใช้แหล่งสารสนเทศ	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. เสียค่าใช้จ่ายมากในการค้นคืนสารสนเทศ จากฐานข้อมูลซีดี-รอม					
2. วิธีการชำระค่าบริการค้นคืนสารสนเทศ ยุ่งยากซับซ้อน					
3. ข้อมูลที่ได้รับจากการค้นคืนฐานข้อมูลต่าง ๆ ไม่ตรงกับความต้องการ					
4. ขาดความสะดวกในการค้นคืนสารสนเทศจาก ฐานข้อมูลต่าง ๆ					
5. มีอุปสรรคเรื่องการแปล เพราะข้อมูลที่ได้รับ จากฐานข้อมูลส่วนใหญ่จะเป็นภาษา ต่างประเทศ					
6. ข้อมูลที่ได้รับจากหนังสือไม่ทันสมัย					
7. ข้อมูลที่ได้รับจากฐานข้อมูลต่าง ๆ ไม่ ทันสมัย					
8. ไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบการจัดเก็บ วัสดุสารสนเทศของห้องสมุด					
9. ไม่ทราบว่าข้อมูลที่ต้องการจะหาได้จาก วัสดุสารสนเทศประเภทไหน					
10. ขาดความรู้เกี่ยวกับการบริการต่าง ๆ ที่มีอยู่ในห้องสมุด					
11. ไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับฐานข้อมูลต่าง ๆ ที่มีให้บริการ					
12. เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับค้นหาสารสนเทศ จากฐานข้อมูลต่าง ๆ มีน้อย					

ปัญหาในการใช้แหล่งสารสนเทศ	ระดับปัญหา				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
13. วัสดุสารสนเทศในสาขาวิชาที่ต้องการมีน้อย					
14. บุคลากรในห้องสมุดที่มีความรู้ความสามารถในการให้บริการสืบค้นข้อมูลจากฐานข้อมูลต่าง ๆ มีน้อย					
15. บุคลากรในห้องสมุดที่ให้บริการขาดความชำนาญด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ					
16. อื่นๆ (โปรดระบุ)					

ขอขอบคุณที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ข ที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการ

ที่ตั้ง ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล
วันเดือนปีเกิด
สถานที่เกิด
สถานที่อยู่ปัจจุบัน

นางสาววันทณีย์ ณ พัทลุง
3 กันยายน 2505
อำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง
122/84 หมู่บ้านอุทยานทักษิณนคร
ถนนนครศรี-ร้อนพิบูลย์ ตำบลนาสาร
อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช 80340
ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อำเภอพระพรหม จังหวัดนครศรีธรรมราช 80340

สถานที่ทำงาน

ประวัติการศึกษา

พ.ศ. 2522

ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (สาขาเลขานุการ) จากวิทยาลัย
พณิชยการธนบุรี

พ.ศ. 2530

ศศ.บ. (บรรณารักษศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยรามคำแหง

พ.ศ. 2542

ศศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์) จาก
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

แหล่งสารสนเทศในการศึกษาค้นคว้าความต้องการการบริการและปัญหาอุปสรรค
ในการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการของนักศึกษาระดับ
บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

บทคัดย่อ
ของ
วันทณีย์ ณ พัทลุง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์
มีนาคม 2542

การศึกษาค้างนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการใช้แหล่งสารสนเทศ ความต้องการการบริการและปัญหาอุปสรรคในการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการของนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา โดยเปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศ ความต้องการการบริการและปัญหาอุปสรรคในการใช้บริการ จำแนกตามเขตที่พักอาศัยและแขนงวิชาที่ศึกษา

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษาในปีการศึกษา 2540 ในสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ 3 แขนงวิชา คือ หลักสูตรและการสอน บริหารการศึกษาและเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสอบถามแบบให้เลือกตอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test, F-test

ผลการศึกษา มีดังนี้

1. แหล่งสารสนเทศที่นักศึกษามีการใช้สูง 5 แหล่งแรก ได้แก่ การพบปะสนทนากับอาจารย์ที่กำหนดให้ ห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษาในท้องถิ่น ห้องสมุดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน สำนักวิทยบริการสถาบันราชภัฏ การฟังบรรยาย อภิปรายทางวิชาการตามสถาบันและองค์กรต่าง ๆ

2. เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษาจำแนกตามเขตที่พักอาศัย พบว่า นักศึกษาที่อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการ มีการใช้ศูนย์วิทยพัฒนาบริการ ศูนย์วิทยบริการบัณฑิตศึกษา มากกว่านักศึกษาที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในจังหวัดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการ อย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .05

3. เปรียบเทียบการใช้แหล่งสารสนเทศของนักศึกษา จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาในแขนงวิชาที่ต่างกัน มีการใช้สำนักบรรณสารสนเทศ ห้องสมุดโรงเรียนที่ปฏิบัติงานอยู่ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ตามลำดับ

4. สภาพการใช้ห้องสมุดศูนย์วิทยพัฒนาบริการ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่เคยเข้าใช้ห้องสมุด ความถี่ในการเข้าใช้บริการ ส่วนใหญ่จะใช้ภาคการศึกษาละ 2-3 ครั้ง ช่วงเวลาที่เข้าใช้จะใช้ในช่วงที่เข้าสัมมนาเสริม วัตถุประสงค์ในการเข้าใช้ เพื่อศึกษาค้นคว้าหาแนวทางในการทำรายงานและทำวิทยานิพนธ์ ทรัพยากรสารสนเทศที่ใช้มากคือ วิทยานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช วิธีใช้บริการที่นักศึกษาใช้มากคือ วิธีสอบถามจากบรรณารักษ์หรือพนักงานห้องสมุด ส่วนสาเหตุที่นักศึกษาไม่ไปใช้ห้องสมุด คือ จุดที่ตั้งศูนย์วิทยพัฒนาบริการอยู่ห่างไกลกับที่ทำงาน

5. การใช้บริการสารสนเทศที่ให้บริการในปัจจุบัน พบว่า นักศึกษามีการใช้สูงสุดในระดับมาก 2 ข้อ คือ บริการช่วยค้นคว้าสารสนเทศที่นักศึกษาสนใจ และบริการถ่ายเอกสารที่ไม่มีในห้องสมุดจากห้องสมุดอื่น ส่วนวิธีการใช้บริการ นักศึกษาส่วนใหญ่จะใช้วิธีการติดต่อด้วยตนเอง

6. เปรียบเทียบการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่ให้ บริการในปัจจุบัน จำแนกตามเขตที่พักอาศัย และแขนงวิชาที่ศึกษา พบว่า นักศึกษามีการใช้ บริการสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน

7. ความต้องการการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการที่ให้ บริการในอนาคตในระดับสูงสุด 4 ข้อแรกคือ บริการด้านแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับหัวข้อวิทยานิพนธ์ ที่ได้ผ่านการพิจารณาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ บริการรวบรวมรายชื่อสารนิเทศที่จำเป็นในการ ทำวิทยานิพนธ์ บริการแปลสารสนเทศทางวิชาการ บริการส่งหน้าสารบัญวารสารวิชาการที่ เกี่ยวข้องไปให้ทางไปรษณีย์ บริการส่งรายชื่อสารนิเทศใหม่ ๆ ที่มีให้บริการไปให้ทางไปรษณีย์

8. เปรียบเทียบความต้องการการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนา บริการที่ให้บริการในอนาคต จำแนกตามเขตที่พักอาศัย และแขนงวิชาที่ศึกษา พบว่า นักศึกษา มีความต้องการการใช้บริการสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน

9. ปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ พบว่า นัก ศึกษามีปัญหาการใช้บริการสารสนเทศสูงสุด 5 ข้อแรกดังนี้คือ มีอุปสรรคในเรื่องการแปล วัสดุ สารนิเทศในสาขาที่ต้องการมีน้อย เครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับค้นหาสารนิเทศจากฐานข้อมูลมี น้อย ไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับฐานข้อมูลให้บริการ ไม่ทราบว่าจะหาข้อมูลที่ต้องการได้จาก วัสดุสารสนเทศประเภทไหน

10. เปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จำแนกตามเขตที่พักอาศัย พบว่า นักศึกษามีปัญหาการใช้บริการสารสนเทศ ไม่แตกต่างกัน

11. เปรียบเทียบปัญหาการใช้บริการสารสนเทศจากห้องสมุดศูนย์วิทย์พัฒนาบริการ จำแนกตามแขนงวิชาที่ศึกษา พบว่า นักศึกษามีปัญหาในการใช้บริการสารสนเทศ แตกต่างกันใน ด้านข้อมูลที่ได้รับจากหนังสือไม่ทันสมัย และบุคลากรที่ให้บริการขาดความรู้ความชำนาญด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญของสถิติที่ระดับ .05

GRADUATE STUDENTS' INFORMATION RESOURCES, NEEDS OF INFORMATION
SERVICES AND PROBLEMS IN USING LIBRARY OF ACADEMIC AND
DEVELOPMENT SERVICES CENTERS OF
SUKHOTHATHAMMATHIRAT OPEN UNIVERSITY

AN ABSTRACT
BY
WANTANEE NA PHUTTALUNG

Presented in partial fulfillment of the requirements for
the Master of Art degree in Library and Information Science
at Srinakharinvirot University
March 1999

The purpose of this research were to study the uses of information resources, the needs for services and problems and obstacles arising among Sukhothaihammathirat Open University graduate students in using information services at the libraries of Academic and Development Services Center, and to compare the uses of information resources, the needs of services and problems and obstacles arising in using services according to residential locations and study areas.

The samples for this study consisted of graduate students, in the academic year of 1997, of School of Educational Studies in three different study areas namely Curriculum Development, Educational Administration, Educational Technology and Communication.

The instruments used for collecting data were the five-point rating scale questionnaires and the statistical method employed for data analysis were percentage, standard deviation, the t-test and F-test. .

The finding results were as follows:

1. The five primary information resources that graduate students used in the highest level were: the group meeting with supervisors, the uses of local academic libraries, school libraries in their workplaces, Rajabhat Institute Libraries, and also attendance to seminars and academic discussions at academic institutes and organizations.
2. Comparing the use of information resources among graduate students according to their residential location, it was found that the students living in the provincial location of Academic and Development Services Center used more information sources provided at Academic and Development Services Center and Graduate Educational Services Center than those who live outside the province with statistical significant different at .05 level.
3. Comparing the use of information resources among graduate students according to their study areas, it was found that students in different study areas used information sources provided at Office of Documentation and Information (the main library), school libraries in their workplaces with statistical significant different at .05 and .01 level respectively.
4. As for the condition use of Academic and Development Services Center, it was found that most students had used the library. The frequency of using library was approximately 2-3 times for each semester particularly during the seminar session. The

main objective of using the library was to study and prepare for writing reports and dissertations. Information resources which students used most was Sukhothaithamthirat Open University dissertations. The method of using information sources was the method of asking and seeking help from librarians or assistant librarians. The reason the students refused to use the library services was the long distance from the location of Academic and Development Services Center to their workplace.

5. For the use of information provided currently, it is also found that the information services used most respectively among the students were the help search service and the service of photocopying the materials from other libraries. When considered the method of using services, the students used the method of personal contact.

6. Comparing the use of information services provided currently at the libraries of Academic and Development Services Center according to their residential location and study areas, it was found that there was no difference among the students who used information services.

7. The need of five primary information services provided at the libraries of Academic and Development Services Center in the future that the students used in the highest level were: the service of information announcement on the approval of dissertation topic from other universities, gathering related information, translation, current awareness, and updated information delivery by mail.

8. Comparing the need of using information services provided at the libraries of Academic and Development Services Center in the future according to their residential location and study areas, it was found that there was no difference in use information services among the students.

9. When considered the five major problems related to the uses of information services provided at Academic and Development Services Center, they were: the difficulties of translation; a very small number of library materials in the field and also computer for retrieving information; lack of details provided for databases in services; and lack of information to get to library materials.

10. Comparing the problem of using information services provided at the libraries of Academic and Development Services Center according to their residential

location, it was found that there was no difference among the students to encounter any problem related to the uses of information services.

11. Comparing the problems related to the uses of information services according to study areas, it was found that the students encountered the problems concerning the obsolescence of information and the lack of knowledge in information technology among the library staff with statistical significant different at .05 level.